

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 4
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri oost. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znano mesečno 25 din.
Za izoemstvo 10 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Novi nemško-ruski dogovori

Mednarodni razvoj zadnjih tednov je načelno prenesel težišče dogajanj v Moskvo. Ta prenos se je začel prav za prav že s pogajanj, ki sta jih z Rusijo vodili Anglija in Francija, vidno pa je prišel do izraza zlasti po velikem diplomatskem preokretu v drugi polovici avgusta, ko sta bili nepričakovano podpisani najprej trgovska, potem pa še napadalna pogodba med Nemčijo in Rusijo, prva 19., druga pa 24. avgusta. Zlasti nemško-ruski nenapadalni pakt je po pravici dobil naziv »moskovsko presenečenje«.

Ze zaradi obsega te pogodbe in zaradi neposrednih posledic, ki jih je njena sklenitev imela v nadaljnjem razvoju evropskih dogodkov, je bilo pričakovati, da ne bo ostalo samo pri tem prvem presenečenju. Dva tedna po vstopu Anglije in Francije v vojno z Nemčijo, 17. septembra, je sledilo »drugo moskovsko presenečenje«, vkorakanje ruskih čet na Poljsko, kateremu je komaj pet dni nato, 22. septembra, sledilo še tretje presenečenje v obliki začasnega dogovora o razmejitveni črti med nemško in rusko vojsko. Medtem ko je Rusija utemeljila svoj nastop na Poljskem s potrebo po zaščiti »krvno sorodnih Belorusov in Ukrajincev« ter s tem omejila svoj posel samo na belorusko in ukrajinsko ozemlje, je bila potem razmejitvena črta potegnjena precej dalje proti zapadu, tako da bi ostalo na ruski strani tudi več milijonov Poljakov.

V skupni izjavi, ki sta jo podali nemška in ruska vlada dan po ruskem posetu na Poljskem, smo čitali med drugim, da je naloga obeh držav, da »obnovita na Poljskem red in mir, ki je bil porušen zaradi razpada poljske države, in omogočita prebivalstvu Poljske, da ustvari in na novo uredi pogoje svojega državnega obstoja«. Dan nato je Hitler govoril v Gdansk, v zvezi s Poljsko rekel, da bosta sedaj o nadaljnji usodi Poljske odločili samo Nemčija in Rusija in da »versajske Poljske« ne bo nikdar več.

V duhu teh izjav sta se sedaj Nemčija in Rusija odločili za nove, to pot dokončne dogovore glede Poljske, ker smatrajo »vsa vprašanja, ki so nastala po razpadu Poljske, za končnoveljavno rešena in je s tem ustvarjen trden temelj miru na vzhodu Evrope«. Na osnovi teh ugotovitev so bili kot rezultat razgovorov nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvi podpisani v četrtek, 28. t. m., naslednji sporazumi: skupna izjava obeh vlad o njunem prizadevanju za likvidacijo sedanje vojne, prijateljski pakt, ki proglašja nemško-rusko razdelitev Poljske po novem razmejitvenem dogovoru za končnoveljavno, razmejitveni dogovor, ki določa dokončne meje nemškega in ruskega ozemlja na bivšem Poljskem, ter končno izmenjava pisma o potrebi poglobitve medsebojnega trgovskega prometa v obsegu, kakršen je bil doslej največji.

Ti dogovori kažejo predvsem naraščajoče povezovanje nemških in ruskih interesov ter vedno večji okvir skupnega nastopanja obeh vlesil. Temu se pridružuje še daljnosežna zavezniška pogodba med Rusijo in Estonsko, ki dejansko spreminja malo baltičsko državo v pravi ruski protektorat, Rusiji pa odpira nove možnosti razvoja v Baltiku.

Ves ta »preokret z vzhoda« je tem pomembnejši, ker tvori tako rekoč le del nove vojne, ki je 3. septembra izbruhnila med Anglijo in Francijo na eni ter Nemčijo na drugi strani. Zato je neposredno izmed vseh moskovskih dogovorov znabiti največjega pomena skupna izjava nemške in ruske vlade, ki vsebuje mirovni poziv zapadu in napoveduje novo poglobitev nemško-ruskega sodelovanja za primer, da bi ta poziv ne rodil sadu. Ker nam prvi angleško-francoski odmevi teh razgovorov dajejo že sedaj negativen odgovor na nove mirovne pobude, smemo pričakovati v bližnjih dneh najprej hude diplomatske ofenzive v raznih smereh, končno pa izoblikovanje novih diplomatskih front, o katerih seveda še ni mogoče z gotovostjo reči, ali bodo tudi vojne fronte.

Vsekakor se sedanja vojna, vsaj doslej in v kolikor gre za borbo med vlesilami, razvija predvsem na diplomatskem področju, obenem pa vedno bolj izgublja sleherni ideološki osnov. Kakšni bodo njeni nadaljnji razpleti, še ni mogoče reči, toda verjetno je, da bodo diplomatske ofenzive še dolgo trajale, med drugim tudi zato, ker se je z Rusijo pojavil v igri evropskih vlesil nov činitelj, ki išče razširjenja svojega vplivnega območja na evropskem ozemlju predvsem z izrabljanjem obstoječih naprotij med ostalimi vlesilami. To nam kaže že sam ruski nastop na Poljskem, še bolj pa prizadevanja Moskve, da se trdneje usidra na Baltiku, kjer je Estonsko že predela prva »teve« nove ruske politike.

Še tesnejša zveza Rusije in Nemčije

Štirje novi dogovori — Nova razmejitve na Poljskem — Skupen pritisk na Anglijo in Francijo — Razširjen.e rusko-nemških gospodarskih stikov

Berlin, 29. sept. AA. (DNB). Iz Moskve poročajo: Razgovori med nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom in predsednikom ljudskih komisarjev in komisarjem za zunanje zadeve Molotovom ter Stalinom so se končali preteklo noč v navzočnosti nemškega moskovskega poslanika grofa Schulenburga. Rezultat razgovorov je naslednji dogovor:

Skupna mirovna izjava

I. Nemška in sovjetska vlada sta po razgovorih, ki so se končali 28. septembra, dokončno uredili vsa vprašanja, nastala po razpadu poljske države in tako ustvarili zanesljivo podlago za trajen mir v vzhodni Evropi. Obe vladi soglasno izjavljata svoje prepričanje, da bi bilo v pravo korist vseh narodov, če bi se napravil konec vojne stanju, obstoječemu zdaj med Nemčijo po eni strani in Veliko Britanijo in Francijo po drugi strani. Obe vladi bosta zato skupno in morda sporazumno z drugimi prijateljskimi državami zastavili svoj vpliv, da se cilj čimprej doseže. Če bi prizadevanje obeh vlad ostalo brezuspešno, bi ugotovili dejstvo, da sta Velika Britanija in Francija odgovorni za podaljšanje vojne. V tem primeru bi se nemška in sovjetska vlada medsebojno konzultirali o potrebnih ukrepih.

Razdelitev Poljske in prijateljski dogovor

II. Nemška in sovjetska vlada vidita po razpadu dosedanje poljske države izključno svojo nalogo v ponovni obnovi miru in reda in zagotovitvi mirnega razvoja narodom, ki tam žive, razvoja, ki je v skladu z njihovo narodno individualnostjo. V ta namen sta se obe državi zedinili glede naslednjih vprašanj:

Čl. 1. Nemška in sovjetska vlada določata kot mejo obojih interesov obeh držav na področju dosedanje poljske državne meje tisto mejo, ki je zarisana na priloženem zemljevidu in ki jo bo natanko popisal dopolnilni protokol.

Čl. 2. Obe pogodbenici izjavljata, da je meja obojih interesov obeh držav, kakor jo določa čl. 1, dokončna in da odklanjata vsako vikanje drugih držav v določevanje te meje.

Čl. 3. Potrebno novo državno ureditev v krajih zapadno od črte, navedene v čl. 1, prevzame nemška vlada, v krajih vzhodno od te črte pa sovjetska vlada.

Čl. 4. Nemška in sovjetska vlada vidita v sedanji ureditvi zanesljivo podlago za nadaljni napredek in razvoj prijateljskega razmerja med njunimi narodi.

Čl. 5. Ta dogovor bo ratificiran in ratifikacijski dokumenti izmenjani čimprej v Berlinu. Pogodba stopi v veljavo takoj po podpisu.

Gospodarska pogodba med Rusijo in Nemčijo

III. Predsednik sveta ljudskih komisarjev za zunanje zadeve Molotov je poslal nemškemu zunanjemu ministru tole pismo:

Gospod minister! V zvezi z najinimi razgovori mi je čast potrditi, da je vlada sovjetske unije na podlagi doseženega splošnega političnega sporazuma in v smislu tega dogovora voljna z vsemi sredstvi razviti gospodarsko razmerje in izmenjavo blaga med Nemčijo in Rusijo. V ta namen bosta obe stranki izdelali gospodarski program, po katerem bo Sovjetska unija dobavljala Nemčiji surovine, Nemčija bo pa te dobave kompenzirala z dobavo industrijskih izdelkov na daljši čas. Pri tem bosta obe stranki ta gospodarski program izvajali tako, da bo izmenjava blaga med Nemčijo in Rusijo spet dosegla tisti maksimalni obseg, ki ga je imela v preteklosti. Obe vladi bosta

Na samem Poljskem se je Rusija sedaj zopet omejevala le na belorusko in ukrajinsko ozemlje ter je Nemcem prepuščala v glavnem vse Poljake, katerih usoda bo določena v okviru tretjega rajha, zelo verjetno v obliki novega protektorata po češko-moravskem ali pa po slovaškem vzorcu. Vplivi teh pretresov na druga bližnja področja še niso novsem jasni, toda Evropa spremlja z velikim zanimanjem razgovore turškega ministra Saradzogluja v Moskvi, o katerih pa podrobnosti še niso znane.

takoj izdali potrebne ukrepe za izvedbo tega dogovora in bosta pazili na to, da se razgovori o tem čimprej začnejo in končajo.

Nemški zunanji minister v. Ribbentrop je poslal šefu sovjetske vlade in komisarju za zunanje zadeve pismo, v katerem potrjuje sprejem omenjenega pisma Molotova. V odgovoru ponavlja nemški zunanji minister besede Molotova in pravi na koncu: V imenu nemške vlade in po njenem nalogu pristanim na to sporočilo in vam sporočam, da bo nemška vlada takoj storila vse potrebno v tem smislu.

Določitev nove meje

IV. Dodatek k dokumentu II. Opis določene meje: Mejna črta se začne na južnem koncu Litva, odkoder gre v glavnem v zapadni smeri severno od Avgustova do nemške meje, nato pa ob nemški meji do reke Pise. Odtod gre meja po reki Pisi do Ostrolenke, nato v južnovzhodni smeri k reki Bug pri Nuru, po reki Bug do Kristinopola, kjer zavije proti zapadu ter nato severno od Rave Ruske in Lubačova k reki San ter po reki San do njenega izvira.

Ribbentrop odpotoval iz Moskve

Moskva, 29. sept. AA. (DNB). Nemški zunanji minister Ribbentrop je danes ob 12.30 po moskovskem času odpotoval v Berlin. Na letališču so se od njega poslovili pomočnik zunanjega ministra Potemkin, sovjetski poslanik v Berlinu Skvarčev, pomočnik predsednika moskovskega mestnega sovjeta Janov, šef evropskega oddelka komisariata za zunanje zadeve Aleksandrov, šef protokola Barkov, komandant Moskve, polkovnik Suvorov, z nemške strani pa poslanik Schulenburg z osebjem poslanstva. Poleg tega je bil na letališču tudi italijanski veleposlanik Rossi, ki ga je Ribbentrop sprejel pol ure pred svojim odhodom.

Prihod v Berlin

in poročilo Hitlerju
Berlin, 29. sept. br. Nemški zunanji minister Ribbentrop se je snoči vrnil v Berlin. Na letališču Tempelhofu so ga sprejeli državni podtajnik zunanjega ministrstva Weizsäcker in drugi funkcionarji. Ribbentrop se je takoj odpeljal v kancelarsko palačo, kjer je Hitlerju obširno poročal o svojih pogajanjih v Moskvi.

Sklenjen je bil

tudi tajni dogovor
London, 29. sept. br. V tukajšnjih diplomatskih krogih so razširjene vesti, da je bil med Ribbentropom in Stalinom poleg objavljenih sporazumov sklenjen tudi tajni dogovor z zelo dalekosežnimi medsebojnimi obveznostmi.

Izjava novinarjem

pred odhodom
Moskva, 29. sept. AA. (DNB). Preden je zapustil Moskvo, je dal nemški zunanji minister Ribbentrop zastopnikom tiska naslednjo izjavo: Moj drug obisk v Moskvi je bil na žalost spet zelo kratek. Nadejam se, da bom prihodnjič lahko dal časa ostal v Moskvi. Čeprav je bilo sedanje bivanje zelo kratko, pa smo vendar čas dobro izrabili. Mi smo dosegli pomembne rezultate. Nemško-sovjetsko prijateljstvo je končno ojačeno. Vprašanja Vzhodne Evrope rešujemo. Nemčija in Rusija brez udeležbe tretje sile. Obe sili želita, da se vrne mir in da Francija in Velika Britanija prenehata z vojno, ki nima nobenega smisla. Če pa bodo še naprej želeli obdržati vojno, potem morajo vedeti, da morajo računati z Nemčijo in Rusijo. Nato je Ribbentrop poudaril važnost gospodarskih sporazumov in se je končno zahvalil za nenavadno priščen sprejem, ki ga je bil deležen in je poudaril prijateljsko ozračje, v katerem so potekala pogajanja. Končno se je zahvalil Stalinu in Molotovu za sodelovanje in za sprejem.

Molotov pride v začetku oktobra v Berlin

Pariz, 29. septembra. AA. (Havas) »National Zeitung« iz Berna poroča, da bo Molotov obiskal Berlin v začetku oktobra.

Saradzoglu pri Molotovu

Moskva, 29. sept. br. Turški zunanji minister Saradzoglu se je zmerom mudi v Moskvi. Trenutno še ni znano, kdaj se bo vrnil v Turčijo. Danes popoldne je imel v Kremlju nov razgovor z Molotovom. Razgovoru so prisostvovali tudi turški poslanik v Moskvi Ali Hajdar Aktaj, poslanik v Ankari Terentiev ter pomočnika zunanjega komisariata Potemkin in Dekanov.

V političnih krogih se je danes popoldne razširila vest, da je bil Ribbentrop

za časa svojega obiska v Moskvi tudi v stiki s Saradzoglom. Oba zunanja ministra sta se sporazumela o tem, da se bo v najkrajšem času sklenila nova trgovinska pogodba med Turčijo in Nemčijo.

Saradzoglu se ne bo vrnil preko Odese v Carigrad, nego bo potoval preko Bukarešte, kjer se bo ustavil za dan ali dva. Glede na zadrževanje turških krogov, da Saradzoglu ni prišel v Rusijo le kot turški zunanji minister nego tudi zastopnik Balkanske zveze, je razumljivo, da se bo v Bukarešti sestal z rumunskimi državniki in jim poročal o rezultatih svoje misije.

Istanbul, 29. sept. s. Turško časopisje poroča, da se bodo v kratkem začela pogajanja za novo trgovsko pogodbo med Nemčijo in Turčijo. Preliminarni razgovori so že v teku.

Prvi odmevi v Evropi

Francoska in angleška vlada se že posvetujeta glede skupnega stališča

Berlin, 29. sept. z. Tukajšnji nevtralni krogi zelo resno presojajo politiko Rusije do Estonke in Latske. V zvezi s tem opozarjajo na to, da je Rusija prevzela vlogo evropske veleile in postala izredno aktivna. Kar se tiče odnošajev Nemčije do Rusije, je v berlinskih diplomatskih krogih znano, da je Nemčija vse do zadnje dobe vodila politiko, ki je stremela za tem, da se izloči sleherni vpliv Rusije v Evropi. Temu cilju je v glavnem služil tudi protikomunistični pakt. Naposled pa so merodajni nemški činitelji prišli do prepričanja, da trajno Rusije ni mogoče izključiti od sodelovanja v Evropi. Zato so se odločili skleniti z Rusijo sporazum in doseči sodelovanje, ki bi vpliv Rusije kolikor mogoče omejilo. Kar se tiče odnošajev Rusije do baltičskih držav, so sicer urejeni z nenapadalnimi pakti, vendar pa zbuja politika Rusije, ki se zrcali zlasti v pogodbi, sklenjeni z Estonsko neposredno pred prihodom Ribbentropa v Moskvo, v Berlinu gotovo vznemirjenje. Zaenkrat ni mogoče dobiti nobenih informacij, ki bi kazale na to, da je med Nemčijo in Rusijo že dosežen kak dogovor glede razdelitve interesnih področij, vsekakor pa računajo v merodajnih berlinskih krogih z nadaljnjimi akcijami Rusije v cilju zagotovitve premoči v Vzhodnem morju.

V Angliji

London, 29. sept. AA. (Reuter). Diplomatski urednik Reuterja je zvedel, da se je angleška vlada že začela posvetovati s francosko vlado o stališču do sovjetsko-nemškega pakta.

Dobro obveščeni krogi poudarjajo, da se položaj v ničemer ni spremenil v primerjavi s položajem pred mesecem dni. Skupna rusko-nemška izjava ne spreminja smeri britanske politike. S stalšča gospodarstva ni razloga za domnevo, da bo Nemčija po novem sporazumu z Rusijo dobila več surovin kakor pa jih je dobivala po odredbah prvotnega nenapadalnega pakta. Zaradi tega je treba poudariti, da se položaj od dneva, ko se je Velika Britanija odločila, da izpolni svoje obveznosti do Poljske, ni prav nič spremenil. Najbrž pa notena uradna izjava o britanski politiki ne bo izdana prej, preden se ne bo angleška vlada posvetovala s francosko vlado. Chamberlainova izjava dne 26. t. m., v kateri je med drugim poudaril, da je glavni cilj Anglije, da osvobodi Evropo stalnega strahu pred nemškimi napadi, se smatra tudi sedaj kot izjava, ki pojasnjuje sedanje stališče.

V ponedeljek bo spregovoril Chamberlain

London, 29. septembra. AA. (Reuter) Chamberlain bo dal v ponedeljek v spodnjem domu izjavo o najnovejši nemško-sovjetski pogodbi ter sovjetsko-nemških predlogih.

V Parizu

Pariz, 29. sept. AA. (Havas). Čim je zvedel za objavo nemško-sovjetskega sporazuma, je Daladier poklical v svoj kabinet generala Gamelina, državnega podtajnika v zunanjem ministertvu Champetier de Ribesa, ravnatelja svojega kabineta Coulondrea ter ravnatelja oddelka v zunanjem ministertvu Legerja.

Pariz, 29. sept. AA. (Havas). Nemško-sovjetski sporazum ni izzval nobenega posebnega presenečenja v francoskih diplomatskih krogih, ki so že večeraj naglašali, da je Hitler poslal Ribbentropa v Moskvo z nalogo, da na vsak način zagotovi pomoč sovjetske vlade, da bi svojo mirovno ofenzivo mogel izvesti učinkovito. Drugi razlog bi bil iskanje načina za učinkovito borbo proti francosko-angleški blokadi. Sporazumi, sklenjeni v Moskvi, so popolnoma v skladu s prej navedenimi cilji in se sovjetska vlada pridružuje akciji Hitlerja. Iz nemško-sovjetske deklaracije sledi, da bodo tudi druge sile pozvane, da se pridružijo tej mirovni akciji. Pogodbe in skupna deklaracija predvidevajo tudi skupno politiko, skupno pobudo in izvajanje nekaterih ukrepov, ki bi jih ocenili kot primerne. Diplomatski krogi poudarjajo, da niti gospodarski sporazumi niso izzvali nobenega posebnega presenečenja, ker je preskrbovanje s hrano

Majski — Halifax

London, 29. sept. s. Iz krogov ruskega poslanstva poročajo, da je ruski poslanik Majski v sredo ob priliki svojega razgovora z zunanjim ministrom Halifaxom izrecno sporočil, da namerava Rusija v sedanji vojni ostati nevtralna. Majski je tudi izjavil, da je Rusija sedaj pripravljena začeti z Anglijo trgovinska pogajanja, ki jih je Anglija predlagala že ob priliki obiska trgovskega ministra Hudsona v Moskvi.

London, 29. sept. s. Po še nepotrjenih poročilih je Rusija ukinila izvoz petroleja v Anglijo. V angleških krogih izjavljajo, da tak ukrep ne bi mogel prizadeti Anglije, ker znaša uvoz petroleja iz Rusije samo dva in pol procenta angleškega uvoza petroleja.

no in surovinami, ki je za Nemčijo življenjsko vprašanje, z blokado silno oteženo. Diplomatski krogi menijo, da je gospodarski sporazum za Nemčijo mnogo važnejši od političnih in vojaških sporazumov. Kar se pa tiče razdelitve Poljske, smatrajo francoski diplomatski krogi, da je treba demokracijsko črto, ki so jo potegnili, smatrati za končnoveljavno in da je Nemčija pod vplivom Rusije odnehala od ustanovitve vmesne poljske države.

V Italiji

Rim, 29. sept. AA. (Stefani). Popoldanski listi objavljajo besedilo nemško-sovjetskega sporazuma, vendar pa ne prinašajo komentarjev.

Milan, 29. sept. z. Italijanski listi so glede nemško-ruskega sporazuma zelo rezervirani, opaža pa se, da kažejo vedno bolj občutno protiangelsko razpoloženje. Poljsko označujejo za nedolžno žrtev angleške politike. Dočim očita Angliji, da dela za razširjenje evropskega konflikta. Franciji zelo prizanašajo in jo označujejo le kot žrtev svoje zvestobe dani besedi. Kar se tiče Rusije, se omejujejo listi zgolj na navedbo nemških in ruskih uradnih poročil, le tu pa tam namigujejo na nevarnost ideoloških posledic nemško-ruskega prijateljstva.

V skandinavskih državah

Stockholm, 29. septembra. br. V skandinavskih državah so najnovejši rusko-nemški in rusko-estonski sporazumi zbudili največjo pozornost. Listi so jih objavili v posebnih izdajah. Splošno naglašajo, da je sedaj baltičski problem rešen tako, da se baltičske države prišle neposredno pod ruski in ne pod nemški vpliv. Ruske koncesije na estonskih otokih pomenijo, da si je Rusija spet pridobila vse svoje nekdanje defenzivne postojanke ob vzhodu v Finski zaliv. Prodor pomorskih sil proti Leningradu bo odselej nemogoč. Finski list »Uusi-suomi« pa ugotavlja, da je Estonski vendarle uspešno zavarovali si svojo nacionalno samobitnost. Pozicija Estonke, ki jo je imela celih 20 let, je bila za daljšo dobo nevzdržna. Dejansko je sedaj morda bolj zavarovana, kakor je bila doslej.

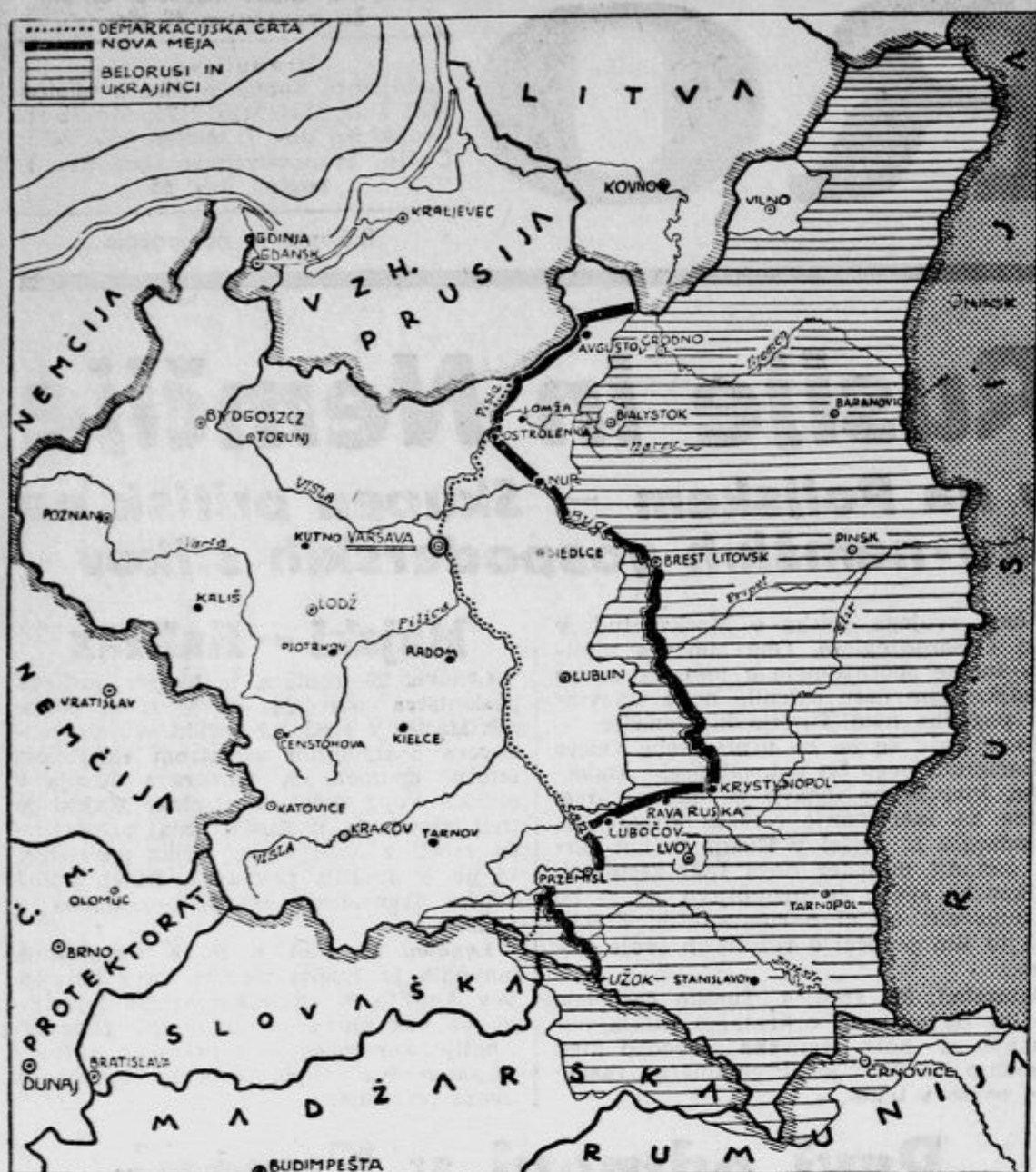
List meni, da je Rusija od Nemčije poleg tega dosegla še druge koncesije, ki pa niso bile objavljene. Te koncesije naj bi se nanašale v prvi vrsti na Balcan.

»Stockholm Tidningen« obzluje način, kakor je bilo urejeno vprašanje Estonije, ker je nastal sedaj nov položaj v Baltiku in je bil storjen velik korak v smeri, da se odnosi in razmerje med silami v vzhodni Evropi popolnoma preobrazijo. Posledice novega pakta se še ne dajo očrtati. Rusija je postala pomorska sila na Baltičkem morju, ki je sedaj ostalo interesna sfera Nemčije in Rusije. Švedska mora z največjo pozornostjo spremljati spremembe na obalah Baltičkega morja in mora se bolj upoštevati potrebo po nevtralnosti nordijskih držav.

Vloga Jugoslavije

Basel, 29. sept. z. Pod naslovom »Tretja fronta« objavlja »Basler Zeitung« uvodnik, v katerem se bavi zlasti z vlogo Jugoslavije in s prizadevanji Italije za osnovevanje nevtralnega bloka balkanskih držav. List naglašja, da je Jugoslavija danes v zavidnem položaju. Jugoslaviji ni treba iskati nikake nove orientacije. Njeni odnosi z Italijo so najboljši. Italijanski listi posvečajo zadnje čase obširne komentarje jugoslovnski notranji in zunanji politiki in jo vseskozi odobravajo. Z vsa upravičenostjo se lahko reče, piše ugledni švicarski list, da obstoja med Jugoslavijo in Italijo popolno soglasje glede skupnih interesov. Tudi nedavna gospodarska pogajanja med Rimom in Beogradom so rodila zelo zadovoljive uspehe. Jugoslavija bo zlasti lahko povečala izvoz lesa. Od tega pričakujejo v gospodarskih krogih še večjo poglobitev medsebojnih gospodarskih odnošajev. Dejstvo, da so bili ukinitveni vsi vojaški ukrepi na jugoslovensko-balkanski meji, je le nov dokument znanja, ki vlada med Rimom in Beogradom. Veliko neznanko v italijanskih krogih na Balkanu pa predstavlja Rumunija.

Bivša vojaška in nova politična meja

Berlin, 29. sept. r. O razmejitvi poljskega ozemlja med Nemčijo in Rusijo se dogajajo še naslednje podrobnosti:

Pred tednom dni (22. t. m.) določena vojaška demarkacijska črta je šla na severu od vzhodnopruske meje po reki Pisi do njenega izliva v Narev, po Narevu do njegovega izliva v Bug, ob Bugu do njegovega izliva v Vislo, nato po Visli do izliva Sana v Vislo, od tam dalje pa ob Sanu do njegovega izliva ob prelazu Užuok ob slovaško-poljski meji. Po tej demarkacijski črti bi se severovzhodni del Varšave (predmestje Praga) pripadl Rusiji, v Galiciji pa Jaroslav in Przemysl in seveda tudi vsi največji poljski petrolejski vrelci v Borislavu in Drohobitsu, ki leže jugovzhodno od Przemysla.

Danes objavljena končna meja pa je določena takole: Začenja se ob najjužnejši točki Litve pri Kadispasserki in poteka od tu na zapadni smeri severno od Augusta skoraj v premii črti do Vzhodne Prusije, ki jo doseže med Jalkonskim in Jezioriki. Nato pa gre meja ob meji Vzhodne Prusije do reke Pise, po reki Pisi do njenega izliva v Narev in nato po Narevu do Ostrolenke. Ta rečna meja je sklađna s prej določeno demarkacijsko črto. Od Ostrolenke se nato razlikuje od dotedanje demarkacijske črte v tem, da zavije v južno-vzhodno smer mimo Ostrova, dokler ne doseže Buga pri Nuru. Od tu dalje poteka meja po Bugu tako, da je v ruski posesti.

Brest Litovsk, v nemški Vločova in gre ob Bugu do Kristinopola. Pri Kristinopolu zavije proti zapadu mimo Belca po reki Solokiji do Miastecka, ki leži severno od Rave Ruske. Od tam gre še nadalje proti zapadu pod Cješanovom, ki leži severno od Lubačova ter zavije proti jugozapadu na San, severno od Jaroslava in potem ob Sanu do njegovega izliva pod užoškim prelazom. Predel ob reki San je zopet sklađen z dosedanjim demarkacijsko črto.

Nova meja se v glavnem razlikuje od dosedanje demarkacijske črte v naslednjem: Nemčiji je pripadel jezik, ki se razteza severno od Augusta med Litvo in Vzhodno Prusijo, tako da pripade mesto Suvalki z okrogjem Nemčiji. V srednji Poljski pripade Nemčiji skoraj vse področje med Bugom in Vislo z mesti Siedlce, Lukov, Biala, Lublin, Hlum, Hrubiešov, Bilgoraj in Zamość. Industrijsko področje pri Sandomierzu pripade Nemčiji, vsi vzhodnogališki petrolejski vrelci pa ostanejo Rusiji. Prav tako je tudi vsa bivša poljsko-madžarska in poljsko-rumunska meja sedaj v ruski posesti. V Galiciji so pripadli Rusiji Przemysl, Lvov, Sambor, Stanislov, Drohobitz in Stryj. Nova meja se skoraj sklađa z mejo med Poljaki, Belorusi in Ukrajinci. Rusija je dobila del Poljakov med Augustovom in Lomžom odstopila pa bo Nemčiji Ukrajine zapadno od Buga med Brestom Litovskim, Sokalom, Tomaševom in Zamoščem.

Čl. 5. Izvajanje tega pakta ne sme na noben način tangirati suverene pravice pogodbenice, zlasti pa ne njunega gospodarskega sistema in državnega ustroja. Pomorska oporišča in letališča v odsekih, ki so določeni v čl. 3, ostanejo ozemlje republike Estonije.

Čl. 6. Ta pakt stopi v veljavo v trenutku, ko bodo izmenjeni ratifikacijski dokumenti. Izmenjava bo v roku 6 dni, računajoč od dne podpisa tega pakta, v Tallinu. Fakt velja 10 let. V primeru, da katera od pogodbenic ne bo smatrala za potrebno pakt pred potekom tega roka odpovedati, bo veljavnost pogodbe avtomatično podaljšana za pet let.

Manjši boji na zapadu

Nemški protinapad pri Saarbrücknu odbit

Pariz, 29. sept. br. Vrhovno poveljstvo je davi izdalo naslednje 51. vojno poročilo: Splošno je noč mirno potekala. Naše čete so posebno zapadno od Saarbrückna izvajale nekaj uspehov v neposredni borbi s sovražnikom.

Agencija Havas dodaja k snočnemu in danšnjemu vojnemu poročilu francoskega vojnega poveljstva, da so uspehi, ki so jih Francozi dosegli zapadno od Saarbrückna dejansko zelo pomembni. Francoskim prednjim četam je uspelo na nekaterih mestih prodreti prav do Saare in celo preko reke. Na njenem desnem bregu so se francoski oddelki že zakopali v rove in si v naglici grade najnujnejše utrdbe, da bi eventualno omogočili pionirskim četam gradnjo pontonskih mostov čez reko.

V neposredni bližini Saarbrückna so Nemci z ostrim protinapadom skušali paralizirati te francoske uspehe in hkratu zmanjšati francoski pritisk na Saarbrücken, njihov napad pa so francoski strojništvo, lahka in težka artiljerija krvavo odbila.

Medtem se koncentracija nemških sil v zaledju posarske fronte nadaljuje. Francoska in angleška opazovalna letala so zbrala o njih dragocene podatke. Francosko vrhovno poveljstvo je sproti obveščeno o vseh razmetitvah in transportih nemških pehotnih divizij in topništva.

Nemško poročilo

Berlin, 29. sept. br. Na zapadu so bili obilnejši boji med četami, zakopanimi v rovih. Pri letalskih spopadih sta bili se-

Kaj določa trgovinski dogovor

Moskva, 29. sept. AA. (DNB). Po poročilu agencije Tass določa trgovinska pogodba med Rusijo in Estonijo povečano izmenjavo blaga med obema državama ter določa višino blagovnega prometa obeh držav na 39 milijonov estonskih kron. Rusija dovoljuje estonski republiki tranzit blaga po železnici in s sovjetsko pomorsko in rečno plovnostjo do Murmansk in Soroka ter do pristanišč ob Črnem morju. Ta trgovinska pogodba določa tudi znatno povečanje prometa sovjetskega blaga preko estonskih pristanišč.

Tokio, 29. sept. AA. (Havas) Ladjia »Empress of Russia«, za katere usodo so se že bali, je prispela danes zjutraj po tridnevni zamudi v Jokohama

Nemški odgovor na blokado

London, 29. sept. s. Današnje italijansko časopisje poroča iz Berlina, da nemški vojaški krogi ne mislijo na ofenzivno akcijo na zapadni fronti, temveč hočejo na angleško blokado odgovoriti z letalskimi napadi na angleška mesta.

Balkanske sfere

Rim, 29. septembra. b. Italijanski listi ne objavljajo še nobenih lastnih komentarjev k najnovejšemu razvoju nemško-ruskega sodelovanja ter o posledicah razširjenja ruskega vpliva v vzhodni Evropi, beležijo pa posredno — preko svojih poročevalcev iz posameznih evropskih prestolnic — vse glasove, ki se nanašajo na ta pereča vprašanje, zlasti v zvezi z novim položajem na Balkanu. Veliko pozornost so vzbudile v vseh tujakunjskih političnih in diplomatskih krogih predvsem informacije nekaterih londonskih poročevalcev italijanskih listov, ki napovedujejo možnost bližnjega sklicanja posebne mirovne konferenec v Moskvi. Te naj bi se poleg nemških in ruskih zastopnikov udeležila tudi Italija po svojem posebnem opazovalcu, nadalje Turčija ter zastopniki baltičskih držav. Namen te konferenec naj bi bil podrobna razdelitev vplivnih območij na Baltiku in na Balkanu. V tej zvezi pripisujejo v rimskih krogih posebno važnost razgovorom, ki jih je imel italijanski veleposlanik v Moskvi z Molotovom po Ribbentropovih razgovorih s sovjetskimi državniki. V angleških krogih, kakor poudarjajo vsi italijanski listi v svojih londonskih poročilih, zasledujejo z velikim zanimanjem razvoj italijanske politike na Balkanu. Po sodbi Londona, tako poročajo italijanski opazovalci iz Londona, bi mogla v sedanjem položaju postati prav Italija najbolj naravna protiteža proti prevelikemu ruskemu vplivu na tem evropskem področju.

Madžarsko-jugoslovenski sestanek

Budimpešta, 29. sept. br. Tu so se danes sestali zastopniki jugoslovenskih in madžarskih obmejnih oblasti. Na konferenci je bil dosežen sporazum o vseh perečih obmejnih vprašanjih, ki so se danes načela. Ugoden rezultat razgovorov je močno dvignil madžarske simpatije za Jugoslavijo.

Angleški in nemški bombniki za Rumunijo

London, 29. sept. s. 14 angleških bombnikov, ki jih je angleška vlada dobavila Rumuniji, je te dni po zračni poti dospelo v Rumunijo. Pilotirali so rumunski piloti.

Bukarešta, 29. sept. s. Nemčija je te dni dobavila Rumuniji 12 težkih bombnikov v zameno za petrolej.

London, 29. sept. s. Rumunska vlada je pozvala vse rumunske vojaške obveznike, ki se mude v inozemstvu, da se nemudoma vrnejo v Rumunijo.

Hitlerjev bataljon

Berlin, 29. sept. br. Iz oddelkov, ki so spremljali kancelarja Hitlerja na njegovem inspekcijskem potovanju po bojiščih, je bil danes osnovan poseben spremni bataljon, kateremu je Hitler poklonil tudi posebno zastavo. Ta bataljon bo odslej vedno spremljal Hitlerja, kadar se bo mudil na kakem bojišču.

Knickerbockerjeve obtožbe

Berlin, 29. sept. mp. Glede na objavo ameriškega novinarja Knickerbockerja o naložbah in življenjskih zavarovanjih vodilnih narodnosocialističnih prvakov v tujini, je danes zastopnik propagandnega ministrstva na običajni konferenci s tujimi novinarji predlagal, da bi se ustanovil poseben odbor, ki bo podrobno preiskal točnost Knickerbockerjevih navedb. Nemška vlada bo odboru v vsakem pogledu pomagala. Tujni novinarji so na predlog pristali in se je takoj ustanovil odbor, ki mu je bil izvoljen za predsednika zastopnik nizozemske brozovne agencije v Berlinu. Odbor bo že jutri začel s preiskavo.

Amnestija

Beograd, 29. sept. AA. Pravosodni minister je z ukazom kr. namestnikov z dne 28. septembra podelil splošno amnestijo za vse disciplinske krivde državnih in samoupravnih uradnikov in uslužbencev od 26. avgusta, storjene v zvezi z volitvami poslancev na narodno skupščino dne 11. decembra, bodisi, da so nastale kot samostojna dejanja, bodisi v zvezi z amnestiranimi kazenskimi dejanji iz oddelka 2 ukaza z dne 5. septembra št. 83.271, ne glede na to, ali se je postopek že začel, ali je v teku. Če se še ni začel, se ne bo uvedel. In tudi ne glede na to, ali je razsoda že izrečena, naj bo pravomočno ali ne.

General Terzić †

Beograd, 29. sept. p. V pretekli noči je tu umrl znan junak iz svetovne vojne, armijski general Božidar Terzić. Nocoj so njegovo truplo prenesli v oficirski dom, kjer je bilo položeno na mrtvaški oder in bo tam ostalo do jutri dopoldne. Ob 11. bo pogrebni sprevod do kolodvorca, ker bodo pokojnega generala prepeleli v Gornji Milanovac, kjer bo pokopan v rodnišnem grobnicu.

General Terzić si je kot vojak in starešina pridobil sijajen sloves. Že leta 1916. je postal general. Dolga leta je bil načelnik štaba in adjutant pokojnega kralja Aleksandra. Bil je poveljnik III. in pozneje še II. in V. armije. V balkanski in bolgarski vojni je bil načelnik operacijskega oddelka vrhovnega poveljstva, v svetovni vojni pa načelnik štaba I. armije. Poveljeval je nekaj časa tudi šumadski diviziji. Od 16. decembra 1916 do 1. maja 1918 je bil vojni minister.

Načelnik Mudrinić umrl

Beograd, 29. sept. p. V pretekli noči je tu po daljši bolezni umrl načelnik prometnega ministrstva Gojko Mudrinić.

Vremenska napoved

Zemljema: Delno oblačno, pa vedro toda hladno vreme v vsej državi.

Nemci bodo vkorakali v Varšavo 2. oktobra

Poljske čete so se že pričele umikati iz Varšave in bodo izpraznile mesto v 2-3 dneh

Berlin, 29. sept. br. Nemško vrhovno poveljstvo je davi objavilo naslednje vojno poročilo: Nemške čete se po načrtu umikajo preko demarkacijske črte. Včeraj, 28. septembra, je nemški poveljnik svečano izročil južni del Przemisla ruskim četam. Posadka Varšave se prične nocoj umikati iz mesta. Umikanje bo trajalo dva do tri dni, zato je vkorakanje nemške vojske določeno za 2. oktobra. Pomoč in zdravstvena oskrba civilnemu prebivalstvu sta sta se med tem že pričeli izvajati.

Trdnjava Modlin je sprito nemških napadov in sprito razdejanja, ki so ga povzročili nemški topovi, pristala na brezposojno kapitulacijo. Podrobnosti o predaji bo določilo poveljstvo armadnega zbora po ukazih vrhovnega poveljstva severne armijske skupine. V trdnjavi je sedaj 1200 oficirjev, 30.000 mož in okrog 4000 ranjenec.

Pariz, 29. sept. AA. (Havas). Iz Amsterdama poročajo: Berlinski dopisnik holandskega lista »Telegraph« prinaša naslednje podrobnosti o predaji Varšave: Srečanje med poljskim polkovnikom in nemškim generalom je bilo dramatično, skoraj tragično. Polkovnik je le s težavo skrival svojo presunjenost. Ko je general

prevzel mesto iz rok obrambe prestolnice, je izjavil: Veselimo se, ker je prenehal rušenje Varšave. Upam, da Varšava ni dosti trpela od bombardiranja. Polkovnik je na te besede hitro odgovoril: Na žalost je od nje ostal samo še kup razvalin.

Kodanj, 29. sept. s. Norveški poslanik pri poljski vladi je dospel na poti v Oslo v Kodanj. O bombardiranju Varšave je dejal: Ne vem, kako je v peklu, toda hujše kakor je bilo v Varšavi, ne more biti. Nemška letala so zmetala na Varšavo na tisoče ton bomb in nobena hiša v mestu ni ostala cela.

Rusi zasedli madžarsko mejo da Sana

Budimpešta, 29. sept. s. Ruske čete se danes opoldne zasedle vso madžarsko mejo do izvirja Sana.

Ukinitev obsednega stanja na Slovaškem

Bratislava, 29. sept. AA. Notranje ministrstvo je ukinilo obsedno stanje, pasivno protiletalsko obrambo in zatemnitev mest.

Vojna na morju

Doslej je bilo potopljenih 12 nemških podmornic

Pariz, 29. sept. s. Predsednik mornariškega odbora francoskega parlamenta je izjavil, da je bilo doslej potopljenih 12 nemških podmornic, in sicer so jih potopili 10 Angleži, dve pa Francozi.

London, 29. sept. br. Agencija Associated Press je objavila daljše poročilo svojega posebnega poročevalca, ki je imel priložnost ogledati si angleško vojno brodovje v Severnem morju, na katerega naj bi bil predvčerašnjim izvršen znani nemški letalski napad. Poročevalec ugotavlja v svojem poročilu, da je matična ladjia za letala »Arc Royal«, ki je bila po nemških vesteh zadeta s 500 kg bombo, docela nepoškodovana.

Kodanj, 29. sept. s. V bližini norveške

obale je bila danes potopljena norveška ladjia »Texas«. Ni še znano, ali je bila torpedirana ali je naletela na mino. Posadka se je rešila na norveško obalo.

Riga, 29. sept. AA. (Stefani). Po drugem napadu neznane podmornice na sovjetsko ladjio v zalivu Narva, so letonski pomorski krogi vse bolj prepričani da gre za angleško podmornico, ki je prodrla v Baltičko morje.

Oslo, 29. sept. s. Danes so bile potopljene tri norveške ladjie. V bližini norveške obale sta bila torpedirana parnika »Taxis« in »Jeren«, ki sta vozila les v Anglijo. V Skageraku je parnik »Solax« zadel na mino. Posadke vseh treh ladij so bile rešene.

Trgovinski minister o štednji z bencinom in podporah rodbinam vpoklicanih delavcev

Beograd, 29. sept. p. Trgovinski minister dr. Ivan Andres je danes sprejel novinarje in jim podal več pomembnih izjav o vprašanjih svojega resora:

Predvsem je razpravljaval o razlogih, ki so povzročili oscilacije cen naših kmetijskih pridelkov. Opozoril je na velike razlike med stvarnimi in prodajnimi cenami kmetijskih pridelkov, zlasti pšenice, siliv in drugega takega blaga. Vlada je zaradi tega izdala nekaj nujno potrebnih ukrepov. Prvi tak ukrep je ublažitev postopka pri plačevanju davkov, tako da kmetje ne bo dobo prisiljeni oddajati svoje blago za vsako ceno, da bi mogli plačati davke. Drugi tak ukrep je zagotovitev kreditov za nabavo rezerv živil.

Glede na težkote pri izvozu je treba uvesti načrtni sistem v naši zunanji trgovini. Velik del te naloge bo pripadel novi direkciji za zunanjo trgovino, ki se bo ustanovila z odobritvijo ministrskega sveta. O tem bo v kratkem objavljena posebna uredba.

V zvezi z načrtom uredbe o štednji bencina, je minister dejal, da je uredba že pripravljena, vendar se ne bo uveljavila, dokler ne bo nujne potrebe. Prepričati je treba, da bi se brez potrebe trošile rezerve bencina, ki ga moramo uvažati za drage devize. Če bodo ljudje pametno ravnali s pogonskimi sredstvi, uredba o štednji bencina ne bo uveljavljena. Povsod, kjer so na razpolago železniške zveze, lahko odpadejo vožnje z avtomobili. Povsod, kjer je to le mogoče, naj se uporabljajo druga prometna sredstva.

Minister je nato govoril o uredbi ministrskega sveta, s katero se zagotovi vojnim obveznikom, ki so bili vpoklicani na orožne vaje, primerne podpore za vzdrževanje njihovih družin. Po tej uredbi bo država podpirala tudi družine onih delavcev, na katere se določbe § 221 obrtnega zakona ne nanašajo (ki pred vpoklicom niso vsaj eno leto službovali pri enem delodajalcu).

Estonska — protektorat Sovjetske Rusije

Estonsko pristanišče Baltiski ter otoka Dagö in Ōsel oporišča za rusko vojno mornarico — Pogodba o medsebojni pomoči in nov trgovinski dogovor

Berlin, 29. septembra. AA. (DNB) Agencija Tas poroča: Od 24. do 26. septembra so bila v Moskvi pogajanja med ljudskim komisarijem za zunanje zadeve Molotovom in estonskim ministrom za zunanje zadeve Selterjem o zaključitvi pakta o medsebojni pomoči ter trgovinskega sporazuma med Rusijo in Estonijo. Razgovorov so se udeležili na sovjetski strani tudi Stalin in Mikoian, na estonski strani pa tudi predsednik parlamenta Ulvots, profesor Pliif in poslanik Rej. Pogajanja so bila 28. septembra končana ter je bil sklenjen pakt o medsebojni pomoči kakor tudi trgovinska pogodba.

Pogodba o medsebojni pomoči med Sovjetsko unijo in Estonijo vsebuje naslednje člene:

1. Obe pogodbenici se obvezujeta, da bosta druga drugi nudili vzajemno vsako, pa tudi vojaško pomoč v primeru, da bi bile pomorske meje pogodbenic v Vzhodnem morju ali pa njune meje na kopnem, kakor tudi posebna oporišča, omenjena v čl. 3., predmet napada ali pa grožnje z napadom čez ozemlje letonske republike od strani katerekoli evropske velike sile.

Čl. 2. Sovjetska unija se obvezuje, da bo estonski vojski nudila podporo pri oboroževanju in dobavljanju ostalega vojnega materiala pod ugodnimi pogoji.

Čl. 3. Republika Estonija daje Sovjetski uniji pravico, da na estonskih otokih Saarema (Ōesel) in Hiiuma (Dagö) ter v mestu Baltiski (Baltischport) zgradi in vzdržuje oporišča za vojno mornarico ter določeno število letališč za sovjetske letalske sile in da bo Estonija dala navedene kraje Rusiji v zakup proti primerni odškodnini. Točen položaj teh oporišč in letališč bo naknadno določen, meje pa bodo določene z medsebojnim sporazumom. Da bi mogla ščititi ta pomorska oporišča in letališča, ima Rusija pravico, da vzdržuje na svoje stroške v sektorju teh letališč in oporišč natančno določeno število svojih kopnih in letalskih sil. Maksimum teh učinkovitov bo določen s posebnim sporazumom.

Čl. 4. Obe pogodbenici se obvezujeta, da ne bosta sklepali nobene zveze in da ne bosta sodelovali v nobeni koaliciji, ki bi bila naperjena proti kateri koli izmed pogodbenic.

Estonska je po površini in po številu prebivalcev najmanjša izmed treh baltičskih držav. Država meri 47.560 kv. km (3 krat toliko, kakor dravska banovina), prebivalcev pa ima le 1.140.000, to je za malenkost manj nego dravska banovina. Med prebivalci je 87% Estoncev in 8% Rusov. Glavno mesto Tallin, ki se je pod Rusijo imenovalo Reval, šteje 146.000 prebivalcev, univerzitetno mesto Tartu (prej Dorpat) 60.000, Narva 24.000 in Pärnu 21.000. Po veri so prebivalci po večini protestanti (78%) ostali pa so pravoslavni. Otoka Saare (Ōsel) in Hiiuma (Dagö) sta že v prejšnjih vojnah med švedi in Rusi igrala važno vlogo. Sedaj, ko bo Rusija imela na teh otokih in v luki Baltiski svoja pomorska vojna oporišča, bo obvladala pomorsko pot, ki vodi iz Baltičkega morja v Finski zaliv do Leningrada.

Naši kraji in ljudje

Jesenski čar naših planin

S planinsko izkaznico je dostop povsod svoboden

Ljubljana, 29. septembra.

Planine Slovenije so le rahlo posrebrene s snežno odejo; peštra jesenska narava nudi planincu na izletih še vedno obilo užžitka. V sedanjem razburljivem času, polnem nepričakovanih dogodkov, je vsakemu nujno potreben odhiti vsaj v prostem času, ob sobotah popoldne in v nedeljo. Najprimernejši odmor najde človek v planinski naravi, ki mu nudi obilo razvedrila in potnega mira.

Dostopi na planine so prosti. Neresnične so govorice, ki se ponekod širijo, češ da ni dovoljen poset naših planin. S člansko izkaznico SPD se more planinec prosto gibati v naših planinah. Aljažev dom v Vratih bo še oskrbovan do 2. oktobra, treba je izkoristiti ugodno priliko za poset doline Vrat in slapa Peričnika. Cojzova koča in koča na Jermanovih vratih bosta odslej oskrbovani le ob sobotah in nedeljah do 30. oktobra, tako da imajo planinci dovolj prilike, da posetijo Kamniške planine. Erjavčeva koča na Vrščici je v mesecu oktobru oskrbovana ob sobotah in nedeljah. Stalno pa so oskrbovane »Zlatorog«, udobno utrjena planinska postojanka ob tihem Bohinjskem jezeru, Dom na Komni, kjer so krasni jesenski sprehodi proti Bogatinu in dolini Triglavskih jezer, zlasti lepa je grebenska pot proti Črnuemu jezeru in sestočez Komarčovo — iz Cerklj je tri ure, pustit za člane na avtobusu Žužek do Cerklj; koča na Veliki Planini — najprikladnejši vzpon iz Črne od »Jurčca« mimo Podkrajnika, kjer je le dve uri do kočice; Dom v Kamniški Bistrici — prijetna jesenska izletna točka;

Valvasorjev dom pod Stolom — izhodišče Zirovnica; in vse postojanke v Zasavju. Planinci pohitite v jesensko naravo. Podrobne informacije o planinskih izletih v jeseni in o planinskih postojankah dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova 4, I. nadstropje.

★

Sneg nad Gornjim gradom

Gornji grad, 29. septembra

Prvi sneg je pobil v noči od srede na četrtek vse bližnje vrhove in to celo tik nad mestom stoječe hribočke. Posebno lep pogled na Gornji grad, ki je bil Lepenatka. Že nekaj dni je tukaj temperatura izredno padla, deževalo je skoraj nepretrgano, posebno je deževalo v noči od srede na četrtek. Dočim je torej v dolini deževalo, je v gorah snežilo in v četrtek zjutraj so bili mešani prav presenečeni, ko je posijalo na jasno nebo sonce in so se zabliskali vsi vrhovi v letošnjem prvem snegu. Na vrhovih je padla tudi ponoči prva slana in napravila nekaj škode na zelenjavi in cvetlicah.

Seveda je sneg že pred nekaj dnevi zapadel v Savinjskih planinah in bo tam menda tudi ostal, dočim bo na naših bližnjih vrhovih gotovo še zgnil. Zaradi tako zgodnjega mraza so pričeli te dni že vsi uradi kuriti prostore. Malo prezgodaj smo dobili mraz, vse prezgodaj pa bi bila že zima, ki nam preti v tako zgodnjih jesenskih dneh že s prvim snegom. Imeli smo izredno lepo in ugodno poletno vreme in ugodno letovišarsko sezono in je seveda razumljivo, da si želimo tako lepo jesen, kakor lansko leto.

100 frankov — 110 din

Važne novice za naše sezonske delavce

Murska Sobota, 29. sept.

Že včeraj smo zabeležili vest o ureditvi pošiljanja denarja iz Nemčije tudi glede onih delavcev, ki so na nezakonit način šli na delo v Nemčijo. Tudi tem je zdaj dovoljno pošiljati denar v domovino. Takih delavcev je v Nemčiji okrog 1000, največ iz imotskega sreza. Razni agenti so jih nabrali za delo v Nemčiji, kamor so odpotovali s turističnim potnim listom. Ker niso plačali glavarine in drugih obveznosti kakor naši sezonski delavci, jim Nemčija ni priznala raznih bonitet, kakor polovčne voznine, pravice pošiljanja denarja v domovino itd. Zdad tudi delavci smejo poslati domov 40 mark mesečno, ki jih bodo dobili zamenjane po 1430 din. Vsak sezonski delavec ima po pogodbi pravico poslati domov do 400 mark, ali po 40 mark mesečno. Če v mesečnih obrokih ni izrpal vse dovoljene vsote, sme v zadnji pošiljki poslati toliko, kolikor mu še ostane dovoljeno do 400 mark.

Za delavce, ki se vračajo iz Nemčije skozi Maribor, bo v Mariboru lepo poskrbljeno, da ne bodo ob prihodih na naša tla imeli prevelikih stitnosti zaradi prehrane in odpočitka. Po prizadevanju izseljeniške-

ga komisarijata v Zagrebu bodo sezonski delavci takoj po prihodu v Maribor postreženi s toplo hrano. Dobili bodo tudi zadostno število vagonov za takojšnje nadaljevanje vožnje domov. Ni še rešeno prizadevanje, da bi dobili brezplačen prevoz ali vsaj četrtinsko voznino do domačega kraja, upanje pa je, da bo tudi to vprašanje ugodno rešeno.

Na prizadevanje izseljenškega komisarijata v Zagrebu je finančno ministrstvo odredilo, da bo na naši obmejni železniški postaji na Rakeku zastopnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje odkupoval francoske franko od naših izseljencev, ki se vračajo iz Francije, in sicer po tečaju 110 dinarjev za 100 frankov, brez odbitka. Izseljenci morajo imeti na povratku iz Francije pripravljene dokumente, s katerimi se izkažejo, da so zakonito, to je s kontraktom in rednim potnim listom zapustili našo državo ter se vračajo v domovino. To obvestilo bo gotovo dobrodošlo vsem, ki imajo svoje v Franciji, da bodo naši sezonski delavci namesto neresničnih vznemirljivih novic, izvirajočih iz bujne domišljije, dobili željena obvestila, da se naša oblastva brigajo za njihovo usodo v tujini.

Posavski sadjarji razstavljajo

Brežice ponujajo sadje iz krškega in brežiškega sreza

Krško, 29. septembra

Narava letos sadjarju ni odtegnila svojega blagoslova, temveč je delila z obema rokama zlate sadove. Priznati moramo, da imamo letos sadja, kolikor ga je hočemo, posebno v Dolnjem Posavju. Vendar pa ni povsod tako, posebno ne na Gorenjskem, kjer bo sadje preko posredovalcev precej dražje. Da bi pa vsi lahko prišli poceni do sadja, so sklenila sadjarska društva krškega in brežiškega sreza prirediti razstavo, ki naj omogoči vsem zadostno in ceneno izbiro.

Sadna razstava bo v prostorih meščanske šole v Brežicah od 30. septembra do 2. oktobra. Prirejena bo v velikem obsegu, saj bo razstavljalo nič manj kakor 25 sadjarskih podružnic iz obeh srezov in bodo lahko vsi zainteresirani prišli na svoj račun. Razstavo aranžira preko naših meja znani sadjarski strokovnjak, kmetijski referent g. Virant iz Krškega, dočim ima vse poslovanje v rokah g. Horvat, imena obeh dovolj jasno povedo, da bo razstava na višku, tako glede ureditve, kakor tudi glede kakovosti sadja. Intresenti bodo lahko kupili sadja na razstavi sami ali pa jim bo dal odbor na razpolago naslove, kje lahko dobe ustrezajoče sadje po kakovosti, ceni in ko-

ličini. Tako si bodo lahko sami ogledali sadje na licu mesta ali pa pri gospodarju, kjer bodo lahko še dali nasvete glede obiranja sadja. Na ta način bodo prišli brez posrednikov do izvrstnega sadja po nizkih cenah; tako bo ustrezno odjemalcem kakor sadjarjem.

Razstavi odbor bo ob tej priliki priredil tudi majhno razstavo vseh strojev, orodja in drugih pripomočkov, ki so umnemu sadjarju neobhodno potrebni pri skrbni negi sadnega drevja. Razstavljene bodo samo prvovrstne in že prikušene stvari, med katerimi naj omenimo majhno sušilno peč, ki jo tako redko vidimo pri naših kmetih, zato pa pogostejše kotle za kuhanje žganja. Sušenje sadja je pri nas še vse premalo vpeljano med preprosto ljudstvo, ki ne uvidi velike koristi od posušenega sadja in bo treba na tem poprišču še mnogo truda.

Upajmo, da bo sadna razstava obeh srezov, ki je prvi korak k smotnemu skupnemu delu za procvit Dolnjega Posavja, dosegla zaželeni uspeh in bodo z

njo zadovoljni obiskovalci razstave, kakor tudi privreditelji. Nedeljski izlet v naše vinorodne kraje, posebno zdaj, ko se je začela trgati, vsem ljubiteljem sadja toplo priporočamo. Pridite in videli boste, da vas bomo zadovoljili!

Žrtev vojne

Bled, 29. septembra.

Bled je prazen in žalosten. Še nedavno je bilo toliko življenja po vseh cestah in stazah, potem so se naglo poslovili letoviščarji naposled je Bled izgubil še enega svojih najbolj znanih zemskih gostov. Umrli je France Marolt, po domače Kosmačev Francelj. Hudo nam je za njim. Izgubili smo domačega diplomata in iskrenega narodnjaka. Pri njem smo imeli največje pomenke. Ugibali smo in modrovali in marsikatero uganili.

Svetovna vojna je potegnila Kosmačevega Francelja v Karpate. Kot jezdec se je prehladil in prinesel s seboj domov neozdravljivo bolezen. Nešteto krat je bil v

Karpatih v smrtni nevarnosti, jezdaril je sem in tja med treskanjem granat in šrapnelov, a usoda mu je namenila še 25 let življenja, težkega in grenkega. Polnih 8 let je Francelj poлегal in se bori z zavratno boleznijo. Veder in bister kakor je jasni gorenjskega neba, je kljuboval smrti. Njegov močni duh, poostren v bolnem telesu, se je dolgo upiral. Francelj ni nikdar potožil. Vsa komur je veljal njegov smehljaj. Pehal se je dalje v borbi za obstanek. Upal je na invalidnino, a je ni dočkal. Nebo pa mu je naklonilo ljubeča srca, ki so mu lajšala težke dni. Imel je štiri dobre sestre, štiri velike ljubezni. Angel dobrote mu je bila gospa hotelirka Jeklerjeva. Ko je bil poklican njen sin pod orožje, je Francelj bridko vzdihnil: »Tako rad bi šel namesto njega!« Za božje plačilo sta mu lajšala bolečine zdravnik dr. De Gleria in dr. Češarek. Dobra mati mu je bila blejska občina.

Franceljev mrtvaški oder je bil zasut s cvetjem. Kar je premogla lepa jesen cvetja, vse je veljalo Francelju. Ganljivo je bilo slovo ob grobu. Govornik je krasno očrtal Franceljev jekleni značaj. Da dragi Francelj, veliko je bilo tvoje trpljenje, zato naj bo v enaki meri sladk tvoj počitek! Sladko spavaj ob večni pesmi jezerskih valov!

M. L.

Naši parniki na odprtem morju

Svobodna plovba v Sredozemlju se obnavlja

Zagreb, 29. septembra

Zagrebaški »Jutarnji list« prinaša iz Splita poročilo o tem, kako plovejo naši parniki na odprtem morju v današnjih burnih časih. Promet svobodne plovice preživlja že od začetka svetovne vojne hudo krizo. Ladje so kmalu po nastopu vojne ostale v domačih pristaniščih, pripravljene za prezimovanje. Po vseh lukah je zavlada puščoba. Zadnje dni pa je svobodna plovba spet poživljena. V četrtek zjutraj je zapustil severno splitsko luko parnik »Talas«, ki je bil v pristanišču natovoren s solitrom. Odplul je v neko francosko pristanišče. V splitsko luko je priplul parnik »Vihor«, ki tvori cement in les za Malto in Aleksandrijo. Nekaj parnikov društva Topič je na poti proti Južni Ameriki. Parnik »Vidovdan«, ki je zadnji čas počival v Splitu je dobil v sredo zvečer naročilo, naj odpluje v Massauo v italijanski Eritreji, kjer bo prevzel tovar soli za Japonsko. »Vidovdan« je v četrtek zjutraj odplul proti Dubrovniku in bo takoj nadaljeval pot.

Ta parnik je krenil iz Rotterdama 5. septembra, ko je bila vojna že v razmahu. Njegov kapetan Nikša Šapro je pripovedoval splitskim novinarjem zanimive dogodivljaje s potovanja od Rotterdama do Splita. Angleške pomorske oblasti so kapetanu Šapru bile v vsakem pogledu uslužne. Angleški konzul v Rotterdamu mu je točno naznačil, kje povsod so ležišča min. V Gibraltarju je angleška patrolna ladja ustavila »Vidovdan«, častniki so se povzpeli na parnik. Ko so pregledali dokumente, je lahko parnik takoj nadaljeval plovbo. Kakor pripoveduje kapetan Nikša Šapro, po Sredozemskem morju podnevi sploh ni videti parnikov. Angleški parniki pa tudi ponoči plovejo popolnoma brez luči. Edino naši parniki so toliko pogumni, da si upajo tudi podnevi na pot in da so ponoči popolnoma razsvetljeni. Na bokih ladij je pleskana velika jugoslovenska trobojnica, razsvetljena z dvema velikima reflektorjema. Plovba po Sredozemskem morju za enkrat še ni ovirana.

Truplo med gozdnimi živalmi

Tragična usoda 78 letnega Ivana Gorjupa

Maribor, 29. sept.

V Arnačah pri Slovenem Gradcu je živel v borni hišici 78letni prevzličar Ivan Gorjup. V zadnjih letih mu je opešal vid in je bil na eno oko popolnoma slep. Tudi noge so mu odpovedale, tako da si je pomagaj z berglami. Sam si je kuhal, sam pral. Ker je živel v težkih življenjskih priključih, je tudi beračil in se obračal na dobra srca za pomoč.

V zadnjem času pa ni bilo Gorjupu več na spregled. Toda nikdo ga ni pogrešal, ker so bili ljudje navajeni da ga niso delj časa videli. Včeraj pa je zagledal posestnik Franc Potočnik v nekem bližnjem jarku moško truplo, ki je bilo že popolnoma

v razkroju. Ostalo je skoraj še samo okostje. Na trupu se vidijo znaki, ki kažejo, da so starčevsko truplo ogledale razne gozdne živali. V jarku je ležal, kakor je soditi po raznih okoliščinah, najmanj mesec dni. Komisija je ugotovila, da je mrtvec Ivan Gorjup.

Rezultati preiskave kažejo, da ne gre za zločin, ker ni na trupu nobenih znakov nasilja. Domnevati je, da je hotel Gorjup, kakor običajno, do bližnjega potočka, kamor si je hodil pral perilo. Starček pa je pri tem zaradi slabosti omahnil in obležal v jarku. Mogoče pa je tudi, da se je spotaknil ob kakšen predmet in padel v jarek, iz katerega se ni mogel več dvigniti.

Nerodno početje mladih žganjarjev

Cesto so pregradili z dvema hlodom, da bi uživali ob prekucavanju kolesarjev in motoristov

St. Vid pri Stični, 28. sept.

Prav imajo ljudje, ki tarnajo z glavami nad obilno sadno lino. Po kmetih imamo toliko žgane pijače, kakor tega že vrsto let ne pomnimo. Škoda, ker gospodarji premalo sušijo sadje za prihodnje leto, ko bo verjetno majhen sadni pridelek. Te dni kuhajo žganje na mnogih krajih. Kdor pride mimo kotla, mu ni treba iti dalje ne da bi se po mili volji nalokal tople pi-

jače. Zalostno je, da se naliva tudi mladina, ki ji kmalu zavrejo možgani in začne delati neumnosti. Tak žalosten primer se je zgodil v Radohovi vasi ob glavni državni cesti.

Družba fantov se je znašla zvečer. Enega izmed njih je bolel zob in so uganili, da grede iskat po vasi leka. Na koncu vasi so prav tedaj kuhali žganje in petorica je prisledla h kotlu. Mladoletniki med 16. in

Pol Negri

NAJSLAVNEJŠA EVROPSKA TRAGEDIJA v prekrasnem filmu

Greh mladosti

Ta film je posvečen vsem materam, ki žrtvujejo za srečo svojih otrok vse, celo lastno dobro ime in čast...

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, 22-21

Film slavne igralkе, ki se je proslavila po

vsem svetu z nepozabnim filmom »Mazurka«

Spomini na Poljsko

Daleč za nami je že, enajsto leto od takrat poteka, vendar spričo današnjih razmer in dogodkov sveže vstajajo spomini na polpreteklo dobo in prekrasne dneve, ki smo jih preživeli na poljski zemlji. Bila je to druga pevka turneja v enem letu, katero je priredila ljubljanska Glasbena Matica v inozemstvo. Prva je bila v maju po tedanjim ČSR in že v oktobru smo pohiteli na Poljsko po novo zmago-slavje slovenske pesmi, po nove latorike. Če je bila čerška koncertna turneja pevsko in glasbeno moška bolj hvaležna, saj smo se zavedali, da poemo najbolj muzikalnega narodu na svetu, je bila pa poljska tako elegantna in kavalirska, da je nadkrilila vsako pričakovanje. Vsi poljski glasbeni, pevski in zasebni krogi so kar tekmovali, da bi čim bolj izkazali svoje simpatije slovenskim gostom in pevskemu zboru G.M.

Od Moravske Ostrave mimo Vitkovic, nad deset kilometrov daleč poteka premo-govno ozemlje s tovarnami in neprestano kadečimi se dimniki, da nikdar ne vidiš jasnega neba. Tam za Bohuninom smo prestopili poljsko mejo in prišli v Krakov, sedež krakovskega vojvodstva, v najbolj zgodovinsko poljsko mesto. Tukaj nas je sprejel na čelu odlične krakovske družbe in poljskega glasbenega sveta krakovski vojvoda (ban) Ludovik Darowski. Sprejela sta nas pa tudi naša rojaka, vseučiliška profesorja, dr. Fran Ilesič, ki je bil naš zvesti spremljevalec in tolmač na nadaljnjem potu, in dr. Vojeslav Molé, profesor v Krakovu, ter sta nam oba s svojim odličnim poznavanjem

poljske zgodovine in zemlje mnogo pripomogla, da smo dobili v pičlo odmerjenem času prilično sliko kraljevskega mesta.

Naš prvi koncert na poljskih tleh v Krakovu, katerega je oddajala radijska postaja, je tako odlično uspel da smo že prihodnji dan dobili ponudbo za ponovitev koncerta na našem povratku v Krakov, za prireditev koncertov v Lvovu in Vilnu, česar pa zaradi točnega potnega načrta, žal, ni bilo mogoče sprejeti. Preostali čas bivanja je bil odmerjen ogledu mesta in njegovih znamenitosti, zlasti zgodovinskih, saj pravijo, da ima vsak kamen v tem mestu svoj zgodovinski pomen. Obiskali smo tiskarno najbolj razširjenega poljskega lista »Ilustrovany Kuryer Codzienny«, moderno petnaestoposlojno palačo. Na strehi, raz katero smo uživali prekrasen razgled na mesto, so nas fotografirali, in je slika izšla še isti dan na načelni strani lista. Ogledali smo si tudi Sukiennice, nekdanje tržnice in skladišča suknja, palačo v gotičnem slogu, sedaj pa središču poljske zgodovine in kulture, muzejev in galerij slik. Najlepše delo tukaj je slika poljskega umetnika Siedmistrzaka, ki po kriva vso dolgo steno »Neronove bakle«: kristjani pribiti na križe, oviti s slamo in osmojeni, goré pogled jim je uprt v nebo. Sprejaj v naslanjajo pa sedi Neron s svojo Popejo in poln groze bulji v goreče kristjane. Slika učinkuje s svojo pristno naravo tako močno, da ti nehotе zastane diha in korak. Med ostalimi poljskimi slikarji naj omenim le še odličnega umetnika Jana Matejka in sliko »Kosciuszko pri Racławicach

leta 1794«, znano po imenoma »Finis Poloniae«. Zelo zanimiv je tudi narodopisni muzej. V najstarejši poljski, Jagelonski univerzi, stoji miza, na kateri je bila podpisana tretja delitev Poljske. Od tod je šla naša pot na kraljevski Wawel. Okrog gradu teče Visla, ljubo ga objemaje, kakor Krka okrog Novoga mesta. Legendarna priča pripoveduje o nesrečni poljski kraljici Vandi, ki je skočila tu doli v reko iz obupa in studa pred vsiljenim ji nemškim ženinom... V krasni katedrali so našli večni pokoj, deloma v kapelah, deloma spodaj v kripti, jagelonski kralji, narodni junak Kosciuszko, kralji Poniatowski, Jan Sobieski, Avgust Salski, Stefan Batori, pesnik »Pana Tadeusz« Adam Mickiewicz, ustanovitelj poljske republike Josef Pilsudski, čigar srce pa je shranjeno v njegovem rojstnem Vilnu, ter še mnogo drugih poljskih zaslužnih mož. Poleg kraljev sveta — kralji duha... V cerkveni zakladnici so zbrane dragocene zlate in srebrne posode, ornamenti, z biseri okrašeni križi ter prekrasna velika zlata roža, papežev dar soprogi poljskega kralja Avgusta III. V stolpu katedrale visi največji poljski zvon »Zyg-munt«, ki se oglašča le ob najbolj slovesnih cerkvenih in narodnih praznikih ter ga je silisti ure in ure daleč. Na obezbe-nem notranjem grajskem dvorišču upri-zarjajo pogosto opere in je naš zvesti spremljevalec, nekdanji član ljubljanske opere, odlični basist Hugon Zathay s ponosom pripomnil, da je tudi on pri takih prireditvah sodeloval pred večtisočglavo publiko. Od številnih krakovskih cerkev, okrog šestdeset po številu, je zgodovinsko in umetniško najbolj pomembna Mariji-na cerkev, ki krasi triptik, znamenito umetniško kiparja Vida Stossa, izdobljeno

iz enega samega kosa. Zvečer smo poslušali starodavne poljske korele, ki so jih veličastno izvajale fanfare z najvišjega cerkvenega zvonika ter jih radio-oddajna postaja vsak večer prenaša po širni poljski zemlji. V cerkvi Na Skalki je umoril poljski kralj Boleslav škofa Stanislava ter delal nato prostovoljno pokoro do smrti kot »mutec osojci« na Koroškem.

Skoraj tretjina krakovskega prebivalstva je židov, ki prebivajo večidel skupno v predmestju Kazimierzu. Naselili jih je in jim podelil razne svoboščine baje poljski kralj Kazimir, češ ker je imel židovsko ljubico. Naj še omenim svojevrstno kavarno v Florijanski ulici. Trije prostori, ki prehajajo v nizkih terasah drug v drugega, imajo vse stene pokrite s slikami, grafikami, lesorezi, kipi itd., med njimi je marsikatera umetnina. Pustili so jih tamkaj kavarnarju mladi umetniki v odplačilo.

Obiskali smo tudi svetovnoznane solarne v bližini Wieliczki. Z dvigali smo se spustili globoko dol v osrčje zemlje. Po belih, kristalno se bleščečih rovih smo dospeli v večje prostore, v sijajne dvorane, v cerkev, kjer so oltarji, stebri, kipi, razni reliefi, jaslice itd. umetniško izklesane iz prebele kamene soli. Nam v čast je bilo tudi bajno električno razsvetljeno temno-moder se svetilniško podzemno jezero. Bil je prizor iz »Tisoč in ene noči« V velikanski slavnostni dvorani je pevski zbor GM odpel del svojega koncertnega programa, nato pa veselo zarajal ob zvokih rudarske godbe. Neradi smo se prihodnji dan poslavljali in ločili od svetih zgodovinskih tal kraljevskega Krakova.

R. Dostal

Kadar je žival v stiski...

O tem, kako se obnašajo živali v stiski, čitamo v oktobrski številki »Lovca« poleg drugega zanimivega čtiva naslednjo beležko nekakega slovenskega lovca.

Pomladi leta 1938 sem se peljal s sanmi s postaje Jarše-Mengeš domov, ko opazim, kako sokolič preganja škrlanca. Da bi laže opazoval neenaki boj, ustavim sani. Skoraj v istem hipu prileti ubogi škrlanček proti meni in mi sede na roko. Pogrnal sem koga in tako sem peljal škrlanca kakih 30 m daleč, dokler sokol ni odletel in se je tudi rešena ptička poslovila.

Med svetovno vojno so lovili po Kolovcu vojaki. Ranili so srnjaka, ki se je zatekel v stelnik pri graščini ter tam poginil.

Leta 1921 je bil pogon v kolovčih gozdovih. Od psov preganjeni srnjak se je zatekel v parku grada na vrt k ljudem. Rešili smo ga s tem, da smo pse odgnali.

Na Kolovcu sem v kraju, ki mi pravijo na Babjem trebuhu, na kalazu obstrlel srnjaka, ki je na mestu padel. Ko ga hočem prijeti, uide slednjč ga dohitim in ko se pripravim, da bi ga zabodel me srnjak napade in mi z rogovine na en mah prepara vzdolž noge hlače in se kožo. S težavo sem ga obvladal. Od previsoškega strela mu je bila krogla obrnila zgoraj hrbtnico.

Nekoč sem ustrelil srno in ji hotel smrti boji skrajšati v vdomo noč. Ko se ji približam z roko, mi uboga žival jame li-zati roko. Začutil sem nož v lastnem tilniku...

Gospodarstvo

K maksimiranju lokalnih telefonskih pogovorov

V torkovi številki smo objavili razglas direktije pošte in telegrafa v Ljubljani, ki pravi, da se po nalogu poštne ministarstva uvede s 1. oktobrom t. l. mesečno maksimiranje lokalnih telefonskih pogovorov pri avtomatski centrali v Ljubljani. Število mesečnih pogovorov je določeno za naročnike I. skupine na 500, za naročnike II. skupine na 370, za naročnike III. skupine na 270, za naročnike IV. skupine na 170 in za naročnike V. a, b, c, skupine na 120. Za gornje število pogovorov se plača česedanja naročnika. Za vsak pogovor preko tega števila pa bo treba plačati pristojbino po 50 par, ki se bo začela mesečno.

Kakor se zdi, bo s 1. oktobrom uveden nov način zaračunavanja telefonskih pristojbin predvsem v Ljubljani kjer bodo do 1. oktobra najbrž že montirani števeci v sami centrali. Kdaj se bo v drugih večjih krajih uvedel nov režim, se ni znano. Beograjske gospodarske zbornice, ki so že prejšnji teden predložile poštarnemu ministru dr. Torbarju pismenke proti uvedbi nove tarife, so v torek 26. t. m. poslale poštarnemu ministru posebno deputacijo. V deputaciji so bile zastopane trgovinska, industrijska, obrtna, lekarniška, zdravniška, inženjska in očvetniška zbornica. Deputacija je ministru izročila obsežno spomenico, ki vsebuje rezultate ankete o povprečnem številu telefonskih pogovorov na telefonih ki pripadajo pripadnikom gospodarskih in svobodnih poklicev. Spomenica med drugim navaja, da bi morali med telefonskimi naročniki I. skupine z letno takso 3000 din, ki jim pripada 16 pogovorov na dan, doplačati hoteli, restavracije in kavarne I. reda povprečno 42.000 na

leto, velike banke okrog 29.000, srednje banke okrog 13.000, gradbena podjetja okrog 12.000, kolonialne veletrgovine okrog 11.500 itd. Med naročniki II. skupine z letno takso 2200 din in maksimalnim številom 12 pogovorov dnevno, bi morali doplačati hoteli, restavracije in kavarne II. reda okrog 25.000 din, menjalnice okrog 6000 din, manufakturne in slične trgovine okrog 5000 din in ostali obrati od 2000 do 4500 din. Tudi številni naročniki iz III., IV. in V. skupine bi morali za prekomerne pogovore doplačati vsako leto znatne zneske. Beograjske zbornice smatrajo, da bo v bodoče, če se ne uvedla ta tarifa, predstavljal telefon v gospodarskih obratih eno glavnih rezijskih postavk. Sprememba tarife predstavlja prav za prav novo fiskalno obremenitev gospodarskih in svobodnih poklicev, ki daleč presega eventualne potrebe za vzdrževanje central in amortizacijo posojil. Če hoče ministarstvo omejiti brezplačno izkoriščanje tujih telefonskih aparatov tedaj bi moralo najprej postaviti večje število javnih govornic, zlasti pa bi moralo v vseh gostinskih obratih postaviti avtomatske telefone, prav tako pri trgovcih, ki držijo telefon predvsem zaradi potreb kupujočega občinstva. S takimi ukrepi bi poštarna uprava na eni strani omejila brezplačno izkoriščanje privatnih telefonov, na drugi strani pa bi dosegla potrebne dodatne dohodke. Minister dr. Torbar je delegaciji izjavil, da bo proučil vsebino spomenice in predlogov in bo napravil vse potrebno, da pripadniki gospodarskih in svobodnih poklicev zaradi reforme tarife ne bodo oškodovani.

Gospodarski sporazum med Nemčijo in Rusijo

Kakor poročamo na drugem mestu, je prišlo o priliki poseta nemškega zunanjega ministra v Ribbentropa v Moskvi do sporazuma glede razmejitve na Poljskem, vrhu tega je bil sklenjen dogovor glede bodočega gospodarskega sodelovanja Ruska vlada je izjavila pripravljenost, pospeševati gospodarske odnose in izmenjavo blaga z Nemčijo. V ta namen bo z obeh strani sestavljen gospodarski program, po katerem bo Rusija Nemčiji dobavljala surovine v kompenzacijo za nemške dobave industrijskih izdelkov, zlasti strojev. Načrt teh medsebojnih dobav bo tako urejen, da bo rusko-nemška izmenjava blaga dosegla svojčasni največji obseg. Obe vladi bosta skrbeli za to, da se pogajanja čim prej pričnejo in zaključijo. Predvideno je, da se gospodarski sporazum sklene za dobo 10 let. Kaj je razumeti pod svojčasnim največjim obsegom rusko-nemške izmenjave blaga, ni točno povedano. Vsekakor pa ni verjetno, da bi bil tu mišljen obseg izmenjave pred svetovno vojno. Rusko-nemška trgovina je zavzela največji obseg v letu 1930. V tem letu je nemški uvoz iz Rusije dosegel vrednost 436 milijonov mark. V prihodnjih letih pa je nemški uvoz iz Rusije pričel naraščati in je lani padel na vrednost uvoza na 47 milijonov mark. V trgo-

vinskem sporazumu, ki ga je Nemčija sklenila z Rusijo v drugi polovici avgusta, se je Rusija zavezala, da bo Nemčiji dobavila v prihodnjih dveh letih za 180 milijonov mark blaga. Z novim sporazumom se prvotno nameravani obseg rusko-nemške izmenjave trgovine poveča. Kako se je gibal v zadnjih letih trgovina Nemčije z Rusijo, nam kažejo naslednje številke iz nemške uradne statistike (v milijonih mark):

	Uvoz iz Rusije	Izvoz v Rusijo
1930	436	431
1931	304	763
1932	271	626
1933	194	282
1934	210	63
1935	215	39
1936	93	126
1937	65	117
1938	47	32

Medtem ko je nemški uvoz iz Rusije dosegel najvišje stanje leta 1930, se je nemški izvoz v Rusijo izredno povzpnil v naslednjih dveh letih, ko je bila nemška trgovinska bilanca z Rusijo visoko aktivna. V letih 1934 in 1936 je Nemčija mnogo več uvažala iz Rusije, nego je znala njen izvoz, v naslednjih letih je bilo zopet obratno. Lani pa sta izvoz in uvoz padla na minimum.

Praskrba industrije s surovinami

Že prejšnji teden smo poročali o konferenci industrijev s pomočjo beograjske industrijske zbornice, ki se je pečala z vprašanjem preskrbe industrije s surovinami. Na osnovi poročil, ki so jih predložili v ta namen postavljeni posebni odbori, je sedaj poseben ožji odbor sestavljen spomenico, ki bo predložena kraljevski vladi. Spomenica vsebuje ukrepe za preskrbo industrije s surovinami, na alje predloge za kreditiranje industrije in za preskrbo potrebnega delavstva.

Iz Beograda nam poročajo, da je trgovinsko ministarstvo z raznih strani prejelo pobude, da bi se zaradi bodoče preskrbe industrije s surovinami ustanovile posebne centralne ustanove, ki naj bi prevzele nakup in razdelitev posameznih važnih surovin, ki jih moramo uvažati iz inozemstva. Glede na izkušnje s sličnimi centralnimi ustanovami pa so proti ustanovitvi takih central resni pomisleki. Trgovinsko ministarstvo je, kakor znano, izdelalo načrt za ustanovitev direktije za zunanjo trgovino. Po tem načrtu naj bi v delokrog direktije spadala tudi preskrba industrije z inozemskimi surovinami.

V zvezi z uvedbo uvozne kontrole so nameravani ukrepi, s katerimi naj bi se na eni strani omejili odtok deviz za uvoz blaga, ki ni neobhodno potrebno, kar bi omogočilo uvoz blaga, ki ga moramo v vsakem

primeru uvažati iz inozemstva. V ta namen nameravajo kategorizirati vso uvozno potrebo glede na važnost posameznih uvoznih predmetov za naše gospodarstvo. Pri tem naj bi imele prednost surovine. Uvoz luksuznih in drugih predmetov, ki nam niso neobhodno potrebni, naj bi se reducirali na minimum. Na pristojnih mestih v Beogradu zadržujejo, da bo naša industrija prvenstveno dobivala devize za nabavo najvažnejših surovin.

Glede na zahtevo inozemskih dobaviteljev po predplačilu bodo po beograjskih informacijah na pristojnih mestih v konkretnih primerih dovoljevali takšna predplačila v devizah, vendar le tečaj, če bo blago že prispelo v našo luko ali pa v luko, ki je blizu naše meje. Prav tako bodo dovoljevale bančne garancije dobaviteljem preko inozemskih korenspondentov naših banknih zavezov, da bo blago plačano čim priske v tako luko. Ni pa izključeno, da bi Narodna banka odobrvala plačila blaga, ki je še na poti, ker se množijo primeri, da tako blago sploh ne priske v namembno državo.

Predplačila za uvoz iz tujih držav pa so odšli dovoljena brez predplačila dovoljenja devizne direktije. Denarni zavodi morajo le zahtevati od uvoznika prepisano nismo obvezo, da bo dotično blago uvožilo.

Gospodarske vesti

Uredba o izjemnih vojnih nabavkah. Ministri svet je na predlog vojnega ministra in na osnovi čl. 1. ustavne uredbe o spremembi obstoječih zakonskih predpisov in o izdaji novih, sprejel uredbo o izjemnih vojnih nabavkah, ki je objavljena v »Službenih novinah« od 28. septembra. Po tej uredbi se nabavke onih potreb vojne sile, ki zahtevajo po oceni vrhovne vojne uprave največjo nujnost, izvršijo na najprimernejši način in po najkrajšem postopku ne glede na odredbe zakona o državnem računovodstvu, zakona o administraciji vojske in mornarice in uredbe o vojnih gradnjah. Vojni minister bo v mejah odobrenih kreditov predpisoval najprimernejši način za izvršitev posameznih nabav in drugih poslov, za kar bo predpisal potrebni postopek ne glede na vrednost nabav ali poslov. Za sklenitev pogodb in dogovorov v poslih, katerih vrednost presega 100 tisoč din, je potrebno predhodno soglasje min. predsednika. Tako izvršene nabavke so podvržene kontroli po odredbah veljavnih zakonov. Vojni minister pa se pooblašča, da lahko predpiše še posebno kontrolo teh izdatkov in izda predpise, ki bodo zadržali njihovo učinkovitost.

Emisija druge tranše 6% dalmatinskih agrarnih obveznic. Na podlagi § 113 finančnega zakona za leto 1939/40 in na predlog finančnega ministra je ministrski

vloži v določenem roku, izgubi pravico pritožbe zoper odmero takse, ki se mu odmeri po uradni dolžnosti.

Berze

29. septembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinski čeki nespremenjeno 14.30. Gršidi boni so se v Zagrebu trgovali po 33.50, v Beogradu pa je bilo povprečanje po 33.75. Tečaj na svobodnem trgu se ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bila tendenca nadalje slaba in je Voja škoda notirala 390 — 393 (v Beogradu je bil premet po 387 — 388). Zaključki pa so bili zabeleženi v 7% Selgmanovem posojilu po 96.75, v 8% Blairu posojilu po 85 in v delnicah Trboveljske po 160 — 165.

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London 176.20 — 179.40, Pariz 99.60 — 101.90, New York 4370.50 — 4430.50, Curih 995 — 1005. Amsterdam 2333.50 — 2371.50. Bruselj 741.50 — 753.50. Tečaj na svobodnem trgu: London 219.51 — 222.71, Pariz 124.14 — 126.44, New York 5480 — 5520, Curih 1238.64 — 1248.64, Amsterdam 2906.66 — 2944.66, Bruselj 923.62 — 935.62.

Curih. Pariz 10.0750, London 17.77, New York 441.25, Bruselj 74.75, Milan 22.30, Amsterdam 235, Stockholm 105.37.

Zagreb. Državne vrednote: Voja škoda 390 — 393, 4% agrarne 54 den. 6%.

begiške 68 bl., 6% dalm. agrarne 67 bl., 6% šumeke 67 bl., 7% invest. 91.25 den., 7% Selgman 96.75 — 97 (96.75), 7% Blair 82.50 bl., 8% Blair 87 bl. (85); delnice: PAB 175 bl. Trboveljska 160 — 168 (160 — 165).

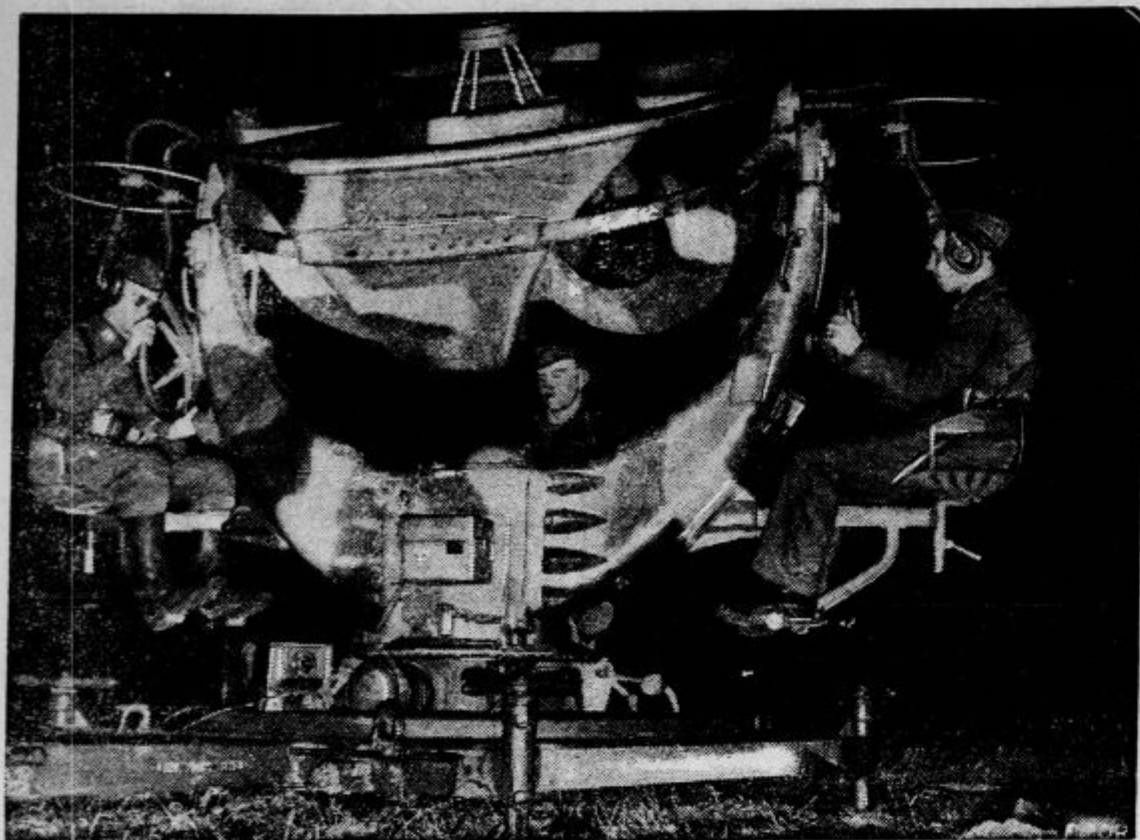
Beograd. Voja škoda 387 — 388 (387 — 388), 6% begiške 65.50 — 66.50, 6% dalm. agrarne — (64.50), 7% invest. — (91), 7% Blair 82 — 82.50, 8% Blair 86.50 bl., Narodna banka 6850 bl.

Blagovna tržišča

ZITO

Novosadska blagovna borza (29. t. m.). Tendenci nespem. Pšenica: baška. okol. Novi Sad in Sombor 157; gornjebaška 159; šlep Tisa I. 165; rž: baška 127 — 135. Oves: baški sremaki in slavonski 137.50 — 140. Ječmen: baški in sremaki 64/65 kg 140 — 142.50, Koruza: baška 115 — 117; banatska 114 — 116; pariteta Indija 115 — 117. Moka: baška in banatska 115 — 117. Moka: 230 — 240, 240 — 250, 250 — 260, 260 — 270, 270 — 280, 280 — 290, 290 — 300, 300 — 310, 310 — 320, 320 — 330, 330 — 340, 340 — 350, 350 — 360, 360 — 370, 370 — 380, 380 — 390, 390 — 400, 400 — 410, 410 — 420, 420 — 430, 430 — 440, 440 — 450, 450 — 460, 460 — 470, 470 — 480, 480 — 490, 490 — 500, 500 — 510, 510 — 520, 520 — 530, 530 — 540, 540 — 550, 550 — 560, 560 — 570, 570 — 580, 580 — 590, 590 — 600, 600 — 610, 610 — 620, 620 — 630, 630 — 640, 640 — 650, 650 — 660, 660 — 670, 670 — 680, 680 — 690, 690 — 700, 700 — 710, 710 — 720, 720 — 730, 730 — 740, 740 — 750, 750 — 760, 760 — 770, 770 — 780, 780 — 790, 790 — 800, 800 — 810, 810 — 820, 820 — 830, 830 — 840, 840 — 850, 850 — 860, 860 — 870, 870 — 880, 880 — 890, 890 — 900, 900 — 910, 910 — 920, 920 — 930, 930 — 940, 940 — 950, 950 — 960, 960 — 970, 970 — 980, 980 — 990, 990 — 1000, 1000 — 1010, 1010 — 1020, 1020 — 1030, 1030 — 1040, 1040 — 1050, 1050 — 1060, 1060 — 1070, 1070 — 1080, 1080 — 1090, 1090 — 1100, 1100 — 1110, 1110 — 1120, 1120 — 1130, 1130 — 1140, 1140 — 1150, 1150 — 1160, 1160 — 1170, 1170 — 1180, 1180 — 1190, 1190 — 1200, 1200 — 1210, 1210 — 1220, 1220 — 1230, 1230 — 1240, 1240 — 1250, 1250 — 1260, 1260 — 1270, 1270 — 1280, 1280 — 1290, 1290 — 1300, 1300 — 1310, 1310 — 1320, 1320 — 1330, 1330 — 1340, 1340 — 1350, 1350 — 1360, 1360 — 1370, 1370 — 1380, 1380 — 1390, 1390 — 1400, 1400 — 1410, 1410 — 1420, 1420 — 1430, 1430 — 1440, 1440 — 1450, 1450 — 1460, 1460 — 1470, 1470 — 1480, 1480 — 1490, 1490 — 1500, 1500 — 1510, 1510 — 1520, 1520 — 1530, 1530 — 1540, 1540 — 1550, 1550 — 1560, 1560 — 1570, 1570 — 1580, 1580 — 1590, 1590 — 1600, 1600 — 1610, 1610 — 1620, 1620 — 1630, 1630 — 1640, 1640 — 1650, 1650 — 1660, 1660 — 1670, 1670 — 1680, 1680 — 1690, 1690 — 1700, 1700 — 1710, 1710 — 1720, 1720 — 1730, 1730 — 1740, 1740 — 1750, 1750 — 1760, 1760 — 1770, 1770 — 1780, 1780 — 1790, 1790 — 1800, 1800 — 1810, 1810 — 1820, 1820 — 1830, 1830 — 1840, 1840 — 1850, 1850 — 1860, 1860 — 1870, 1870 — 1880, 1880 — 1890, 1890 — 1900, 1900 — 1910, 1910 — 1920, 1920 — 1930, 1930 — 1940, 1940 — 1950, 1950 — 1960, 1960 — 1970, 1970 — 1980, 1980 — 1990, 1990 — 2000, 2000 — 2010, 2010 — 2020, 2020 — 2030, 2030 — 2040, 2040 — 2050, 2050 — 2060, 2060 — 2070, 2070 — 2080, 2080 — 2090, 2090 — 2100, 2100 — 2110, 2110 — 2120, 2120 — 2130, 2130 — 2140, 2140 — 2150, 2150 — 2160, 2160 — 2170, 2170 — 2180, 2180 — 2190, 2190 — 2200, 2200 — 2210, 2210 — 2220, 2220 — 2230, 2230 — 2240, 2240 — 2250, 2250 — 2260, 2260 — 2270, 2270 — 2280, 2280 — 2290, 2290 — 2300, 2300 — 2310, 2310 — 2320, 2320 — 2330, 2330 — 2340, 2340 — 2350, 2350 — 2360, 2360 — 2370, 2370 — 2380, 2380 — 2390, 2390 — 2400, 2400 — 2410, 2410 — 2420, 2420 — 2430, 2430 — 2440, 2440 — 2450, 2450 — 2460, 2460 — 2470, 2470 — 2480, 2480 — 2490, 2490 — 2500, 2500 — 2510, 2510 — 2520, 2520 — 2530, 2530 — 2540, 2540 — 2550, 2550 — 2560, 2560 — 2570, 2570 — 2580, 2580 — 2590, 2590 — 2600, 2600 — 2610, 2610 — 2620, 2620 — 2630, 2630 — 2640, 2640 — 2650, 2650 — 2660, 2660 — 2670, 2670 — 2680, 2680 — 2690, 2690 — 2700, 2700 — 2710, 2710 — 2720, 2720 — 2730, 2730 — 2740, 2740 — 2750, 2750 — 2760, 2760 — 2770, 2770 — 2780, 2780 — 2790, 2790 — 2800, 2800 — 2810, 2810 — 2820, 2820 — 2830, 2830 — 2840, 2840 — 2850, 2850 — 2860, 2860 — 2870, 2870 — 2880, 2880 — 2890, 2890 — 2900, 2900 — 2910, 2910 — 2920, 2920 — 2930, 2930 — 2940, 2940 — 2950, 2950 — 2960, 2960 — 2970, 2970 — 2980, 2980 — 2990, 2990 — 3000, 3000 — 3010, 3010 — 3020, 3020 — 3030, 3030 — 3040, 3040 — 3050, 3050 — 3060, 3060 — 3070, 3070 — 3080, 3080 — 3090, 3090 — 3100, 3100 — 3110, 3110 — 3120, 3120 — 3130, 3130 — 3140, 3140 — 3150, 3150 — 3160, 3160 — 3170, 3170 — 3180, 3180 — 3190, 3190 — 3200, 3200 — 3210, 3210 — 3220, 3220 — 3230, 3230 — 3240, 3240 — 3250, 3250 — 3260, 3260 — 3270, 3270 — 3280, 3280 — 3290, 3290 — 3300, 3300 — 3310, 3310 — 3320, 3320 — 3330, 3330 — 3340, 3340 — 3350, 3350 — 3360, 3360 — 3370, 3370 — 3380, 3380 — 3390, 3390 — 3400, 3400 — 3410, 3410 — 3420, 3420 — 3430, 3430 — 3440, 3440 — 3450, 3450 — 3460, 3460 — 3470, 3470 — 3480, 3480 — 3490, 3490 — 3500, 3500 — 3510, 3510 — 3520, 3520 — 3530, 3530 — 3540, 3540 — 3550, 3550 — 3560, 3560 — 3570, 3570 — 3580, 3580 — 3590, 3590 — 3600, 3600 — 3610, 3610 — 3620, 3620 — 3630, 3630 — 3640, 3640 — 3650, 3650 — 3660, 3660 — 3670, 3670 — 3680, 3680 — 3690, 3690 — 3700, 3700 — 3710, 3710 — 3720, 3720 — 3730, 3730 — 3740, 3740 — 3750, 3750 — 3760, 3760 — 3770, 3770 — 3780, 3780 — 3790, 3790 — 3800, 3800 — 3810, 3810 — 3820, 3820 — 3830, 3830 — 3840, 3840 — 3850, 3850 — 3860, 3860 — 3870, 3870 — 3880, 3880 — 3890, 3890 — 3900, 3900 — 3910, 3910 — 3920, 3920 — 3930, 3930 — 3940, 3940 — 3950, 3950 — 3960, 3960 — 3970, 3970 — 3980, 3980 — 3990, 3990 — 4000, 4000 — 4010, 4010 — 4020, 4020 — 4030, 4030 — 4040, 4040 — 4050, 4050 — 4060, 4060 — 4070, 4070 — 4080, 4080 — 4090, 4090 — 4100, 4100 — 4110, 4110 — 4120, 4120 — 4130, 4130 — 4140, 4140 — 4150, 4150 — 4160, 4160 — 4170, 4170 — 4180, 4180 — 4190, 4190 — 4200, 4200 — 4210, 4210 — 4220, 4220 — 4230, 4230 — 4240, 4240 — 4250, 4250 — 4260, 4260 — 4270, 4270 — 4280, 4280 — 4290, 4290 — 4300, 4300 — 4310, 4310 — 4320, 4320 — 4330, 4330 — 4340, 4340 — 4350, 4350 — 4360, 4360 — 4370, 4370 — 4380, 4380 — 4390, 4390 — 4400, 4400 — 4410, 4410 — 4420, 4420 — 4430, 4430 — 4440, 4440 — 4450, 4450 — 4460, 4460 — 4470, 4470 — 4480, 4480 — 4490, 4490 — 4500, 4500 — 4510, 4510 — 4520, 4520 — 4530, 4530 — 4540, 4540 — 4550, 4550 — 4560, 4560 — 4570, 4570 — 4580, 4580 — 4590, 4590 — 4600, 4600 — 4610, 4610 — 4620, 4620 — 4630, 4630 — 4640, 4640 — 4650, 4650 — 4660, 4660 — 4670, 4670 — 4680, 4680 — 4690, 4690 — 4700, 4700 — 4710, 4710 — 4720, 4720 — 4730, 4730 — 4740, 4740 — 4750, 4750 — 4760, 4760 — 4770, 4770 — 4780, 4780 — 4790, 4790 — 4800, 4800 — 4810, 4810 — 4820, 4820 — 4830, 4830 — 4840, 4840 — 4850, 4850 — 4860, 4860 — 4870, 4870 — 4880, 4880 — 4890, 4890 — 4900, 4900 — 4910, 4910 — 4920, 4920 — 4930, 4930 — 4940, 4940 — 4950, 4950 — 4960, 4960 — 4970, 4970 — 4980, 4980 — 4990, 4990 — 5000, 5000 — 5010, 5010 — 5020, 5020 — 5030, 5030 — 5040, 5040 — 5050, 5050 — 5060, 5060 — 5070, 5070 — 5080, 5080 — 5090, 5090 — 5100, 5100 — 5110, 5110 — 5120, 5120 — 5130, 5130 — 5140, 5140 — 5150, 5150 — 5160, 5160 — 5170, 5170 — 5180, 5180 — 5190, 5190 — 5200, 5200 — 5210, 5210 — 5220, 5220 — 5230, 5230 — 5240, 5240 — 5250, 5250 — 5260, 5260 — 5270, 5270 — 5280, 5280 — 5290, 5290 — 5300, 5300 — 5310, 5310 — 5320, 5320 — 5330, 5330 — 5340, 5340 — 5350, 5350 — 5360, 5360 — 5370, 5370 — 5380, 5380 — 5390, 5390 — 5400, 5400 — 5410, 5410 — 5420, 5420 — 5430, 5430 — 5440, 5440 — 5450, 5450 — 5460, 5460 — 5470, 5470 — 5480, 5480 — 5490, 5490 — 5500, 5500 — 5510, 5510 — 5520, 5520 — 5530, 5530 — 5540, 5540 — 5550, 5550 — 5560, 5560 — 5570, 5570 — 5580, 5580 — 5590, 5590 — 5600, 5600 — 5610, 5610 — 5620, 5620 — 5630, 5630 — 5640, 5640 — 5650, 5650 — 5660, 5660 — 5670, 5670 — 5680, 5680 — 5690, 5690 — 5700, 5700 — 5710, 5710 — 5720, 5720 — 5730, 5730 — 5740, 5740 — 5750, 5750 — 5760, 5760 — 5770, 5770 — 5780, 5780 — 5790, 5790 — 5800, 5800 — 5810, 5810 — 5820, 5820 — 5830, 5830 — 5840, 5840 — 5850, 5850 — 5860, 5860 — 5870, 5870 — 5880, 5880 — 5890, 5890 — 5900, 5900 — 5910, 5910 — 5920, 5920 — 5930, 5930 — 5940, 5

Ušesa, ki strečejo šume letal

Na zapadnem bojišču razpolagajo Francozi in Angleži z nadvse preciznimi napravami za zaznavanje sovražnih letal. Na sliki vidimo opazovalce pri delu

V Londonu med vojno

London, 24. septembra. Ze tretji teden smo v vojni z Nemčijo. Kakšno je življenje v Londonu? Precej tako, kot je vedno tukaj. Po ulicah običajni promet. Le pešcev je bolj malo; Londončani delajo zdaj drenj po podeželskih mestih. Plinske maske nosimo vedno s sabo; bile so že pred meseci razdeljene vsemu prebivalstvu zastoj. Zdjaj se bomo tega kmalu privadili, da jih ne bomo spet in spet pozabljali tukaj in tam. In pa vrče s peskom povsod! Nekatere stavbe so tako obložene, da jih ne vidiš iz njih: en sam ogromen kup vrče. Posebno bolnišnice so take, ki so jih spremenili v postaje za prvo pomoč. In pa požarnobrambne postaje. Po parkih pa stroji še vedno kopljejo zemljo in še vedno hite polniti vrče.

Ponočni London

Ponočni London je pa ves spremenjen. Izgubil je ves svoj blesk in življenje. Prometa je malo, saj si lako mislite, kako nevarno in neprijetno je hoditi ali voziti v popolni temi. Gledališča in kinematografi sredi mesta so zaprti. Po nekaterih restavracijah so spet začeli s kabarejem in plesom: to je vsa londonska zabava. Pravijo, da so ljudje spet začeli kupovati knjige in čitati. Tako bo letošnja zima v modi, ostati ob večerih doma s knjigo ob ognju. To Angležem gotovo ne bo škodilo; v mnogih pogledih se bo tako vojna izkazala za blagodejno.

Mobilizacija angleške vojske ni niti malo spremenila običajne slike in tempa Londona. Po cestah smo tu in tam srečali oddelke vojakov, ki so korakali na svoje avtomobile, ki so prevažali mostvo. To je bilo vse. Nič takih prizorov, kot se jih človek po navadi spomni ob mobilizaciji: petje, godba, vriskanje, popivanje, rože za na pot, težko slovo, ženske solze. Kot da bi bila moderna vojska zmehanizirana do zadnjega vojaka, kot da bi mu vzel dušo, ko ga vtaknejo v uniformo. Vtis si dobil, da ti ljudje vedo, kaj hočejo, vedo, kakšna je njihova naloga in grejo na delo z jasno in mirno odločitvijo. Le stari rek, da Mars in Venus hodita roko v roki, drži še vedno. Vojak in njegova deklica na londonski ulici sta srečna, kot da bi imela samo lepe dni pred sabo.

Prvi teden vojne

Prvi teden vojne je potekal v razburljivem pričakovanju. Nihče ni prav vedel, kje in kako naj živi in kaj naj počne. Sirene, ki nam oznanjajo zračno nevarnost, so nas poklicale dvakrat iz spanja, le da smo zlezli v zavetišča in čez čas od tam spet v posteljo nič bogatejši na novih doživetjih in skušnjah. Razpoloženje pri teh neadnih ponočnih sestankih je bilo nad vse dobrovoljno in družabno. Po nekaterih zavetiščih so bili celo tako budni, da so imeli kar improvizirane predstave s petjem in plesom za razvedrilo tovarišem. Ponekod so se spravili h kartam. Edino, kar mora biti mučno, je, če kdo sam in zapuščen v temni noči tava v svoje zavetišče in tam pričakuje najhujšega brez družbe. Pri nekaterih ljudeh pride ta želja za tovarštvom na dan šele v takih izrednih razmerah.

Vsa ogromna organizacija za obrambo civilnega prebivalstva je v polni pripravljenosti, odkar so se začele sovražnosti na vzhodni fronti. Poštrevolnost in dobra volja teh tisočev, ki so v njeni službi, sta nam končno razložili in dokazali zakaj so Angleži vedno poudarjali prostovoljnost, na kateri skoraj izključno — razen miličnikov — temelji vsa obramba njihove dežele. Tukaj imamo prostovoljnost, amaterstvo in dobro voljo, na drugi strani pa vse pod kaznjivo organizirano, sistematično izvežbano in zakrknjeno. To je vojna med človekom in robotom.

Razumljivo je, da je tem ljudem po enem tednu čakanja za volanom ambulanc ali požarnobrambne avta začeno postajati dolgčas. Enako je postajalo dolgčas Londončanom, ki so ostali v mestu brez zabave in onim, ki so se izselili na deželo, ker ni tako lahko živeti se v čisto nove razmere. Mnogi so se z otroki vred vrnili v mesto. Podeželsko ljudstvo je spet nesrečno, ker nimajo radi opravka s slabim obnašanjem meščanov. Tako je v drugem tednu vojne vse godrnjalo, da je dolgčas in kakšna vojna, da je to... Vse bi rado več doživljalo in spoznanja, da bi vedeli, kje smo.

Kaj pripravlja Rusija?

Takšno je bilo razpoloženje na splošno. Ali kdor se je bolj zanimal za mednarodni položaj, ta je ugibal in si belil glavo: Kaj pripravlja Rusija? Potem so prišle vesti, da je Rusija vkorakala v Poljsko ter zasedla Ukrajino in Belo Rusijo. Tukaj si še vedno belijo glave in ugibljejo in upajo

na najboljšo. Poljska je podlegla, Anglija je izgubila zavezništva na vzhodu. Baš, ker se ves potek dogodkov, ki so se odigrali v zadnjih tednih na Poljskem, tako protivi vsemu dobremu in poštenemu v človeku, ni zdaj čas in nismo v stanju, da izrečemo končno sodbo. Zgodovina bo pokazala, če ni bilo to potrebno, da bo poljsko ljudstvo in ljudstvo vsega sveta nastopilo boljše in srečnejše življenje.

Epska stran vojne

Če smo prej rekli, da je minila romanca vojaškega stanu, pa gotovo ni minila epska stran moderne vojske. Poleg Kosovega in Bele gore bomo imeli ovekovene boje za Varšavo. Zdi se, da hbraba poljska vojska v obupu dela čudeže. Ko je varšavski župan govoril po radiu iz obleganega mesta, mu je London odgovoril v poljsčini. In spet smo slišali odgovor vojaškega poveljnika iz prestolnice trpljenja: Varšava se bo borila dalje. Varšava je ponosna, da se bojuje ob stran Anglije. Slišalo se je, kot pravljica v današnjih časih. Vendar smo ji toliko raje verjeli kot pa obupali nad vsem.

Potem je prišla vest od izgubi Courageousa in skoraj 600 mož njene posadke. Churchill, kot prvi lord admiraltete, je v parlamentu povedal, da ne moremo omalovaževati te izgube. Ali Anglije je bila spet stara Anglija, ki ji je morje, ladja in kapitan vse. Ko je rešena posadka pripovedovala, kako se je mostvo obnašalo pri reševanju, kako je kapitan na svojem mostičku v polni uniformi pozdravljajoč britansko zastavo šel s svojo ladjo na dno, takrat je stara Anglija dobila svoj mir in pozabljena je bila škoda, ki je šla s Courageousom v morje.

Popolno soglasje v parlamentu

V parlamentu vlada popolno soglasje in stranke so izjavile, da bodo začasno pokopale politične razprtije. Vendar socialisti niso hoteli vstopiti v vlado, čeprav jih je Chamberlain povabil. Govori se, da se pripravljajo, da bodo kmalu prišli na vlado, ko bodo razmere zele, da jim konservativci izročijo vodstvo države. Zaenkrat je vse zadovoljno, da se Chamberlain obnaša tako junaško in noče nič slišati o kakih mirovnikih ponudbah. Pravijo, da ima v zbornici »vojni izraz« na obrazu. Časopisi pa prinašajo njegovo sliko z dežnikom čez ramo kot puško z napisom: To govori samo po sebi...

Mogoče imajo na kontinentu še vedno občutek, da se Anglija obotavlja, spustiti se v prvi boj. V resnici Anglija igra za čas, ker že dolgo obstoji tukaj vera, da čim dalje bo vojna trajala, toliko bolj ugodno bo to za zapadni zavezništvo. Vsaka naglica bi bila sedaj le Nemčiji v korist. Da je Poljska tako hitro podlegla, na to so bili več ali manj vsi pripravljeni. Tudi Rusija jih s svojo zasedbo ni presenetila, saj so baje opazili, da ima svoj pogled obrnjen v Ukrajino in Belo Rusijo, že ko so se vršila angleško-ruska pogajanja. Omembe vredno se mi zdi, kar mi je pred kratkim mlad Anglež odgovoril na pripombo, da ni nikdo pričakoval, da se bo Anglija spustila v vojno pod takimi okoliščinami — z Nemčijo z zavarovanim hrbtom ali celo z rusko pomočjo: Včasih že pride tako v življenje, da je človek izzvan v boj in se bo boril, četudi ima samo palico v roki, razbojnik na drugi strani pa strojnico.

Lynx

Darovalci krvi — za bolhe...

Ena izmed najnevarnejših boleznih v zadnjem kitajskih bojišč je legar. To bolezen prenašajo zlasti bolhe, po drugi strani pa so isto tako bolhe, ki jih uporabljajo za izdelavo primerne cepiva. Laboratoriji morajo zato gojiti ogromne množine bolh.

Ker te živali ne marajo nobene hrane razen človeške krvi, so morale oblasti osnovati celo organizacijo darovalcev krvi, ki prihajajo dvakrat na dan, da bi bolham rabili takorekoč kot paša. Dotok v ta novi poklic je velik, kajti revni ljudje dobivajo za svoje usluge bolham neko plačilo, dočim so morali živalice doslej pač brezplačno krmiti.

Nezgode v gospodinjstvu

Združenje klubov ameriških zdravnic vodi že nekaj časa energično borbo proti vsem vrstam nezgod v gospodinjstvu. Za to borbo uporablja tisk, radio in kinematograf, k temu prihaja še osebno vplivanje med ordinacijami, na klinikah, v ambulatorijih itd. V prvi vrsti hočejo zdravnice odpraviti nezgode, ki nastajajo v zvezi z ognjem.

Zaklad v blazini

Neka kmetica v Füssenu v Švici je prejela že pred vojno, to se pravi pred prejšnjo vojno od neke tete v Ameriki blazino v dar. Blazina se je sčasoma obrabila, te dni jo je dala svojim vnukom, da bi se z njo igrali.

Otroci so z blazino na dvorišču uprizarili bitko in pri tem so začeli frčati iz blazine po zraku ne samo peresa, temveč tudi — čudni bankovci. Otroci so poneli blazino stari materi, ki je iz nje potegnila enajst bankovcev po deset dolarjev. Bankovci so bili vsi iz leta 1907., a so še v veljavi.

Trinajst igel v želodcu

V neko bolnišnico v Messini so oddali te dni mlado dekle, ki je trpela zavoljo neznoznih krčev v želodcu. Obsevanje z Röntgenovimi žarki je pokazalo, da so v želodcu številni predmeti, ki tja niso spadali, med drugim kosi lesa in gumbi. Te so zdravniki odstranili, toda bolečine niso prenehale, postale so nasprotno še hujše.

Treba je bilo več posnetkov z Röntgenovimi žarki, dokler niso zdravniki končno ugotovili, da so v želodcu tudi igle. Z zelo težavno in nevarno operacijo so iz njega končno izvlekli nič manj nego 13 igel, ki jih je bila deklica požrla. Ker se je po tej operaciji njeno stanje izboljšalo, menijo zdravniki, da so odstranili iz želodca vse tuje predmete in da nevarnosti ni več.

Raztreseni lastniki plinskih mask

Londonski tisk se pritožuje, da postopa občinstvo zelo nemarno s plinskimi maskami. Oblasti so strogo zapovedale, da morajo tako moški kakor ženske podnevi in ponoči imeti plinske maske pri sebi, urad za najdene predmete pa sporoča, da so v zadnjih dneh našli nič manj nego dva tisoč plinskih mask. Lastniki, ki so jih pozabili večinoma v tramvaju ali v podzemski železnici, se niso niti toliko trudili, da bi jih označili s svojimi imeni.

Pogajanja v Moskvi

Stalin

Molotov

v. Ribbentrop

Saradzoglu

Vojna na Poljskem

Na levi: Poljski vojaki v borbi z nemškimi tankom — Na desni: Učinek bombe, ki je eksplodirala v Varšavi

Križev pot varšavske diplomacije

Dopisnik švicarskega lista opisuje dogodke na Poljskem v polovici septembra

Posebni poročevalec uglednega švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung« objavlja v svojem listu poročilo o zadnjih dneh, ki so jih preživeli inostrana diplomati v Varšavi na poljskih tleh.

Švicarki novinar je prispel sredi septembra iz Bukarešte v Černovice, da bi preko meje odšel v sosednje Zaleščike, kjer se je poljska vlada z diplomatskim zborom pravkar mudila na svojem begu iz kraja v kraj. Poljske oblasti mu niso hotele izdati dovoljenja za prestop meje in baš se je 15. septembra popoldne pripravljala, da se odpelje na slepo srečo brez tega dovoljenja čez mejo, ko je zagledal prvega tajnika švicarskega poslanstva v Varšavi. Ta mu je sporočil, da bi bilo takšno potovanje trenutno odveto, kajti pravkar skoraj celotni diplomatski zbor iz Varšave je prispel preko meje v Černovice. Pod temi okoliščinami je smatral novinar za pametneje, da potovanje preloži in da obišče diplomate, ki so se bili zbrali v največjem černoškem hotelu.

Našel jih je utrujene in izčrpane. Na svoji vožnji skozi Poljsko so bili zavoljo pogostih zračnih napadov potovali večinoma ponoči. Spali so v zaslinih posteljah ali celo na slami in japonski veleposlanik Suici Sako je izjavil, da je bilo prvič v njegovem življenju, da se dva tedna ni mogel okopati.

Zastopniki nevtralnih držav so Švicarju poročali o zelo nenavadnem potovanju, ki so ga opravili s poljsko vlado. Ko je normalno delo v Varšavi zavoljo neprestanih letalskih napadov postalo nemogoče, je zunanji minister, polkovnik Beck sporočil diplomatskemu zboru, da se vlada naslednje jutro preseli v Lublin. V mrzlični naglici je bilo treba pospraviti akte, kovčge in zabojce z živili. Potem so se začela nočna potovanja z zasenčenimi svetilkami, preko cest, ki so jih bile razvile bombe. Pravi čudež je bil, da razen nekoliko poškodovanih blatnikov ni bilo nezdod. Ze pred prihodom v Lublin, so bila letala bombardirana. Kmetije iz gradu Nalenczowa v okolici Lublina, kjer so se diplomati na-

stanili, so se podnevi skrivali pod drevesi in v hišah, kajti že pred 6. septembrom so jih letala napadala z ognjem iz strojnici pri poljskem delu. Letino so pospravili ponoči.

Že po dveh dneh se je morala vlada preseliti v mesto Krzemienec, kakšnih 40 km od ruske meje. Dne 11. septembra so bili tam diplomati razen sovjetskega veleposlanika, ki je bil odšel na sprehod, pri delu, ko se je kratko pred poldnevom pojavilo krdelo nemških letal in odvrlo tucat težkih bomb.

Bil je trzni dan. Na velikem odprtem trgu so prodajali kmetje iz vse okolice svoje pridelke. Po nekoliko minutah je predstavljal ves trg grozoten kaos. Kakšnih štrideset ljudi je bilo razkosanih, kakšnih sto težko ranjenih. Članom diplomatskega zbora se kakor po čudežu ni ničesar zgodilo. Naslednji dan je šla pot preko Tarnopola v malo zdravilišče Zaleščike ob rumunski meji. V tamkajšnji vojaški bolnišnici je bilo le malo sob prostih, tako da so cele skupine diplomatov dobile po en prostor.

V teh razburljivih in napornih okoliščinah si je samo holandski poslanik Bosch van Rosenthal ohranil nekoliko humorja. Preden so legli spat, je predlagal svojim tovarišem mednarodni sporazum, po katerem so se obvezali, da si ponoči ne bodo kradli diplomatskih tajnih kodejev iz kovčgov ali si jih medsebojno prepisovali... Ameriški zastopnik ni našel nobenega stana več in je moral prenočiti v svojem vozu. Naslednje jutro je najel zase in svoje osebe prazno, palačo podobno zgradbo. Ostal pa je v njej samo dva dni, kajti prebivalstvo Zaleščikov, ki režimu nikoli ni bilo posebno naklonjeno, se je bilo letalskih napadov in je zavzelo do vlade skoraj sovražno stališče.

Predsednik republike in člani vlade so bili prisiljeni, da se preselijo še južneje, v Kuti. Tedaj so diplomati sklenili, da odidejo na rumunsko tla in počakajo tam, da bi videli, kako se bo razvijala poljska tragedija. Samo francoski in britski veleposlanik sta časno še ostala, a ko sta predsednik Mosciček in maršal Rvdz-Smigly zaprosila za rumunsko gostoljubnost, sta se preselila tudi onadva v Černovice.

A NEKDOTA

Španski poslanik je vprašal nekoč francoskega kralja Henrika IV., kakšen značaj imajo njegovi ministri.

»Videli boste sami,« je dejal kralj in pozval ministre drugega za drugim. Vsakemu je izrazil bojazen, da se bo zrušil strop dvorane, v kateri so bili.

Kancelar je odgovoril, da bi bilo treba poklicati gradbenike, stvar bi se pa morala dobro premisliti, preden bi se za kaj odločili. Villeroi je pritrdil, da je v stropu res mnogo razpok — čeprav ni nanj niti pogledal. A Jeannin si je strop dobro ogledal in nato vzkliznil:

»Saj vendar ni nobene nevarnosti, veličinstvo! Ta strop je siguran in bo zdržal najmanj še sto let.«

Ko so ministri odšli, je dejal kralj Špancu:

»Ali ste videli značaje mojih ministrov? Kancelar se ne more nikoli za kaj odločiti, Villeroi mi daje vedno prav, samo Jeannin govori vedno to, kar misli, in upošteva pri vsaki stvari vzroke in posledice.«

VSAK DAN ENA

»Pravijo, da bo sedanja vojna zadnja...« (Judge)

Nega oči

Oči so med najobčutljivejšimi deli telesa. Zahtevajo dosti skrbnejše nege nego ostali organi, a te nege običajno niso deležne.

Če te oči bolijo ali pa če ti gledanje povzroča napor, daj najse oči spočijejo s tem, da jih zapreš. Paziti je treba na dobro razsvetljavo. Čitanje v ležeči legi je škodljivo. Če si bil dalj časa v temnejšem prostoru, ne stopi takoj v močno svetlobo, temveč se počasi prilagodi nanjo. Bolečine v očeh so včasih tudi posledica krvnega navala v glavo. V tem primeru pomagajo kopeli za noge.

Kdor ima slabe oči, ki se lahko solzijo ali vnamejo, si jih izmivaj vsako jutro z zelo toplim koprečevim čajem in nato z mrzlo vodo. Če si pregreto pa očesne kopeli opusti.

Bolnim očem sveži zrak nikakor ne škoduje, kakor ljudje to pogosto mislijo. Čisti zrak ozdravi očesno bolezen prej nego pokvarjeni sobni zrak. Varovati se je treba le vetra, prahu in žarke solne svetlobe.

Jokajoča jajca

Zavod za znanstveno in industrialno raziskovanje v Južni Afriki je napravil odkritje, ki pojasnjuje vrsto doslej spornih vprašanj. Ugotovili so namreč, da se morejo jajca po vseh pravilih »jokati«, to je da izločujejo enako kakor človeško oko v svojo zaščito in za uničevanje nevarnih bacilov neko substanco, ki razkrajja nezaželjene organizme. To snov nahajamo v skoraj isti sestavi v človeških solzah, dobiti pa jo je v beljaku. Po mnenju južnoafriških učenjakov je ta snov tudi vzrok, da se jajca lahko tako dolgo konservirajo.

Ljudsko štetje v Angliji

Dne 22. septembra se je začelo na Angleškem ljudsko štetje. Pri tem delu je zaposlenih 65 tisoč popisnih komisarjev. Vsakemu komisarju je dodeljeno posebno okrožje, ki obsega okoli 800 oseb.

Campbell v vojaški službi

Tudi sir Malcolm Campbell, znani rekorder, je stopil v angleško vojaško službo. Ima čin kapetana ter poveljuje oddelku, ki vrši redarsko službo v Londonu. Ta četa je opremljena z najhitrejšimi motocikli.

Kulturni pregled

Jubilej dra Branka Gavella

Danes bi imelo zagrebško gledališče proslaviti 25letnico režiserskega delovanja dr. Branka Gavella. Zaradi tehničnih ovir je bila svečana predstava preložena na 4. oktobra. Ker se je dr. Gavella uspešno uveljavil tudi v slovenskem gledališkem življenju, zasluži, da mu posvetimo nekoliko vrstic.

Dr. Branko Gavella, potomec stare zagrebske rodbine grškega porekla, je začel svojo gledališko kariero l. 1914 z režijo Schillerjeve »Mesinske neveste«. Takrat je že imel za seboj filozofsko takulterto z doktoratom in je služboval v vseučilišni knjižnici kot bibliotekar. V listih so zbujele pozornost njegove gledališke kritike, razodevajoče prodorno poznanje gledališke teorije in prakse. Po svetovni vojni se je

Dr. Branko Gavella je danes v Jugoslaviji to, kar je bil nekoč v Rusiji Stanislavski, v Nemčiji Reinhardt: režiser-umetnik in režiser-znanstvenik svetnega formata. Žal, da še ni dal svojih praksi teorije; ni strnil svojih bogatih izkušenj v dramaturgijo, ki bi pokazala tudi z načelne strani njegova režiserska stremeljenja. Objavil je samo nekatere odlomke, ki kažejo, kako pojmuje posamezne gledališke probleme. Dr. Gavella ni med režiserji, ki improvizirajo, kakor tudi ni med onimi, ki docela samolastno nastopajo z dramatikovim delom. Nasproti improvizaciji stavi ta veliki gledališki praktik smotno delo, za katerim stoji režiserjeva avtoriteta. Gavella-režiser je graditelj, sistematičen in metodičen v celoti kakor v podrobnostih. Pri razlagi in obdelavi dramskega besedila stopa z največjo obzirnostjo do avtorja, ne da bi si zaradi tega prikriljal možnosti, ki leže v delu in ki jih je treba z režisersko umetnostjo uresničiti. Dr. Gavella piše in njegovo delo dviga, ne pa razkaja; skuša ostati zvest avtorjevemu stilu in na tej osnovi ustvarja odrske podobne dramatikovih vizij. Gavella je tudi pristaš naziranja, da gledalec ne sme samo pasivno uživati v igri, marveč mora v njo po svoje sodelovati. Igralcem priznava pravico do njihove individualne obravnave vloge, vendar je prav režiserjeva dolžnost, da tako pojmovano vlogo podredi celoti in ji vtisne ansamblski značaj. To delajo bolj ali manj vsi režiserji. Toda način, kako ustvarja Gavella take »odrske organizme«, je svojstven izraz njegove široke inteligence in pa ostrega čuta za notranjo zakonitost sleherne odrske uprizoritve.

Iz množice dram in oper, ki jih je režiral dr. Branko Gavella v Zagrebu in v raznih tujih mestih, bi bilo težko izločiti najpomembnejše, saj je vsaka njegova režiserska stvaritev na svoj način pomembna. Seveda so najbolj zanimive Gavellove režije Shakespeara, Moliera, Krleža in nekaterih drugih avtorjev, ki so mu posebno blizu. Nekateri smo videli tudi v ljubljanski drami. Tu omenimo predvsem Krleževe »Gospoda Glembajevce«, ki so imeli na našem odru kar izreden uspeh. Gavellovi uspehi leže v sistemu njegovega podrobnega dela, v odločnem, kar vladarsko diktatu, s katerim vsiljuje sodelujočim svojo vizijo odrske celote.

Njegovo delo po petindvajsetih letih še ni končano, marveč šele prehaja v stopnjo najvišje izkušnosti in najostrejšega pogleda na notranjo sovostnost vsega, kar ustvarja polno in v najvišjem pomenu besede učinkovito uprizoritev. Hrvatsko gledališče v Zagrebu je lahko zadovoljno, da je dobilo dr. Gavella, ki bo nedvomno vse storil, da povzdigne umetniško raven zagrebškega gledališča na višjo, ki utegne biti vzpodbudna za vsa ostala naša gledališča.

Nova spoznanja na poprišču jugoslovenskih starošolski

Prof. J. Kelemina, ki nam je dal že številne pomembne študije o najstarejših germansko-slovenskih stikih, raziskuje v zadnji (12.) številki ljubljanskega »Etnologa« do sedaj docela zanemarljivi v hrvatske zgodovine. To je tzv. sredoveški spis za slovensko zgodovino neprimerno važnejši, kakor germanski.

S svojo običajno široko razglednostjo in presentivnim poznavanjem literature dokazuje J. Kelemina, da je ta kronika le predelava najstarejšega madžarskega letopisa »Gesta Hunnorum«. V poznih srednjeveških kronikah je namreč izenačenje Huni = Goti zelo pogosto. Oba naroda sta bila bojevitva in sta ob začetku preseljevanja narodov upustila. Vzročilo tega se v letopisih pogosto zamenjuje ime Attila z imenom gotskega kralja Totila. Pop Dukljanin opisuje začetke madžarske (hunske) zgodovine, kakor da bi bila to gotška zgodovina, navaja pa kasnejše zgolj jadransko-slovenske in deloma albanske tradicije kot gotške.

Spis hrvatskega kronista meša seveda legendo z zgodovino. Historično je le poročilo o vpadu Avarov in o naselitvi slovenskih kolonistov v jadranski deželah, kar J. Kelemin prepričljivo dokazuje.

Kelemina ponovno poudarja, da je ob naseljevanju alpskih Slovanov v njihovo domovino germanski element le težko ugotovljiv. Slovani so v Alpih srečali romanizirane koloniste tzv. Vlahs ali »sna-te«. Gotovo so tudi sodelovali avarski činitelji. Menje, da so se ob naseljevanju alpskih Slovanov udeležili tudi Goti, je po Keleminovi tudi zgodovinsko zasnovanih filozofskih dognanj napaka.

Ime Gotov se je sicer ohranilo v nekaterih mestnih imenih (Gačani, Gacko), kar je bilo priznано v zadnjem času tudi berlinskemu slavistu M. Vasmerju.

Nadalje pričajo tudi imena mesta Merana in drugi sledovi o nekdanji navzočnosti Gotov. To pa so le reminiscence iz dobe, ki je ležala nekaj stoletij pred slovensko naselitvijo.

Dočim je doslej veljalo za edini vir zgodnje jugoslovenske zgodovine delo bizantinskega cesarja Konstantina Porfirogeneta »De administrando imperio«, je J. Kelemina kot prvi dognal važnost domačega letopisa, ki se je skrivaj pod naslovom »Gotska knjižica«, ki pa v resnici vsebuje važne slovenske podatke.

Na ta način osvetljuje najnovejša Keleminova študija z novimi filozofskimi podatki zgodovinsko poleniko med Malom in Hauptmanom.

A. V. Isačenko

M. Saltikov — ščedrin

Istega leta, ko je umrl ruski pisatelj Mihajl Saltikov ščedrin, je pisal Anton Askerc svojemu mentorju Levicu: »Da utegnem in se z ničemer drugim ne bi pečal, Saltikova bi jaz sam predlagal na slovensko. To je filozofija s pelinom in žolčem!« Letos se spominjamo petdesetletnice smrti tega najostrejšega ruskega satirika, čigar roman »Gospoda Golovljevi« je lani poslovenil V. Levstik in tako vsaj delno izpolnil Askercovo željo. Izmed pomembnih ruskih epikov devetnajstega stoletja je Saltikov pri nas najmanj znan,

obsežni roman »Gospoda Golovljevi«, ki ima — prav kakor »Pošehonska starina« — avtobiografski značaj. V »Gospodi Golovljevi« je ena glavnih oseb Juduška, tip hinavca, preračunljivega sebičnega, selparja in lažniveca, ki za dosego svojih

smotrov nič ne izbira sredstev: tip, ki je dandanev močno razširjen. Lahko bi rekli, da živimo v dobi Juduška. Že s tem socialno-psihološkim romanom se je Saltikov uvrstil med velike ruske pisatelje in si zagotovil nesmrtno ime.

SPORT

Nedeljski gost je Bačka

Ob 16. na igrišču ob Tyrševi cesti proti Ljubljani

Nedeljski gost našega ligaša je eden najstarejših jugoslovenskih nogometnih klubov. Kot tak se je pokazal vreden svoje tradicije še mnogo leto po prevratu. V tekamah za državno prvenstvo je Bačka dolgo imela prvo vlogo. Nekaj let je dajala lekcije celo današnjim vodilnim klubom: Jugoslaviji in BSK iz Beograda. Pozneje jo je izrinil Sand. Pravijo, da je bila pri tem odločujoča beseda, ki se je izrekla za zeleno mizo. In res Bačka vse od takrat ne sodeluje v svojem podsavezu in je bila z njim iz leta v leto v hujšem boju.

Ko se je ustanovila hrvatsko-slovenska liga, je bila vanjo pritegnjena tudi Bačka. In povsem upravičeno! V teku dosedanjega tekmovalja je moštvo Bačke doseglo nekaj naravnost lepih zmag, in sicer predvsem nad Hajdukom in varaždinsko Slavijo. Njeno moštvo goji madžarsko igro, polvisoko z dolgimi pasovi. Ima zelo hitra krila, izvrstnega mladega vodjo napada, nadalje robustno in gibčno obrambo in odličnega vratarja. Da bo treba našim dati res vse od sebe proti takemu nasprotniku, se razume samo po sebi. In če bo le kolikšak sreča, bi morali doseči svoj uspeh.

Tekma bo na igrišču ob Tyrševi s pričetkom ob 16. Ob 14.45 se bo pričela tekma — prvenstvena med juniorji Ljubljane in Reke.

Prvenstveni spored LNP

V nedeljo dopoldne na igriščih Reke, Ljubljane in Ilirije

Razen obširnega ligaškega sporeda, ki ga bo s tekmo med Bačko in Ljubljano dedna tudi Ljubljana, bo jutri zelo pester tudi prvenstveni spored v območju LNP.

V I. razredu so prvenstvena srečanja napredovala že do V. kola in bo jutri v tej konkurenci na sporedu 7 tekem, od katerih bodo tri v Ljubljani ter po ena na Jesenicah, v Hrastniku, Mariboru in Čakovcu.

Med ljubljanskimi prireditvami, ki bodo vse s pričetkom ob 10. dopoldne, je treba omeniti:

Reka—Kranj bo tekma, ki bo gotovo privabila mnogo obiskovalcev. Vse dosedanje tekme so se običajno končavale s tesnimi izidi za Reko. Letos pa Reka ni

prav v formi, medtem ko je Kranj ojačil svoje vrste, tako da bo jutri gotovo napel vse sile, da ukloni svojega nasprotnika. Reka je letos bolj pri koncu tabele in se dobro zaveda, da jo more le trdna volja do zmage rešiti »odhoda« v II. razred. Ta tekma bo na igrišču Reke ob Tržaški cesti.

Svoboda—Hermes. Borba med tema dvema kluboma je zmerom zelo ogorčena kljub temu, da sta moštvi med seboj še najbolj povezani in prijateljsko razpoloženi. Večina Hermesa sestavljajo železničarji, v Svobodi pa, ki je izrazito delavski klub, se je v zadnjem času pojavilo mnogo dijaštva. Če bo Svoboda zaigrala tako kakor v zadnjih dveh tekmah, bo imel Hermes zelo težko delo. V predtekmičnem ob 9. nastopili juniorji Svobode proti Slaviji — tudi v prvenstveni borbi.

Mars—Disk. Dva zanimiva nasprotnika, ki imata letos v ljubljanski skupini zelo vidno vlogo. Mars je na čelu tabele, Disk pa tudi v njenem zgornjem delu ter kaže od tekme do tekme, da si hoče — čeprav novinec — že letos zasigurati čim lepšo mesto med kandidati za naslov prvaka LNP. Mars je dobro vigran in se bo seveda z vsemi silami upiral, da bi oddal kakšno točko, tem bolj, ker dozdaj še ni nobene. Ta tekma bo na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno.

Četrta tekma v ljubljanski skupini bo na Jesenicah — o tej pišemo na drugem mestu, ostale tri pa v celjski odn. mariborski skupini. V Hrastniku se bosta srečali enajstletniki Hrastnika in Atletika, Mariborčani bodo igrali mali »derby« med Rapidom in Mariborom, v Čakovcu pa bosta obračunala za točke Gradjanski in Mura.

Med važnejšimi jutrišnjimi borbami za točke hočemo omeniti še ljubljanska drugorazredna srečanja, v katerih se bodo borili za vstop v I. razred naslednji trije pari: Mladika—Adrija, Korotan—Slavija in Grafika—Moste. V Celju jutri ne bo nobene prvorazredne tekme, pač pa ob 15.30 na igrišču pri Skalni kleti drugorazredna prvenstvena tekma med SK Jugoslavijo in Borutom iz Trbovelj, dočim bosta v predtekmičnem ostali celjski in ljubljanski. Celotni spored vseh ostalih manjših tekem — posebno juniorskih — bomo objavili v nedeljski številki.

Sporazum med nogometaši

Kakšna bo bodoča ureditev vrhovne nogometne zveze in kako bodo v njej zastopani slovenski klubi?

Kakor smo že včeraj na kratko zabeležili med brzojavnimi vestmi, so imeli v noči od srede na četrtek predstavniki beograjskih, zagrebških in ljubljanskih nogometašev važno konferenco, na kateri je bil dosežen načelen sporazum glede bodoče ureditve našega nogometnega sporta. Nogometne klube iz območja LNP je na tej konferenci zastopal predsednik LNP dr. Janko Köstli z g. Cekom, medtem ko so bili za Beograd navzoči zastopniki BSK in Jugoslavije, iz Zagreba pa predstavniki Hrvatskega nogometnega saveza. Doseženi sklepi potrebujejo zdaj še odobritve vrhovnih sportnih forumov, predvsem pa rednega občnega zbora JNS, ki bo jutri v Beogradu. Kakor se da sklepati po poteku te zagrebške konference, bodo ti sklepi — ki so v danih razmerah brez dvoma najbolj koristni za čim uspešnejši bodoči razvoj našega nogometa — dobili odobritev tudi pri vseh onih, ki bodo imeli na tem občnem zboru odločati o nadaljnji strukturi naše nogometne organizacije.

Delo na tej konferenci je bilo zelo podrobno in zato tudi precej obširno, delegati pa so bili pozneje glede podrobnosti, ki so bile v razpravi, v splošnem precej redkobesedni. V tem pogledu ni bil tako strogo molčeč predsednik LNP g. dr. Köstli, ki nam je glede obrisov bodoče nogometne organizacije in načel v Zagrebu sklenjenega sporazuma dal na razpolago nekatere podrobne informacije:

Nogometni savez se bo v bodoče imenoval »Vrhovni nogometni savez kraljevine Jugoslavije« s sedežem v Beogradu. Podrejenih savezov bo imel ta VNS tri, in sicer po enega v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani; glede označbe teh savezov bodo lahko izbirali savezi sami. Področje je bilo sporazumno razdeljeno tako, da bo Zagreb obsegal vse klube v banovini Hrvatski (vključno Bačke iz Subotice in Saska iz Sarajeva), Ljubljana vse klube iz dravske banovine — pri čemer se bo do-

delitev Čakovca še uredila po predlogu Čakovčanov samih — Beograd pa vse ostalo. VNS bo imel v glavnem tole pristojnost: reprezentanco nasproti inozemstvu, državno in pokalno prvenstvo, meddržavne tekme in reševanje sporov med savezi. Dohodke bo prejemal VNS predvsem iz meddržavnih tekem in iz finalnih tekem v državnem prvenstvu ter tekem za pokal. Proračun upravnih stroškov se mora določiti vnaprej. Vsakoletni presežek se bo delil med vse tri saveze po naslednjem ključu: 1 (Ljubljana); 4 (Zagreb); 7 (Beograd).

Vsaokletni občni zbor VNS bo izmenoma v sedežih posameznih savezov, in sicer s 23 delegati po ključu: 13 (Beograd); 8 (Zagreb); 2 (Ljubljana). V upravnem odboru vrhovnega saveza bo v bodoče 12 članov po enakem ključu kakor za delitev finančnega presežka, torej 7 iz Beograda, 4 iz Zagreba in 1 iz Ljubljane. Nadzorni odbor bodo sestavljali po en delegat vsakega saveza.

Glede državnega prvenstva je bil za bodoče sprejet tale načrt: Vsak savez izvede svoje prvenstvo in bo skupen samo finale, v katerem bi sodelovali klubi po naslednjem ključu: 4 (Beograd); 3 (Zagreb); 1 (Ljubljana) ali pa tudi samo po 3 iz Beograda in Zagreba in — vsekakor eden iz Ljubljane. Ta ureditev bi seveda veljala šele od prihodnje prvenstvene sezone, medtem ko naj bi letos obliki konali svoje tekmovalne in poslali v splošniadinski finale po 3 najboljšje klube. Glede meddržavnih tekem je bilo sprejeto načelo paritete med Beogradom in Zagrebom.

To bi bila glavna načela, po katerih naj bi bilo v bodoče urejeno bitje in življenje naših nogometnih klubov. Že bežen pogled kaže, da so delegati vse probleme temeljito proučili in je ta rešitev za vse prizadete še najbolj sprejemljiva. Kajti računati je treba z dejstvom, da je ta naša sportna panoga že dolgo v krizi in je je treba tako ali tako čimprej vrniti na pravi podlago. Čimprej, tem bolje!

Nedeljski spored

na Jesenicah

V nedeljo dne 1. oktobra t. l. ob 9.30 bo na igrišču SK Bratstva juniorski lahkoatletski dvoboj med ASK Gorenjem in SK Bratstvom, ki bo obsegal naslednje discipline: teke na 100 m, 1000 m, mete kroglice, diska in kopja, skoke v višino, daljino in s palico ter stafeto 4x100 m. Oba kluba imata številne zelo dobre juniorje, kar smo videli že pri tekmah KID. Zato bo borba za točke med zastopniki obeh klubov kaj ostra in napeta. Med navedenimi točkami bodo tudi nekatere discipline za seniore, tako da bo tekmovaljeval še mnogo bolj zanimivo in pestro. Mitinga se bodo udeležili tudi nekateri atleti iz Ljubljane, zato vabimo občinstvo, da si ogleda to prireditve, saj je v letošnji sezoni zadnja na Jesenicah. Vstopnina je propagandna.

Popoldne ob pol 16. se bo pričela prvenstvena nogometna tekma med SK Jadrinom iz Ljubljane in SK Bratstvom z Jesenice. SK Jadrin je Jesenčanom dovolj znan gost, saj je v prvenstvenem tekmovalju doslej z Jesenico zmerom odnesel obe plati in upa, da se mu bo to posrečilo tudi letos. Moštvo SK Bratstva bo zopet nastopilo kompletno in pričakujemo, da bo zaigralo spet tako, kakor smo ga videli izrati v prejšnji sezoni. Zato se nam v tej tekmi obeta napeta in zanimiva borba.

Slovo narodnega delavca na Kočevskem

Stara cerkev, 29. septembra

Pred tremi leti je bil premeščen iz škocijana pri Turjaku znani in priljubljeni učiteljski par, Lojze Zupanc in njegova žena Valerija, po službeni potrebi v Stara cerkev pri Kočevju. Tukajšnji Slovenci smo se silno razveselili, videč v našem mladem knjižniku in nacionalnem borcu jamstvo za zboljšanje prosvetnih in nacionalnih prilik v Stari cerkvi.

Citateljem našega lista je najbolj znano, da se je prav za prav šele v teh treh letih začela širša javnost bolj zanimati za prilike in življenje Slovencev na Kočevskem. Tako so nam v spominu vsi lepi obiski narodno-obrambni in nacionalnih društev, ki so prihajala od daleč in blizu k nam, ter nam dajala spodbude in poguma v našem zapostavljenem in tako rekoč pozabljenem življenju.

Vse to je bil naš Lojzeta! Potem, ko je prehodil domala vso Kočevsko ter se osebno prepričal o praviem stanju tukajšnjih Slovencev, se je vrnil z vso verno na delo. Prišel je pisati v vse naše napredno in nacionalno časopise in revije, posebno pa v naš list »Jutro«. Ne v majhni meri gre v njegovo zaslugo, da se je začela izjavljati izdatna zimska pomoč v obliki darov obelk, obutev in solskih potrebščin, katere sprejemajo tukajšnje ljudske šole za najrevnejšo slovensko solarsko dečo.

Tudi notranjčina naše šole je zadobila po njem novo lice. Iz hodnikov in kabinetov so odstranili stike, katere niso več spadale na ta mesta, nadomestile so se s slikami naših zaslužnih mož in naših pokraj, okrašene z državnimi trobojci.

Isto je bilo tudi z našim društvom življenjem. Prvo, kar se je zdelo Lojzetu najbolj potrebno in za nas najbolj koristno je bilo, da je poravnal spor, ki je razdvajal tukajšnje Slovence, katerega so povzročili bivši vodilni funkcionarji tukajšnjih društev, ki so imeli društva le za svojo korist. Po njegovi zaslugi so se potem društva združila v eno samo, to je v podružnico CMD v Stari cerkvi, katere ustanovitelj je bil zopet naš Lojze.

Pod okriljem podružnice CMD so se začele organizirati igre in predavanja ter slovenski večeri. Uspehi so danes vidni, saj so v podružnici vključeni tako rekoč vse slovenske družine v Stari cerkvi. Zato je podružnica CMD v Stari cerkvi imenovala Lojzeta za častnega člana.

Je bil premeščen v Spodnji log na Kočevskem, in to sam, dočim ostane njegova, pri nas iskreno priljubljena gospa, še nadalje na naši šoli.

Na poslovnem večeru, katerega mu je priredila tukajšnja podružnica CMD, se je šele videlo, kako zelo je vzljubilo tukajšnje slovensko ljudstvo svojega Lojzeta. Službenemu navzočemu Slovincu so se zasolele oči, ko se je v lepem in prostem govoru poslavljalo od njega predsednik podružnice CMD g. Ferdo Bončina.

Upamo, da bo tudi na svojem novem službenem mestu našel toliko ljubih slovenskih src kakor tu, naš dragi Lojze, ter mu želimo, da bi bil zopet kmalu skupaj s svojo drago Rikco! Želimo mu na njegovem novem domu več solčnih dni, kakor jih je imel v Stari cerkvi!

Iz Krškega

k— Znamenit dogodek za Krško bo današnja ustanovitev Muzejskega društva za politična okraja Krško in Brezice. Ustanovni občni zbor bo danes ob pol 17. v posvetovalnici mestnega gospodarskega ura-ra v Krškem. Po otvoritvi bo predaval banovinski zdravnik dr. Mušič iz Celja o važnosti in programu muzejskega društva, nakar bodo sprejeta pravila in bo določena članarina. Sledila bo volitev odbora in slučajnosti. Občinstvo je vabljenno k čim večji udeležbi.

k— Opozarjamo čitatelje, naj s pametno in trezno besedo vplivajo na morebitne znane razširjevalce izmišljenih in razburjajočih vesti. Oblastva so že pričela tudi v našem srezu ostreje nastopati in se ne zadovoljuje več z ovadkami, temveč vršijo tudi aretacije, kjer gre za hujše primere. Izjavljamo in hujšave naznanite brez pomisleka orožnikom ali drugim oblastvam.

k— Nezgode. Bivši videmski poštár, ugledni posestnik Karlo Podjed je pri obiranju sliv padel z lestve ter si močno poškodoval denico, kjer mu je počila kost. — Ferencakomemu hlapcu Francetu Krajncu na Vidmu je pri kosanju padla kosa na roko in mu močno nasekala dlan. — Selški pismonoša videmske pošte Ignac Boras se je zaletel v Stari vasi s kolesom v škarpo in si poškodoval levico. Vsi ti so iskali prvo pomoč pri zdravniku dr. Boga-taju.

Iz Ptuj

— Zvočni kino bo predvajal drevi ob 20. uri in jutri ob pol 19. in pol 21. uri krasen film »Čuvarji imperije« z ljubko Shirley Temple v glavni vlogi. Kot dodatek filmski dnevnik in kulturni film o naši državi.

— Nesreče. V Podvinjih je razdivjan konj brcnil 71letno posestnico Terezijo Petkovo in ji je hudo poškodoval desno nogo. V Pobrežju pri Ptuj je padla s kolesa posestnikova hči Elizabeta Vidovičeva, in je obležala nezvestavo na cesti. V bolnišnici so ugotovili, da ima zlomljeno roko in težke rane na glavi. V Spuhlji je krava z vso silo sunila posestnico Rozo Ljubčev in ji prizadela hude notranje poškodbe. Antonija Sekova iz Hajdine je obirala grozde na brajdi, s katere je padla in dobila hude notranje poškodbe. Vsi se zdravijo v ptujski bolnišnici.

— Zrtev pljane. Neki pljan hlapec je brez vsakega povoda navadil z nožem na 16-letnega pastirja Ivana Zorka iz Hlapincev ter mu zasekal več ran na desni roki. Orožniki so pljanca prijavili sodišču.

— Padec z dreveske avtomobila. V sredo je vozil iz Haloz proti Ptuj neki trgovec s tovornim avtomobilom jabolka. V Turnišču se mu je vtilotal na voz 36-letni Matevž Regvat iz Stanašine pri Podlehniku. Zlezel je vrh visoko naloženih zabojev. Pri viaduktu na Bregu je Regvat zadel z glavo v traverze mostu ter ga je sunek vrغل z avtomobila na cesto, kjer je obležal z razbito glavo v nezavesti. Ko so ljudje opazili nesrečo, so takoj poklicali reševalni avto, ki je ponesrečenega zapeljal v ptujsko bolnišnico. Njegovo stanje je zelo resno.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Šest zlatih angelov

Roman

M. BRAND

41

Ker se je vestno držal tega nasveta, je najprej opazil nizko mizico, ki je stala med oknom zraven naslanjača, preplečenega z rumenim katanom. Mimo tega je našel še drug, bičnat naslanjač, široko spalnico, odprt kamin, predalnik z marmornato ploščo in nad predalnikom zrcalo, iz katerega je strmela vanj prikazen — njegova lastna podoba, kakor se je prepiral, ko je v strahu utrlil luč.

Globoko dihal je stal nekaj časa v temi; v zraku je visel rahel, neopredeljen vonj, ki se ga je pre-dobro spominjal. Ko mu je jelo srce spet mirneje utripati, je tipal dalje. Sosednja soba je bila kopalnica, vsa v belem — tako je ugotovil, ko je zno-va posvetil z žepno svetilko.

Naglo se je vrnil in krenil naravnost proti predalniku — če je bilo tisto, kar je iskal, vobče tu, je moralo biti v gornjem predalu. Kakor je domne-val, je bil le-ta razdeljen na več oddelkov, v ka-terih so ležali beli ovratniki, zloženi šali, rokavice in žepne rutice. Razen tega je našel dve cenenici, ne-pravi igli, kakršne rabijo za spenjanje pahovih in ovratnikov, in v svilnatem papirju dvojico krasnih, z drobnimi briljanti posutih zaponk za čevlje, sku-paj z zlatim prstanom, ki ga je krasil zelo velik,

štirioglat smaragd. Ta kamen si je natančneje ogledal, kajti bil je presentljivo dober, vsaj dva karata težak, docela čist in nenavadno lepe, temne, kakor morje zelene barve. Čudno, je pomislil, takšno dragoceno reč ima, pa je ondan, ko je bila pri stricu na večerji, ni dela nase —

Ogledoval je prstan — znotraj je bilo nekaj vrezano, a zaradi slabe razsvetljave ni mogel raz-ločiti črk. Stopil je v kot, kjer si je lahko bolj posvetil, in bral: »Dorriti — J. J.«

Spravil je zaponke in prstan nazaj ter iskal da-lje, a v nobenem predalu ni mogel najti zlatega angela.

Pomislil je. Črki »J. J.« na posvetilu v smaragd-nem prstanu sta gotovo pomenili »John James Leggett« — vsaj zelo verjetno je bilo. In če je bilo tako, tedaj je postajala vsa zadeva, ki ga je bila privedla semkaj, še zagonetnejša in skrivnost-nejša —

Da je stanovala Leslie Carton v sobi izginule Dorrit, je bilo že po sebi dovolj čudno — a kako si je bilo moči razložiti, da je imela prstan, ki je bil last tistega dekleta?

Ryder se je zdel samemu sebi kakor človek, ki je ponoči zašel in nazadnje opazil v daljavi svet-lobo, zdaj pa ne more doseči rešilne hiše, od ko-der uhaša ta žarek v temo.

Zlatega angela, ki bi bil prenal njegov sum, ni bil našel, zato pa je bil našel v prstanu nekaj, kar je skoraj nepobito dokazovalo udeležbo Lesliee Carton pri strašnem zločinu. —

Ko so Claussen, njegova žena in Sydney Gallo-

way stopili iz gledališča, so zagledali pred seboj širokoplečega, debelega človeka, ki se je prerival skozi množico in pri tem nekaj zvečil.

»Saj to je Ravenna!« je dejala Sydney, stekla za debeluhom in jela klicati:

»Luigi! — Hej, Luigi, počakaj že.«

Nazadnje ga je dohitela.

»Ze davno te slišim«, je rekel z nasmeškom, »a najprej sem hotel v miru pojediti svoj kruhek.«

»Zelo vljuden nisi«, se je našobila.

»To, da zavzdigneš tak vrišč, tudi ni zelo dam-sko«, je odvrnil.

»Kdo se pa meni zame, kadar se ti ziblješ po ulici — ščip!« mu je smehoma zabrusila. »Imaš namene?«

»Prav za prav ne.«

»Torej pojdi z nami k Porterju«, je poprosila Sydney in se nato obrnila k Claussenovima, ki sta ju bila došla. »Saj gresta tudi vidva, kaj ne?«

»Seveda, kajti Brantove zaloge vina in žganja so njegova najboljša stran«, je dejal Erik Claussen. Ravenna je hotel odbiti, a Sydney je tako nujno pritiskala, da se je vdal in ukazal vratarju, naj pokliče taksi.

»Tako, gospod Ravenna«, je ustrežljivo rekel vratar.

»Odkod te je neki poznal?« je vprašala Elizabeta Claussen, ko so sedli v avtomobil in se odpeljali. »Nu, veš kaj, mar misliš, da je lahko pozabiti moj obraz — Sydney ga je prejle primerjala s ščipom — če ga je človek le enkrat svestno videl?« je odvrnil Ravenna.

Vsi so se zasmejali, Sydney Galloway pa je po-vprašala:

»Zakaj nam nisi povedal, da pojdeš tudi ti v gledališče — lahko bi bili sedeli skupaj!«

»Se le v zadnjem trenutku sem se namenil, da pojdem«, je odvrnil Italijan. »Sicer pa, dragi Erik, najlepša hvala za tvoj tip pri tretji dirki.«

»Kaj, ko prekleto kljuse ni zmagalo!« je neje-voljno vzklilni Claussen.

»Saj nisi ti kriv, da je ostalo za dolžno glave zadaj«, je rekel Ravenna; »ko bi bilo zmagalo, bi bil odpadel nanj silen delez.«

»Tako se nam menda vsem godi — da zmerom le skoraj zmagujemo«, je menila Sydney. »Oh — če to ni klavirno življenje!«

»Kaj ti neki je nocoj — že ves večer si nasajena in slabe volje?« je vprašal Erik Claussen.

»Oh, sama ne vem«, je odgovorila, »se pravi, pač — spet sem imela preprič s svojim vrlem Porterjem — če že moraš vedeti.«

»Nu, človek bi mislil, da si se temu zdavnaj pri-vadila«, je dejala Elizabeta.

»Ne bodi tako hudobna, molči rajši, če mi nimaš povedati ničesar tolažilnega.«

»Tolažilno je vsekako, da je Brant tako zal na oko«, je z nasmeškom dejala Elizabeta.

»Na te limanice sem se ujela«, je odvrnila Syd-ney, »in ko sem slišala njegovo besedičenje o umetnosti in lepoti, sem menila, da mora biti vrag si ga vidi kakšen človek — šele pozneje sem vi-dela, da se niti na konja ne upa in da se mu hlače treso, kadar cucek zalaja nanj. — Moj Bog, če po-mislim, kakšen človek je ta Charles Ryder v pri-meri z njim!«

Ta izbruh je povzročil najprej osupel molk, a nato so se vsi zasmejali.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM
Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in žetivne se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Kam pa kam?

V gostilni Putrich
Danes in jutri zabava s plesom. Vljudno vabljeni.
26615-18

Fine domače

kravice
in pečenje se dobijo v gostilni pri Panju v Ve-govi 10. Toči se prizna-no izborni dojenčki čevlček in fina štajerska vina, danes in vsak večer igranje klavirja pe-tle itd. zato pridite še danes in zabavajte ved-no in ob vsaki priliki samo v gostilno k Pa-nju kjer se boste naj-bolje in najceneje za-bavali. Se vljudno pri-poroča in vas vabi go-stilničar.
26610-18

Službo dobi

Krojaškega pomočnika
potrebne takoj za veliko potrebe, ki se je žel izučiti, sprejme takoj Vaca Rudolf, Je-žica 14.
26596-1

Natakarico

za restavracijo, sprejem takoj. Mestni trg 11.
26577-1

Briv. pomočnika

ki se je žel izučiti, sprejme takoj Vaca Rudolf, Je-žica 14.
26596-1

Rudarskega

inženjerja
za Zagreb, za takojšen nastop. Plačilo 3 mesece. Obširne ponudbe z oznako dosednje-ga dela in plačilnih zahtev na ogl. odd. Jutra pod »Inženjerja«.
26434-1

Služkinjo

kolosarko, vajeno vseh del in malo kuhanja, išče za takoj. Plaža (3 osebe) v Celju. Družina din 200. Na-slov v vseh poslovalnicah Jutra.
26485-1

Službo vratarja

nočnega čuvara, skladiš-tnika ali oskrbnika, išče orožnik v pokroju z garan-cijo. Vešč vseh pisarniških poslov in vseh kmetijskih panog. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Orožnik v pokroju«.
26575-2

Potniki

Potnik
12 let že dobro uveden v vsej Bosni in Hercegovini, potuje s svojim avtomobilom in sprejme zastopstvo samo boljše hiše, predmet poljubnih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bosna«.
26390-5

Pouk

Mlada dama
poučuje angleščino in nem-ščino. — Uspešna metoda, zmeren honorar. Naslov: Levstikova ulica 16. Tele-fon 30-96.
26607-4

Pridelki

Čebulo
krompir, zelje v glavah, ja-bolka namazna in za preja-nje dobavljajo Josip Lah, Osluševci pri Ptuj.
26464-33

Suhe gobe

nudite povzročeno z naved-bo količine tv. Artur Nach-bar, Rače.
26362-33

Istrsko brinje

ima na zalogi A. Sarabon, Ljubljana.
26606-33

Sodje

Jabolka
vsakovrstna od din 1 dalje za kg prodaja A. Lottspeich Rimske Toplice.
26535-34

Dragoceno!

Vsakovrstno zlato
drage kamne, srebro, vsa krovaste antikvitete kupuje po najvišji ceni.
26610-18

A. Božič

Ljubljana, Franciskanska 5.
294-36

Idraustvo

OKAMA
mazilo iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri ranah, opeklinah, ožuljenih (vol-ku), turih, vnetih itd., za nego dojenčkov pri kož-nem vnetju, opuščajih in krastih na temenu, za raz-pokane prsne bradavice. Glavna zaloga lekarna Mr. J. Oblak, št. Vid nad Ljub-ljano.
187-40

Klavir

prodaja za din 1.600. Na-slov v vseh poslovalnicah Jutra.
26583-26

Radio

Prispela pošiljka
najnovejših radio aparatov, BLAUPUNKT, MEDIA-TOR itd., »Technik Banja«, Ljubljana, Miklošičeva 20.
26604-9

Otroških vozičkov

po najnižjih cenah dobite pri BANJAI, Ljubljana, Mi-klošičeva cesta 20.
26605-6

Površnik

za srednje velikega gospoda ter trenčkot za 12—14 let-nega fanta, poceni prodam. Naslov v vseh poslovalni-cah Jutra.
26581-6

Stare gume

avtomobilske, okrog 400 kg prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gume«.
26563-6

Jedilnico

skoraj novo, prodam. Na-slov v vseh poslovalnicah Jutra.
26560-6

Kupim

Staro železo
in druge kovine plačujem po najvišjih cenah Fr. Stupica, železnica, Ljubljana, Go-sposvetska 1.
298-7

Avto Opel

Super 6 cil., tipa 38, vo-žen 8000 km v brezhibnem stanju, ugodno naprodaj. A. Terčon, Kranj.
26520-10

Stroji

3 pisalne stroje
Underwood, Remington in Smith, rabljene, v zelo do-brem stanju, ugodno prodaj. »Torgredo«, Ljubljana, Mi-klošičeva c. 18.
26570-29

Kapital

Družabnika
iščem za trgovino z 25—30.000 v bližini Ljubljane. Vsa oskrba v hiši. Prednost stari samci. Po-nudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Preskrbljena sta-tosta«.
26586-16

POZOR!

Kdor hoče večje imetje kupiti in denar dobro naložiti, naj se obrne k MARIJI JANČAR, Ljub-ljana, Sv. Petra cesta 27.
26565-16

V najem

Gostilno
s keliščem v Strelški ulici (bivša Turkova) re-nomirana se odda. Infor-macije Aškerčeva 42 I. nadst.
26496-17

Posest

Enosob. stanovanje
blizu poljanske gimnazije, išče;
26566-23

Opremljeno sobo

elegančno, centralna kurjava, parket; za eno ali dve ose-bi odda;
26444-23

Parcelo

Rakovnik, 2 min. od tram-vaja din 25 event. niže in druge od din 3 dalje prodaj. Realiteta pisarna, Ljub-ljana, Gosposvetska 3.
26592-20

Vila

tristanovanska pod Rožni-čkom, vogalna parcela 1700 kv. m, na dražbi 4. okto-bra. Izključna cena samo din 134.000. Prevzem hipoteke možen. — Informacije na ogl. odd. Jutra pod šifro »Izredna prilika«.
26599-20

Hiša

enonadstropna, dvostano-vanjska, v surovem stanju dograjena, ugodno napro-daj na periferiji Ljubljane. Poizve se v gostilni Tane Huč, Ljubljana, Vegova ulica 10.
26609-20

Ugodna prilika!

Naprodaj lepo, solčno stavbice 4 parcel 3.200 kv. m z gospodarskim po-slopiem na Prulah. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
26511-20

V zdravilišču

Slatina
pri Banja Luki je naprodaj pod vrednostjo arondirano posvetstvo, obsegajoče hišo, mlin in gospodarska po-slopija ter 10 ha izredno plodnega zemljišča z vino-gradi, velikim sadovnjakom breskev in drugega sadnega drevja. — Informacije pri Streljku, Ljubljana, Zvo-narska 1.
26558-20

Stanovanje

4-sobno, s kopalnico, za napredni oddam. Več se poizve: Gregorčičeva 19-1.
26611-21

Dvosob. stanovanje

s kabinom in kopalnico oddam 1. novembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
26600-21

Enosob. stanovanje

v centru, oddam. Poizved-be: Dr. Cernej, Tavčarjeva ulica 5.
26564-21

Stanovanje

obstoječe z 3 manjšimi sob-kami in kopalnico, od-dam pri Trivolu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
26559-21

Stanovanja

Iščem za takoj-dvobno komfortno stano-vanje. Realiteta pisarna Adamič, Gosposvetska 3.
26616-21a

Dijastke sobe

Visokošolki
oddam lepo sobo v centru z zajtrkom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
26613-22

Sobo odda

Lepo sobo
s posebnim vvhodom, oddam takoj solidni osebi v sre-dini mesta. Mestni trg 17, II. vrata 8.
26618-23

Lepo prazno sobo

z uporabo kopalnice, od-dam novembra v palači Slaviji. Razgled na Tyrsevo cesto. Naslov v vseh po-slovalnicah Jutra.
26588-23

Opremljeno sobo

veliko, lepo, s souporabo kopalnice, takoj oddam. Kolodvorska ul. 28, II. n. levo.
26602-23

Mesečno sobo

lepo, oddam takoj. Turk, Gledališka 7-II.
26566-23

Več gospodov

sprejem na stanovanje in hrano po nizki ceni. Sv. Jakoba trg 5.
26562-23

Opremljeno sobo

lepo, veliko in zračno, od-dam 1. oktobra boljsemu gospodu ali gospodici ev-tudi z vso oprejo. Ogleda se Christof, Šiška, Medve-dova cesta 5-III, v bližini gor. kolodvora.
26444-23

Sobo

z dvema posteljama in vso oskrbo oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
26468-23

INSERIRAJ V »JUTRU«!

Sobe išče

Gospodična
išče opremljeno sobo s po-sobnim vvhodom. Plažam 150—200 din za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redno plačame«.
26617-23a

Opremljeno sobico

s posebnim vvhodom, najraje s stopnic, v novi hiši, — iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soba«.
26501-23a

Izgubljeno

Igubil sem tribling
rezervni del avtomobila, dne 28. 9. okoli 6. ure od Bleiweisove ceste do Pod-smreke. Najditelja napro-šam, naj ga vrne proti na-gradi din 150, ker je zanj brez koristi. Perk Ignac, Kamnik.
26579-28

Ženitve

Klet Zvezda 27.
Damo v belem boleru, lepo črnolasko v družbi dveh dam med 9. in 10. ure zvečer prosim za ceni, na-slov na ogl. odd. Jutra pod »Poznanstvo željenoe«.
26512-24

Višji drž. uradnik

40 let, samec, akademik, iz-obražen, veliko potoval v inozemstvu, želi spoznati radi ženitve premožno go-spodnjo iz prvorazredne družine. Ponudbe pod šifro »Rudi 1208« poslati na Po-propaganda, Beograd, Pošt. pretinac 409.
26402-25

Oglasi v »Jutru« imajo vedno največji uspeh!

VELIKO INDUSTRIJSKO PODJETJE rabi za takoj

ŽELEZOSTRUJARJA

Ponudbe poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Železostругarja«.

Razpis službe

Glavna bratovska skladišnica v Ljubljani je razpisala v službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine z dne 27. IX. 1939, 77. kos,

službo uradniškega pripravnika

kategorije B pri Krajevni bratovski skladišnici v Velenju. Za to službo se bodo upoštevali absolutno kake srednje šole, zlasti trgovske akademije. Prejemki po predpisih službene pragmatike. Prošnje je vložiti do 15. X. 1939.

Glavna bratovska skladišnica v Ljubljani

ALOJZIJ VEBER

POSESTNIK NA JESENOVCU

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 30. septembra 1939 ob 4. uri na pokopališče v Zalem logu.

Jesenovec, 30. septembra 1939.

KATARINA VEBER, soproga;
FRANJO, ALOJZ, JANKO, PETER, MILAN,
sinovi in ostalo sorodstvo.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 30.: Hudičev učenec. Izven. Nedelja, 1. oktobra: Kacijanar. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 2.: zaprto.

Naši kraji in ljudje

Jesenski čar naših planin

S planinsko izkaznico je dostop povsod svoboden

Ljubljana, 29. septembra.

Planine Slovenije so le rahlo posebrene s snežno odejo; peštra jesenska narava nudi planincem na izletih še vedno obilo užitka. V sedanjem razburjenem času, polnem nepričakovanih dogodkov, je vsakemu nujno potreben odhiv vsaj v prostem času, ob sobotah popoldne in v nedeljo. Najprimernejši odmor najde človek v planinski naravi, ki mu nudi obilo razvedrila in potnega mira.

Dostopi v planine so prosti. Neresnične so govorice, ki se ponekod širijo, češ da ni dovoljen poset naših planin. S člansko izkaznico SPD se more planince prosto gibati v naših planinah. Aljažev dom v Vratih bo še oskrbovan do 2. oktobra, treba je izkoristiti ugodno priliko za poset doline Vrat in slapa Peričnika. Čojzova koča in koča na Jermanovih vratih bosta odselej oskrbovani le ob sobotah in nedeljah do 30. oktobra, tako da imajo planinci dovolj prilike, da posejijo Kamniške planine. Erjavčeva koča na Vrščici je v mesecu oktobru oskrbovana ob sobotah in nedeljah. Stalno pa so oskrbovane »Zlatorog«, ugodno utrjena planinska postojanka ob tihem Bohinjskem jezeru, Dom na Komni, kjer so krasni jesenski sprehodi proti Bogatinu in dolini Triglavskih jezer, zlasti lepa je grebenska pot proti Črnuemu jezeru in sestožez Komarčev »Zlatorog«; dalje Dom na Krivavcu — iz Cerklje le tri ure, popust za člane na avtobusu Žužek do Cerklje; koča na Veliki Planini — najprikladnejši vzpon iz Črne do »Jurčke« mimo Podkrajnika, kjer je le dve uri do koč; Dom v Kamniški Bistrici — prijetna jesenska izletna točka;

Valvasorjev dom pod Stolom — izhodišče Zirovnice; in vse postojanke v Zasavju. Planinci pohitite v jesensko naravo. Podrobne informacije o planinskih izletih v jeseni in o planinskih postojankah dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova 4, I. nadstropje.

Sneg nad Gornjim gradom

Gornji grad, 29. septembra. Prvi sneg je pobelil v noči od srede na četrtek vse bližnje vrhove in to celo tik nad mestom stoječe hribovke. Posebno lepo pobeljena je bila Lepenatka. Že nekaj dni je tukaj temperatura izredno padla, deževalo je skoraj nepretrgano, posebno je deževalo v noči od srede na četrtek. Do čim je torej v dolini deževalo, je v gorah snežilo in v četrtek zjutraj so bili meščani prav presenečeni, ko je postajalo na jasnem nebu solnce in so se zabliščali vsi vrhovi v letošnjem prvem snegu. Na vrhovih je padla tudi ponoči prva slana in naravnata nekaj škode na zelenjavi in cvetlicah.

Svečda je sneg že pred nekaj dnevi zapadel v Savinjskih planinah in bo tam menda tudi ostal, dočim bo na naših bližnjih vrhovih gotovo še zginil. Zaradi tako zgodnjega mraza so pričeli te dni že vsi uradi kuriti prostore. Malo prezgodaj smo dobili mraz, vse prezgodaj pa bi bila že zima, ki nam preti v tako zgodnjih jesenskih dneh že s prvim snegom. Imeli smo izredno lepo in ugodno poletno vreme in ugodno letovišarsko sezono in je seveda razumljivo, da si želimo tako lepo jesen, kakor lansko leto.

100 frankov — 110 din

Važne novice za naše sezonske delavce

Murska Sobota, 29. sept.

Ze včeraj smo zabeležili vest o ureditvi pošiljanja denarja iz Nemčije tudi glede onih delavcev, ki so na nezakonit način šli na delo v Nemčijo. Tudi tem je zdaj dovoljeno pošiljati denar v domovino. Takih delavcev je v Nemčiji okrog 1000, največ iz Imotskega sreza. Razni agenti so jih nabrali za delo v Nemčiji, kamor so odpotovali s turističnim potnim listom. Ker niso plačali glavarine in drugih obveznosti kakor naši sezonski delavci, jim Nemčija ni priznala raznih bonitet, kakor polovice vnoznice, pravice pošiljanja denarja v domovino itd. Zjutraj delavci smejo poslati domov 40 mark mesečno, ki jih bodo dobili zamenjane po 14.30 din. Vsak sezonski delavec ima po pogodbi pravico poslati domov do 400 mark, ali po 40 mark mesečno. Če v mesečnih obrokih ni izčrpal vse dovoljene vsote, sme v zadnji pošiljki poslati toliko, kolikor mu še ostane dovoljeno do 400 mark.

Za delavce, ki se vračajo iz Nemčije skozi Maribor, bo v Mariboru lepo poskrbljeno, da ne bodo ob prihodno na naša tla imeli prevelikih stitnosti zaradi prehrane in odpočitka. Po prizadevanju izseljeniškega komisarijata v Zagrebu bodo sezonski delavci takoj po prihodu v Maribor postreženi s toplo hrano. Dobili bodo tudi zadostno število vagonov za takojšnje nadaljevanje vožnje domov. Ni še rešeno prizadevanje, da bi dobili brezplačen prevoz ali vsaj četrtinsko voznino do domačega kraja, upanje pa je, da bo tudi to vprašanje ugodno rešeno.

Na prizadevanje izseljenškega komisarijata v Zagrebu je finančno ministrstvo odredilo, da bo na naši obmejni železniški postaji na Rakeku zastopnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje odkupoval francoske franko od naših izseljenčev, ki se vračajo iz Francije, in sicer po tečaju 110 dinarjev za 100 frankov, brez odbitka. Izseljenci morajo imeti na povratku iz Francije pripravljene dokumente, s katerimi se izkažejo, da so zakonito, to je s kontraktom in rednim potnim listom zapustili našo državo ter se vračajo v domovino. To obvestilo bo gotovo dobrodošlo vsem, ki imajo svoje v Franciji, da bodo naši sezonski delavci namesto neresničnih vznemirljivih novic, izvirajočih iz bujne domišljije, dobili željna obvestila, da se naša oblastva brigajo za njihovo usodo v tujini.

Na prizadevanje izseljenškega komisarijata v Zagrebu je finančno ministrstvo odredilo, da bo na naši obmejni železniški postaji na Rakeku zastopnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje odkupoval francoske franko od naših izseljenčev, ki se vračajo iz Francije, in sicer po tečaju 110 dinarjev za 100 frankov, brez odbitka. Izseljenci morajo imeti na povratku iz Francije pripravljene dokumente, s katerimi se izkažejo, da so zakonito, to je s kontraktom in rednim potnim listom zapustili našo državo ter se vračajo v domovino. To obvestilo bo gotovo dobrodošlo vsem, ki imajo svoje v Franciji, da bodo naši sezonski delavci namesto neresničnih vznemirljivih novic, izvirajočih iz bujne domišljije, dobili željna obvestila, da se naša oblastva brigajo za njihovo usodo v tujini.

Posavski sadjarji razstavljajo

Brežice ponujajo sadje iz krškega in brežiškega sreza

Krško, 29. septembra

Narava letos sadjarju ni odtegnila svojega blagoslova, temveč je delila z obema rokama zlate sadove. Priznati moramo, da imamo letos sadja, kolikor ga je hočemo, posebno v Dolnjem Posavju. Vendar pa ni povsod tako, posebno ne na Gorenjskem, kjer bo sadje preko posredovalcev precej dražje. Da bi pa vsi tako prišli do sadja, so sklenili sadjarjska društva krškega in brežiškega sradje prirediti razstavo, ki naj omogoči vsem zadostno in ceneno izbiro.

Sadna razstava bo v prostorih meščanske šole v Brežicah od 30. septembra do 2. oktobra. Prirejena bo v velikem obsegu, saj bo razstavljalo nič manj kakor 25 sadjarjskih podružnic iz obeh srezov in bodo lahko vsi zainteresirani prišli na svoj račun. Razstavo aranžira preko naših meja znani sadjarjski strokovnjak, kmetski referent g. Virant iz Krškega, dočim ima vse poslovanje v rokah g. Horvat. Imena obeh dovolj jasno povedo, da bo razstava na višku, tako glede ureditve, kakor tudi glede kakovosti sadja. Intenzivni bodo lahko kupili sadje na razstavi sami ali pa jim bo dal odbor na razpolago naslove, kje lahko dobe ustrezajoče sadje po kakovosti, ceni in količini.

lični. Tako si bodo lahko sami ogledali sadje na licu mesta ali pa pri gospodarni, kjer bodo lahko še dali nasvete glede obiranja sadja. Na ta način bodo prišli brez posrednikov do izvrstnega sadja po nizkih cenah; tako bo ustrezno odjemalcem kakor sadjarjem.

Razstavni odbor pa bo ob tej priliki priredil tudi majhno razstavo vseh strojev, orodja in drugih pripomočkov, ki so umnemu sadjarju neobhodno potrebni pri skrbni negi sadnega drevja. Razstavljene bodo samo prvovrstne in že priznane stvari, med katerimi naj omenimo majhno sušilno peč, ki jo tako redko vidimo pri naših kmetih, zato pa pogostejše kotle za kuhanje žganja. Sušenje sadja je pri nas še vse pre malo vpeljano med preprosto ljudstvo, ki ne uvidi velike koristi od posušenega sadja in bo treba na tem poprišču še mnogo truda.

Upajmo, da bo sadna razstava obeh srezov, ki je prvi korak k smotnemu skupnemu delu za procvit Dolnjega Posavja, dosegla zaželjeni uspeh in bodo z

Kadar je žival v stiski ...

O tem, kako se obnašajo živali v stiski, čitamo v oktobrski številki »Lovca« poleg drugega zanimivega čtiva naslednjo beležko nekake slovenskega lovca.

Pomlad leta 1938. sem se peljal s sanmi s postaje Jarše-Mengeš domov, ko opazim, kako sokolčki preganjanja škrlanca. Da bi laže opazoval neenaki boj, ustavim sani. Skoraj v istem hipu prileti ubogi škrlanček proti meni in mi sede na roko. Pognal sem kono in tako sem peljal škrlanca kakih 30 m daleč, dokler sokol ni odletel in se je tudi rešena ptička poslovila.

Med svetovno vojno so lovili po Kolovcu vojaki. Ranihi so srnjaka, ki mu je zatekel v stelnik pri graščini ter tam poginil.

Leta 1921. je bil pogon v kolovških gozdovih. Od psov preganjan srnjak se je zatekel v parku grada na vrt k ljudem. Rešili smo ga s tem, da smo pse odgnali.

Na Kolovcu sem v kraju, ki mi pravijo na Babjem trehuhu, na zalazu obstrleli srnjaka, ki je na mestu padel. Ko ga hočem prijeti, uide. Slednjič ga dohitim in ko se pripravim, da bi ga zabolal me srnjak napade in mi z rogovjem na en mah prepara vzdolž noge hlače in še kožo. S težavo sem ga obvladal. Od previsokega strela mu je bila krogla obrnila zgoraj hrbtenico.

Nekdo sem ustrelil srnjaka in j hotel smrti pri boju skrajšati z vbo dom žival. Ko se ji priblizim z roko, mi uboga žival jame li zati roko. Začutil sem nož v lastnem tilni ku...

njo zadovoljni obiskovalci razstave, kakor tudi prireditelji. Nedeljski izlet v naše vinorodne kraje, posebno zdaj, ko se je začela trgati, vsem ljubiteljem sadja toplo priporočamo. Pridite in videli boste, da vas bomo zadovoljili!

Žrtev vojne

Bled, 29. septembra. Bled je prazen in žalosten. Še nedavno je bilo toliko življenja po vseh cestah in stazah, potem so se naglo poslovili letoviščarji naposled je Bled izgubil še enega svojih najbolj znanih zemskih gostov. Umrli je France Marolt, po domače Kosmačev Francelj. Hudo nam je za njim. Izgubili smo domačega diplomata in iskrenega narodnjaka. Pri njem smo imeli največje pomenke. Ugibali smo in modrovali in marsikatero uganili.

Svetovna vojna je potegnila Kosmačevega Francelja v Karpate. Kot jezdce se je prehladil in prinesel s seboj domov neozdravljivo bolezen. Nešteto krat je bil v

Karpatih v smrtni nevarnosti, jendarli je sem in tja med treskanjem granat in krapnelov, a usoda mu je namenila še 25 let življenja, težkega in grenkega. Polnih 8 let je Francelj poelagal in se bori z zavratno boleznijo. Veder in bister kakor je jasni gorenjskega neba, je kljuboval smrti. Njegov močni duh, poostren v bolnem telesu, se je dolgo upiral. Francelj ni nikdar potožil. Vsa komur je veljal njegov smehljaj. Pehal se je dalje v borbi za obstanek. Upal je na invalidnino, a je ni dočkal. Nebo pa mu je naklonilo ljubeča srca, ki so mu lajšala težke dni. Imel je štiri dobre sestre, štiri velike ljubezni. Angel dobrote mu je bila gospa hotelirka Jeklerjeva. Ko je bil poklican njen sin pod orožje, je Francelj bridko vzdihnil: »Tako rad bi šel namesto njega!« Za božje plačilo sta mu lajšala bolečine zdravnik dr. De Gleria in dr. Češarek. Dobra mati mu je bila blejska občina.

Franceljev mrtvaški oder je bil zasut s cvetjem. Kar je premogla lepa jesen cvetja, vse je veljalo Francelju. Ganiljivo je bilo slovo ob grobu. Govornik je krasno očrtal Franceljev jekleni značaj. Da, dragi Francelj, veliko je bilo tvoje trpljenje, zato naj bo v enaki meri sladak tvoj počitek! Sladko spavaj ob večni pesmi jezerskih valov!

M. L.

Naši parniki na odprtem morju

Svobodna plovba v Sredozemlju se obnavlja

Zagreb, 29. septembra

Zagrebaški »Jutarnji list« prinaša iz Splita poročilo o tem, kako plovejo naši parniki na odprtem morju v današnjih težkih časih. Promet svobodne plovbe je življa že od začetka svetovne vojne hudo krizo. Ladje so kmalu po nastopu vojne ostale v domačih pristaniščih, pripravljene za prezimovanje. Po vseh lukah je zavladala puščoba. Zadnje dni pa je svobodna plovba spet poživljena. V četrtek zjutraj je zapustil severno splitsko luko parnik »Talas«, ki je bil v pristanišču natovoren s solitrom. Odplul je v neko francosko pristanišče. V splitsko luko je priplul parnik »Vihor«, ki tvori cement in les za Malto in Aleksandrijo. Nekaj parnikov društva Topić je na poti proti Južni Ameriki. Parnik »Vidovdan«, ki je zadnji čas počival v Splitu, je dobil v sredo zvečer naročilo, naj odpluje v Massauo v italijanski Eritreji, kjer bo prevzel tovor soli za Japonsko. »Vidovdan« je v četrtek zjutraj odplul proti Dubrovniku in bo takoj nadaljeval pot.

Ta parnik je krenil iz Rotterdamu 5. septembra, ko je bila vojna že v razmahu. Njegov kapetan Nikša Šapro je pripovedoval splitskim novinarjem zanimive dogodivljaje s potovanja od Rotterdamu do Splita. Angleške pomorske oblasti so kapetana Šapro bile v vsakem pogledu uslužne. Angleški konzul v Rotterdamu mu je točno naznačil, kje povsod so ležišča min. V Gibraltarju je angleška patrolna ladja ustavila »Vidovdan«, častniki so se povzpeli na parnik. Ko so pregledali dokumente, je lahko parnik takoj nadaljeval plovbo. Kakor pripoveduje kapetan Nikša Šapro, po Sredozemskem morju podnevi sploh ni videti parnikov. Angleški parniki pa tudi ponoči plovejo popolnoma brez luči. Edino naši parniki so toliko pogumni, da si upajo tudi podnevi na pot in da so ponoči popolnoma razsvetljeni. Na bokih ladij je pleskala velika jugoslovenska trobojica, razsvetljena z dvema velikima reflektorjema. Plovba po Sredozemskem morju za enkrat še ni ovirana.

Truplo med gozdnimi živalmi

Tragična usoda 78 letnega Ivana Gorjupa

Maribor, 29. sept.

V Arnačah pri Slovenjem Gradcu je živel v borni hišici 78letni prevzitar Ivan Gorjup. V zadnjih letih mu je opesal vid in je bil na eno oko popolnoma slep. Tudi noge so mu odpovedale, tako da si je nudagal z berglami. Sam si je kuhal, sam pral. Ker je živel v težkih življenjskih prilikah, je tudi beračil in se obračal na dobra srca za pomoč.

V zadnjem času pa ni bilo Gorjupu več na spregled. Toda nikdo ga ni pogrešal, ker so bili ljudje navajeni, da ga niso delj časa videli. Včeraj pa je zagledal posestnik Franc Potočnik v nekem bližnjem jarku moško truplo, ki je bilo že popolnoma

v razkroju. Ostalo je skoraj še samo okostje. Na trupu se vidijo znaki, ki kažejo, da so starčkov truplo ogledale razne gozdne živali. V jarku je ležal, kakor je soditi po raznih okoliščinah, najmanj mesec dni. Komisija je ugotovila, da je mrtvec Ivan Gorjup.

Rezultati preiskave kažejo, da ne gre za zločin, ker ni na trupu nobenih znakov nasilja. Domnevati je, da je hotel Gorjup, kakor običajno, do bližnjega potočka, kamor si je hodil pral perilo. Startek pa je pri tem zaradi slabosti omahnil in obledel v jarku. Mogoče pa je tudi, da se je spotaknil ob kakšen predmet in padel v jarek, iz katerega se ni mogel več dvigniti.

Nerodno početje mladih žganjarjev

Cesto so pregradili z dvema hloodoma, da bi uživali ob prekucavanju kolesarjev in motoristov

St. Vid pri Stični, 28. sept. Prav imajo ljudje, ki tarnajo z glavami nad obilno sadno litino. Po kmethih imamo toliko žgane pijače, kakor tega že vrsto let ne pomnimo. Škoda, ker gospodarji, premalo sušijo sadje za prihodnjo leto, ko bo verjetno majhen sadni pridelek. Te dni kuhajo žganje na mnogih krajih. Kdor pride mimo kotla, mu ni treba iti dalje, ne da bi se po mili volji nalokal tople pi-

jače. Zalostno je, da se naliva tudi mladina, ki ji kmalu zavrejo možgani in začne delati neumnosti. Tak zalosten primer se je zgodil v Radohovi vasi ob glavni državni cesti.

Družba fantov se je znašla zvečer. Enega izmed njih je bolel zob in so uganili, da gredo iskat po vasi leka. Na koncu vasi so prav tedaj kuhali žganje in petorica je prisledla h kotlu. Mladoletniki med 16. in

19. letom so se tako nabrali žganja, da so kasno zvečer začeli delati po vasi neumnosti. Izza kovačnice Marije Grdenove so privrli dvoje smrekovih debel, debelih okrog 30 centimetrov v premeru. Prvi hlood so položili preko ceste pod hišo, drugega kakih sto korakov nad hišo. Nato so se fantje skrili v grmovje in se vili od smeha, kako se bodo vozači in njihovi motorji in avtomobili sredi noči prevračali.

Prvi je privozil po cesti kolesar Kovač v družbi tovariša kolesarja Groznika. Zadel sta seveda v hlood in sta se prevrnili. Raztrgala sta si obleko in dobila manjše poškodbe. Razbila sta si kolesi, odbila sta si pedale in razpočila vilice na vozilu. Vsa jezna sta se pobirala iz jarka. Malo nato je privozil mimo motociklist Srečko Repovž, trgovski potnik iz Trebnjega. Vračal se je iz Ljubljane in je imel na sociju sopotnico gđc. Ano Kolarjevo. Vozila sta zelo hitro, ker je bilo že precej pozno. Dospeli so Grdenove kovačnice, vozač ni pravočasno zapazil ovire sredi ceste. Imel je izredno srečo, da je motor kar preskočil preko debele smreke. Začuvši tedaj iz hoste gromozanski krik skritih brezvestnežev, je g. Rapovž po pravici domneval, da so mu neznan napadaleci nastavili zasado. Bal se je napada in je vozil kar dalje, čeprav ga je skok preko smreke močno pretresel. Opazivši malo naprej drugo oviro, je vozač še bolj domneval, da so nastavili oviro zato, da bi ga na samotnem kraju napadli. Vozač ni prav nič pomisljal in se je pognal z dvojno obežbo kar pogumno še preko drugega drevesa. Tudi drugo oviro je gladko prevozil, seveda je vozilo močno prerukalo, prav tako tudi Repovža in sopotnico Kolarjevo. Ozalezu v drevo je izgubila uro, montirano na vozilu, kilometrski števec se je pri priči polomil. Motor je dobil take poškodbe, da bo potreben temeljita popravila, ki bo veljalo nad tisoč dinarjev.

Vozač Repovž je nevarno zasedbo prijavil orožnikom, ki so odšli na ogled. Med tem je privozilo do nevarnega mesta še več drugih avtov in vozil. Tisti, ki so oviro pravočasno opazili, so svoja vozila ustavili in so jih obšli po robu ceste. Srečo je imel sofer g. Maks Koritnik iz Ljubljane, ki je precej naglo vozil iz Novega mesta proti domu. Gotovo bi prišlo do hude nesreče, če bi se zatelet v oba hlooda. Rešil ga je neki motorist, ki je privozil malo pred njim do ovir in jih je pravočasno opazil. Orožniki so poskrbeli, da so težke hlood odstranili s ceste. Grdenovi so opazili ponočnjake za hišo, kjer pa so se tako krvavo pridušili in grozili, da se jim niso upali postaviti v bran. Ko so fantje videli, da se okrog brun zbira vozači, so se poskrili. Orožniki pa so jim le prišli na sled in so jih ovadili sodišču.

Polja Negri NAJSLAVNEJŠA EVROPSKA TRAGEDKINJA v prekrasnem filmu

Greh mladosti

Ta film je posvečen vsem materam, ki žrtvujejo za srečo svojih otrok vse, celo lastno dobro ime in čast...

Danes ob 16., 19. in 22. uri Kino Union, 22-21

Film slavne igralkice, ki se je proslavila po vsem svetu z nepozabnim filmom »Mazurka«

Spomini na Poljsko

Daleč za nami je že, enajsto leto od takrat poteka, vendar spričo današnjih razmer in dogodkov sveže vstajajo spomini na polpreteklo dobo in prekrasne dneve, ki smo jih preživeli na poljski zemlji. Bila je to druga pevka turneja v enem letu, katero je priredila ljubljanska Glasbena Matica v iznajetstvo. Prva je bila v maju po tedanjim ČSR in že v oktobru smo pohiteli na Poljsko po novo zmagovalno slovenske pesmi, po nove latorike. Če je bila češka koncertna turneja pevsko in glasbeno morda bolj hvaležna, saj smo se zavedali, da pojemo najbolj muzikalnemu narodu na svetu, je bila pa poljska tako elegantna in kavalirska, da je nadkrila vsako pričakovanje. Vsi poljski glasbeni, pevski in zasebni krogi so kar tekmovali, da bi čim bolj izkazali svoje simpatije slovenskim gostom in pevskemu zboru G.M.

Od Moravske Ostrave mimo Vitkovic, nad deset kilometrov daleč poteka premožno ozemlje s tovarnami in neprestano kadečimi se dimniki, da nikdar ne vidiš jasnega neba. Tam za Bohumom smo prestopili poljsko mejo in prišli v Krakov, sedež krakovskega vojvodstva, v najbolj zgodovinsko poljsko mesto. Tukaj nas je sprejel na čelu odlične krakovske družbe in poljskega glasbenega sveta krakovski vojvoda (ban) Ludovik Darowski. Sprejela sta nas pa tudi naša rojaka, vseučiliška profesorja, dr. Fran Iliešić, ki je bil naš zvesti spremljevalec in tolmač na nadaljnem potu, in dr. Jędrzej Mole, profesor v Krakovu, ter sta nam oba s svojim odličnim poznavanjem

poljske zgodovine in zemlje mnogo pripomogla, da smo dobili v piclo odmerjenem času prilično sliko kraljevskega mesta.

Naš prvi koncert na poljskih tleh v Krakovu, katerega je odhajala radijska postaja, je tako odlično uspel da smo že prihodnji dan dobili ponudbo za ponovitev koncerta na našem povratku v Krakov, za prireditve koncertov v Lvovu in Vilnu, češar pa zaradi točnega potnega načrta, žal, ni bilo mogoče sprejeti. Preostali čas bivanja je bil odmerjen ogledu mesta in njegovih znamenitosti, zlasti zgodovinskih, saj pravijo, da ima vsak kamen v tem mestu svoj zgodovinski pomen. Obiskali smo tiskarno najbolj razširjenega poljskega lista »Ilustrowany Kurjer Codzienny«, moderno petnadstropno palačo. Na strehi, raz katero smo uživali prekrasen razgled na mesto, so nas fotografirali, in je slika izšla še isti dan na načelni strani lista. Ogledali smo si tudi Sukiennice, nekdanje tržnice in skladišča suknja, palačo v gotskem slogu, sedaj pa središče poljske zgodovine in kulture, muzejev in galerij slik. Najlepše delo tukaj je slika poljskega umetnika Siedmimirzkega, ki pokriva vso dolgo steno »Neronove bakle«: kristjani približi na križe, oviti s slamo in osmoljeni, goré, pogled jim je uprt v nebo. Sprejaj v naslanjaju pa sedi Neron s svojo Pobje in poln groze bulji v goreče kristjane... Slika učinkuje s svojo pristno naravo tako močno, da ti nehoti zastane dih in korak. Med ostalimi poljskimi slikarji naj omenim le še odličnega umetnika Jana Matejka in sliko »Kosciusko pri Racławicach

leta 1794«, znano pod imenom »Finis Polonice«. Zelo zanimiv je tudi narodopisni muzej. V najstarejši poljski, Jagelonski univerzi, stoji miza, na kateri je bila podpisana tretja delitev Poljske. Od tod je šla naša pot na kraljevski Wawel. Okrog gradu teče Vistla, sljuba ga objemaje, kakor Krka okrog Novega mesta. Legendarna priča pripoveduje o nesrečni poljski kraljici Vandi, ki je skočila tu doli v reko iz obupa in studa pred vsiljenim ji nemškimi ženinom... V krasni katedrali so našli večni pokoj, deloma v kapelah, deloma spodaj v kripti, jagelonski kralji, narodni junak Kosciuszko, kralji Poniatowski Jan Sobieski, August Saški, Stefan Batori, pesnik »Pana Tadeusza« Adam Mickiewicz, ustanovitelj poljske republike Josef Pilsudski, čigar srce pa je shranjeno v njegovem rojstnem Vilnu, ter še mnogo drugih poljskih zaslužnih mož. Poleg kraljev sveta — kralji duha... V cerkveni zakladnici so zbrane dragocene zlate in srebrne posode, ornamenti, biseri okrašeni križi ter prekrasna, velika zlata roža, papežev dar soprogi poljskega kralja Augusta III. V stolpu katedrale visi največji poljski zvon »Zygmunta«, ki se oglašal le ob najbolj slovesnih cerkvenih in narodnih praznikih ter ga je slišati ure in ure daleč. Na obezben notranjem grajskem dvorišču upričarjajo pogosto opere in je naš zvesti spremljevalec, nekdanji član ljubljanske opere, odlični basist Hugon Zathay s ponosnim pripomnil, da je tudi on pri takih prireditvah sodeloval pred večstoletno publiko. Od številnih krakovskih cerkva, okrog šestdeset po številu, je zgodovinsko in umetniško najbolj pomembna Marijina cerkev, ki krasí triptik, znamenito umetniško kiparja Vlada Stozza, izdelbeno

iz enega samega kosa. Zvečer smo poslušali starodavne poljske koralke, ki so jih veličastno izvajale fanfare z najvišjega cerkvenega zvonika ter jih radio-oddajna postaja vsak večer prenaša po širni poljski zemlji. V cerkvi Na Skalki je umoril poljski kralj Boleslav škofa Stanislaw, ter delal nato prostovoljno pokoro do smrti kot »mucek osojski« na Koroškem.

Skoraj tretjina krakovskega prebivalstva je židov, ki prebivajo večidel skupno v predmestju Kazimierzu. Naselili jih je in jim podelil razne svobode baje poljski kralj Kazimir, češ ker je imel židovsko ljubico. Naj še omenim svojevrstno kavarno v Florjanski ulici. Trije prostori, ki prebivajo v nizkih terasah drug v drugega, imajo vse stene pokrite s slikami, grafikami, lesorezi, kipi itd., med njimi je marsikatera umetnina. Pustili so jih tamkaj kavarnarju mladi umetniki v odplačilo.

Obiskali smo tudi svetovnoznane solarne v bližini Wieliczki. Z dvigali smo se spustili globoko dol v osrčje zemlje. Po belih, kristalno se bleščečih rovi smo dospeli v večje prostore, v sijane dvorane, v cerkev, kjer so oltarji, stebri, kipi, razni reliefi, jaslice itd., umetniško izklesani iz prebele kamene soli. Nam v čast je bilo tudi bajno električno razsvetljeno temno-moderne se svetiljake podzemno jezero. Bil je prizor iz »Tisoč in ene noči«! V velikanski slavnostni dvorani je pevski zbor GM odpel del svojega koncertnega programa, nato pa veselo zarajal ob zvokih rudarske godbe. Neradi smo se prihodnji dan poslavljali in ločili od svetlih zgodovinskih tal kraljevskega Krakova.

R. Dostal

Domače vesti

Iz Ljubljane

* Zdravniški kongres odpovedan. Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani sporoča, da je kongres jugoslovenskih zdravnikov, ki bi se moral vršiti v začetku oktobra odpovedan. Društvo opozarja na to vse gg. kolege, da rezervirajo eventualne terme za poznejši čas.

* Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja svoje umrlih članov, ki so za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt po 1. septembru 1937 vplačali vsaj 100 tedenskih prispevkov, da prijavijo za dečo rento ali vdovsko podporo brezpogojno priložiti: mrlški list in družinski izkaz (izpisek oziroma poročilo župniške matice). Obe listini dobe svoji iz župnišča ter sta v smislu § 189. ZZZ kolekov prosti.

* Pokojnine za oktober 1939 bo pošta Ljubljana I. dostavljala v nedeljo dne 1. oktobra 1939.

* Zaradi nesrečne ljubezni se je ustrešil v Novem Sadu bančni uradnik Aleksander Poc in njegovo obupno dejanje zbudilo mnogo pozornosti. Zapustil je pisimo, čigar vsebino čuvalo v tajnosti. Kakor vedo tovariši, se je bil zaljubljen v neko lepoticu, s katero se je na skrivnem tudi zaročil. Ker pa njegovi starši niso hoteli privoliti v poroko, se je ustrelil. Po rodu je bil iz bogate družine v Petrogradu in je bil 6 let korespondent Trgovsko-obrtna banke v Novem Sadu.

* Cigani so hoteli ubiti orožnika. Znano je, kako se cigani boje varuhov oblasti. Zgodilo pa se je v današnjih zmedenih časih tudi narobe. Iz Pribojja poročajo o naslednjem dogodku: Na poti iz Vranja v Vladočin han je orožniški podnadrednik Čeršić vodil nekatere potepuške cigane k zaslišanju. Poloviti jih je moral, ker so cigani v bližini železniške postaje Pribojja izpazili trgovino Djordja Savića. Naenkrat se je ciganska svojaz vrkla na podnadrednika, ga potolkla in mu hotela odvzeti orožje. Orožniku so prihiti na pomoč kmetije in kmalu nato tudi tovariši z orožniške postaje v Vladočinu hanu. Komaj jim je uspelo, da so premagali cigansko družbo in jo odgnali v zapore.

* Na dosmrtno je bil obsojen v Tešovem Novak Pandilović, doma iz vasi Dušica. Polakomnil se je premoženja svoje babice Paraskije Pandilović. Ko se je vračala s trga v Gostivaru, jo je s pomočnikom pričakal v zasedi. jo ubil in vrget truplo v 70 m globok prepad. Za pomočnika je imel Halila Ibrahimovića. Medtem ko je grešni vnuk zločin tajil, je Halil vse

u— Za spominski kamen Bogumila Kajzelja v bodočem domu Ljubljanskega Sokola so na mesto venca na krsto pokojnika darovali br. Lajovic Milko 100 din, br. inž. Vaciav Mikyska 100 din, sr. Bazzanella Roza 50 din, br. Kostanapfel Aleksander 100 din, sr. Zinka in br. Alfonz Lorgier 100 din, Viljem Nemenc 300 din in br. Simončić Slave 100 din, za kar jim izreka uprava najtoplejšo zahvalo.

u— Večerni trgoški tecaj na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«. Ljubljana, Domobranska 13, se prične v četrtek dne 5. oktobra kot običajno vsakega petka. Večerni trgoški tecaj je organiziran tako, da nudi potrebno izobrazbo za opravljanje pisarniških poslov vsem onim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati rednih šol. Poučevanje se predmeti: Knjigovodstvo, trg, ko-obrtno računstvo, korespondenca s trgovinom, pisarniška dela, nemščina, stenografija, strojepljse, na željo italijansčina. Dovoljen je obisk tudi posameznih predmetov. Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago osebno ali pisмено. Vpisovanje vsak dan do 5. oktobra. Uradne ure dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Šolnina nizka!

u— Malo več obzirnosti in dostojnosti. Na željo prizadetega obrtnika smo včeraj pod tem naslovom objavili notico, ki je pograjala ravnanje delavcev tvrde Antun Res, da so nalašč poškopili kolezarja, ki je privozil mimo. Na to notico smo dobili dva odgovora, prvega od mestnega poglavarstva, drugega pa od ljubljanskega zastopstva zagrebaške tvrde. Iz prvega povzemamo, da tehnični oddelek ponovno opozarja vse pešce in kolezarje, da je hoja in vožnja po cestah, ki so zaradi zalivanja z asfaltno smolo zaprta, najstrožje prepovedana, pač pa je dovoljena hoja po hodnikih. Ljubljansko zastopstvo Antuna Resa pa piše med drugim: Pri izpiranju tlaka mora delavec delati neprekinjeno v določeni smeri, če hoče delo izvršiti pravilno, in je vsaka prekinitev nemogoča. Trditve, da je delovodja podžgal delavce, naj kolezarja nalašč poškopre, je izmišljena. Priče, ki morejo dokazati člankarjevo trditve, pa tudi člankarja samega, pozivamo, naj se zaradi dokaza zgledi pri policijski stražnici v Šiški.

NAŠE BRITVICE,

tudi najcenejše bodo tudi Vas popolnoma zadostila! PARFUMERIA »VENUS«, Tyrševa 9.

priznal in je prepričevalno dokazoval pred sodniki, kako je Novak ubil svojo babico, medtem ko mu je on sam pomagal. Grešni vnuk se bo pokoril do smrti. Halil pa je obsojen na 15 let robije.

* Geološki pregledni zemljevid zahodne Slovenije, katerega je letos izdalo Slovensko planinsko društvo, je najpripravnejši učni pripomoček za dijake vseh srednjih in meščanskih šol v iravski banovini. D.jakom je odobrena izredno ugodna nabavna cena, ako kupijo navedeni zemljevid v društveni pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova c. 4/I.

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 2

»Pisuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, tečaj je in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francosčina, korespondenca v raznih jezilih, stenografija itd. — Vpis poročamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti, ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

* Razpis. Slovensko planinsko društvo razpisuje nagrado za osnutek naslovne strani Planinskega Vestnika za leto 1940. Interesente naj predložijo svoje osnutke do 1. novembra 1939 v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I. Kjer lahko dobe potrebna pojasnila. Izbrani osnutek bo nagradjen s 500 din. (—)

* Enoletni učni trgoški tecaj za pisarniške moči pri Trgoškem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje se vrši dnevno do 3. oktobra. Tecaj pripravljamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti za prvostopenjsko pisarniško moč v stenografiji in strojeplju ter dobiti temeljito podlago iz vseh ostalih trgovskih predmetov. Šolnina najnižja in zato dostopna vsakomur. (—)

— Pri korupulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katerega se uporablja brez posebne diete. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

* Sokolska loterija v Rogški Slatini. Sokolsko društvo v Rogški Slatini javlja, da je žrebanje sokolske loterije, ki bi moralo biti jutri 1. oktobra, zaradi sedanjih prilik, odloženo na poznejši čas in bo dan žrebanja pravočasno objavljeno.

* Bojevnike iz svetovne vojne in »Kardrove« vabimo brez katerekoli razlike in ne oziroma se na to, ste li organizirani ali ne, da se udeležite našega sestanka dne 1. oktobra t. l. na Brezjah namesto odpadlega tabora. Pri sv. maši se spominimo ob 10. uri dopoldne žrtve svetovne vojne, nato poudarimo s krepko besedo trdno voljo po miru, končno obnovimo in utrdimo stare medsebojne tovariške vezi, da bodo tako močne, kakor so bile takrat, ko smo ščitili drug drugega pred vojnim zločinom! Na svidenje torej 1. oktobra na Brezjah! Zveza bojevnikov. (—)

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Letalski velefilm

ERROL FLYNN

Najaktualnejša filmska drama, močnejša od vseh Remarque-romanov. Film o zvestem vojnem tovarištvu, dolžnostih in junaštvu. O usodi dveh front — o angleški eskadrili na francosko-nemškem bojišču. Film o borbah na bojnem polju, v zraku — in ljudskih dušah. — Nabavite si vstopnice v predprodaji.

u— Razpisani abonmaji: Premierski, red Sreda, red Četrtek red A so zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo prijave po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Red B je 10% cenejši kakor so Premierski abonma in stalna abonmaja Sreda in Četrtek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih ter 18 opernih predstav.

u— Plesna šola na Taboru sporoča, da prične s plesnimi vajami jutri v nedeljo ob 20. uri. Vabila so na razpolago v društveni pisarni med uradnimi urami. Vstop le proti vabilu. (—)

Kavarna in Restavracija

EMONA

otvarja z današnjim dnevom
dnevne koncertne in
plesne prireditve

u— Vsak petek, soboto in nedeljo sveže domače izvrstne pecenice in najboljša portugalska. Gostilna Mesec, Vič. (—)

u— Nemške in italijanske, začetne in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni. Gregorčičeva ul. 27., pritličje, med 8. in 14. uro. (—)

Združeni gasilci priredijo
bogato tombolo v Trbovljah
dne 1. oktobra ob 2. uri pop.
20 tombolskih in 400 ostalih
krasnih dobitkov v
urednosti din 20.000.—

u— Smučarsko telovadbo bo tudi letos priredilo Slovensko planinsko društvo in sicer v telovadnici II. državne realne gimnazije na Poljanah, počenši od srede dne 11. oktobra dalje, vsakokrat ob 19. uri. Poučeval bo smučarski učitelj g. Jože Čeršić, ki je planincem znan iz smučarske šole v Domu na Komni. Prijave sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova c. 4/I. Ako bo število prijaviteljev presegalo 20, bosta dva tečaja. Hitite s prijavi! (—)

u— Idrski krožek. Drevo ob 20. se sestane v gostilni pri Vidmarju na trgu sv. Jakoba. Na dnevnem redu bo predavanje L. Božića: Planinstvo in idrski dolini. Po predavanju družabni razgovor. Pristni žlikrofi. Vabljeni vsi rojaki in prijatelji.

u— Mestno zdravniško dežurno službo bo opravil od sobote do 20. do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Franta Mla, Poljanska cesta št. 15/II. telefon št. 32-84.

Iz Celja

u— Opozorilo glede poslovnih knjižic. Združene trgovcev za mesto Celje opozarja svoje članove, da morajo vsi nameščenci brezpogojno imeti poslovne knjižice, za kar so oni, kakor tudi delodajalci odgovorni. Prosimo torej članstvo, da nemudoma ukreane, da si vsi trgovski pomočniki in pomočnice, trgovski vajenci in vajenke čim prej nabavijo omenjene knjižice pri združenju, ker ne sme ob koncu njih ostati brez knjižice, brez poslovne knjižice pa tudi ne sme biti ničelse sprejet v službo. Poslovna knjižica stane 10 din, vsakdo pa mora prnesti s seboj dve novejši sliki in vse potrebne dokumente.

u— Odpiranje in zapiranje trgovin. Združene trgovcev za mesto Celje sporoča: V zadnjem času se množijo pritožbe, da se vsi trgovci v območju celjske mestne občine ne držijo odpiralnega in zapiralnega časa v smislu navedbe o odpiranju in zapiranju trgovin. Tako nekateri odpirajo svoje lokale prezgodaj, posebno v jutranjih urah, drugi zopet zapirajo trgovine po določenem času. Da v bodoče ne bo več povoda za pritožbe, prosimo in opozarjamo članstvo, da kar najtočnejše upoštevajo odpiralni in zapiralni čas, ki je sledeč: trgovine v celjski mestni občini naj se odpirajo ob pol 8. in 14. zapirajo pa ob pol 13. in 18. o. odnomo ob sobotah in dnevih pred prazniki ob 19. Samosebi umevno je, da mora ob nedeljah in praznikih delo v trgovinah počivati.

u— Zaključek tiskovne tožbe proti inž. Gvidonu Mayerju. Gostilničarski pivovar v Laškem je vložil pritožbo inž. Gvidonu Mayerju tiskovno tožbo zaradi raznih letakov in izjav v listih proti Gostilničarski pivovarni. Zadevna razprava je bila določena za včeraj pri okrožnem sodišču v Celju. Razprave pa ni bilo, ker je bila pred tem dosežena poravnava.

u— Redna telovadba starejših bratov sokolskih društev Celja-matice in Celja I se bo pričela v torek 3. oktobra ob 18.30 v telovadnici v Sokolskem domu v Gaberju. Pridite vsi! Sprejemajo se tudi novinci.

u— Umrli je v četrtek zjutraj v Šmarjeti pri Celju zadeta od kapi posestnika g. Ivana Okornova. Pogreb bo danes ob 9. dopoldne iz Šmarjete na pokopališče v Vojniku. Pokojni bodi ohranjen blag spomin, svojem naše iskreno sožalje!

u— Otroci je izginil. V četrtek popoldne je izginil od svojega doma v Čretu 23 pri Celju triletni Martin Čretnik sinček Matilde Čretnikove. Deček ima svetle lase, je krepko razvit ter ima na sebi mornarsko obleko, rdečo dalmatinsko čepico, visoke čevlje in sive nogavice. Kdor bi kaj vedel o dečku, naj to takoj javi teharji občini ali pa orožniški postaji v Štoreh.

u— Zdravniško dežurno službo za člane OUZO bo imel jutri zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolencu ulici.

Poslednja zapoved

WARNER BROTHERS
produkcije — pod okriljem
Aerokluba v kino
Matici, tel. 27-21

Najaktualnejša filmska drama, močnejša od vseh Remarque-romanov. Film o zvestem vojnem tovarištvu, dolžnostih in junaštvu. O usodi dveh front — o angleški eskadrili na francosko-nemškem bojišču. Film o borbah na bojnem polju, v zraku — in ljudskih dušah. — Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo tudi ob 10.30.

Na splošno željo in vsleč obilnega zanimanja za ta izredno poučni film podaljšamo še za nepreklicno danes ob 16., 19. in 21. uri ter jutri dopoldne ob 10.30 uri

TRADER HORN

Veliki ekspedicijski film, ki nazorno predčuje vse lepote in strahote divjega afriškega kontinenta.

KINO SLOGA, tel. 27-30

u— Podpornemu društvu za revne učence na drž. realni gimnaziji v Celju je daroval g. Karlo Sancin, ravnatelj Glasbene Maticе v Celju, 50 din namesto cvetja na krsto odvetnika dr. Friderika Zanggerja.

u— Vsi lastniki orožnih listov, ki še niso plačali banovinske takse na orožne liste, se pozivajo, da plačajo banovinsko takso takoj pri predstojništvu mestne policije v Celju v sobi št. 42. Vsakdo naj prinese s seboj za vsako orožje banovinski kolek za 25 din.

u— Nošreča v Opekarni. V Haukovi opekarni v Trbovljah je v četrtek stroj zgrabil 17-letnega delavca Bogdana Zupana iz Lok pri Trbovljah in ga močno poškodoval po levi nogi. Zupana so oddali v celjsko bolnišnico.

Iz Zagorja

u— Sokolska tombola, kateri čisti dohodek je namenjen dograditvi Sokolskega doma na Lokenah, bo jutrišnji nedeljo na letnem telovadišču v Zagorju, v primeru slabega vremena pa v Sokolskem domu. Kakor znano, si grade Sokol-rudarji v lastni režiji z žuljavimi rokami svoj Sokolski dom, kjer bodo v kratkem dovršili vse vnanje delo. Novi dom bo postavljen s prav majhnimi denarnimi prispevki, kar je zasluga marljivih članov Ločanov, ki so znali zbrati gradivo in skoraj vse delo sami izvršiti. Da pridejo do sredstev za potrebno notranje opremo in orodje, priredijo tombolo ki bo po vrednosti dobitkov prav privlačna za igralce. Prva tombola

Naša poročila po polnoči

Bodoča Poljska

Po nemških vesteh bo ustanovljena na nemškem interesnem območju in bo dobila svobodni pas v Gdansk

Berlin, 29. sept. p. Izid nemško-ruskih pogajanj v Moskvi je sprejela vsa nemška javnost z velikim zadovoljstvom in sicer ne samo zato, ker smatrajo sedaj poljsko vprašanje za definitivno rešeno, temveč tudi zato, ker so pogajanja v Moskvi potekala tako gladko in se je znatno ojačilo prijateljsko sodelovanje obeh velel. Iz pisanja nemškega tiska se vidi, da določene razmejitve na Poljskem ne smatrajo za teritorialno mejo, temveč samo za definitivno mejo med interesnimi področji obeh držav. Menijo, da bo rekonstrukcija poljske države taka, da bo o njej odločala Nemčija sama, namreč da bo nova Poljska dobila samo ona ozemlja, ki spadajo v nemško interesno področje. Bivanje gdnanskega okrožnega vojde Forsterja v Moskvi tolmačijo v tem smislu, da bo bodoča Poljska dobila svobodni pas v Gdansk.

Milan, 29. septembra. A.A. (Stefani.) »Popolo d'Italia« pripominja v zvezi z varnostnimi ukrepi, ki so bili izdani v Italiji, da je Italija daleč od tega, da se ne bi zanimala za veliko dramo, ki je zgrabila narode in ki ogroža zemljevid Evrope in morda tudi drugih celin. Italijanski narod, ki z ducejem predstavlja edinstvo, občuti danes, da gre sedaj tudi za njegovo usodo in da mora biti Italija pripravljena na vsako morebitnost. V primeru potrebe po izpremembi deklaracije z dne 1. septembra bo mir, v katerem se bo izpolnila italijanska usoda, le tak mir, ki sledi zmagi.

Razdelitev interesnih sfer v Evropi

Basel, 29. sept. p. »Basler Nachrichten« poročajo iz Londona, da sta Stalin in Ribbentrop po londonskih informacijah, ki jih označujejo za zelo zanesljive, razpravljala tudi o načrtu, ki stremi za tem, da bi se Evropa razdelila na nemško in rusko interesno področje. Rusija bi dobila odločujoč vpliv na vse Baltik in na ves Balkan vključno Bolgarijo, Rumunijo, Turčijo, Grčijo in Madžarsko, dočim bi nemška zona obsegala nordijske države ter srednjo Evropo s Švico, Luksemburgom in Holandsko. Belgija se v tem načrtu ne omenja in bi jo po informacijah londonskih diplomatskih krogov prepustili kot interesno področje Franciji, če bi Francija podprla nemško-rusko prizadevanje za sklenitev miru in se odrekla nadaljnjemu sodelovanju z Anglijo. Vpliv Anglije v Evropi naj bi se popolnoma izločil, ker smatra Berlin in Moskva, da ima Anglija v svojem imperiju več kot dovolj življenjskega prostora. Ta razdelitev interesnih področij pa bi bila bolj gospodarskega kakor političnega značaja.

Angleški odgovor:

Vojna se nadaljuje!

London, 29. sept. p. Novi nemško-ruski sporazum ni vplival na stališče Anglije. Angleški odgovor je zelo kratak in se glasi: Vojna se nadaljuje! Anglija in Francija sta pripravljene, da se borita dalje za dosego postavljenih ciljev. Poročila iz Pariza potrjujejo, da je francosko stališče vseeno identično z angleškim in da ne pričakuje nobene izpremembe položaja.

London, 29. sept. p. Kakor poročajo noćojni listi, so rusko-nemški sporazumi izvali po vsem britanskem imperiju in tudi po vseh prijateljskih državah odločno reakcijo. V Kairu je ministrski predsednik Maher paša izjavil novinarjem, da noben sporazum tujih sil ne bi mogel spreminiti sedanjega odnosa Egipta do Velike Britanije. Egiptski tisk naglašuje, da se bosta Velika Britanija in Francija borili vse dotle, dokler ne bo uničen narodno-socialistični sistem v Nemčiji. Kadarkoli je An-

iznaša 3 tisočake, druga 2 tisočake, je pa še več tombol in nad 300 drugih dobitkov. Vsak dobitnik bo srečen, če bo lahko stisnil jurečke, ali se okoristil s kakšno potrebiščino. Zato pridite in sodelujte pri tomboli v lastno in društveno korist!

u— Poročila sta se poštni uslužbenec Anton Ocherin in gospodična Mla Urbančičeva iz Ljubljane. Bilo srečno!

u— Kaj je sladakorjem? se vprašuje prebivalstvo Zagorja in vsega okoliša. Najprej je bilo javljeno, da se bo pocenil za 50 par, toda Zagorjani tega nismo bili deležni. Zdaj pa sladkorja v trgovinah sploh ni dobiti. Naroden in tudi že plačan je cel vagon, a pošiljke še ni. V dolini je sadje lepo obrodilo in marsikatera gospodinja nujno potrebuje sladkor za vkuhanje. Kje je zastoj?

u— Nesrečna je hiša kmeta Krežeta. V Znojiljah je po starših prevzel posestvoj Jurij Krežet, brat pa je prevzel v gostilniško obrt v Čemšeniku. Obrt ni uspevala, zaradi tega je Jurij izgubil več desetstisočev, ker je bil za jamca. Še 10 let ni bil Jurij poročen, narodil se se mu je 8 otrok. Na posestvu mu je pomagal oče, ki je bil jako delaven, a je poleti nenadno umrl. Ostali so morali še bolj napeti sile in posledica je bila, da je zbolela tudi Jurijeva žena. Oddali so jo v bolnišnico, kjer je pred mesecem umrla. Jurij je za delo ostal sam z 80letno materjo in skrbeči mora za 8 otrok v starosti od 3 mesecev do 9 let. Naposled pa je moral še sam zapustiti družino in vse obsežno jezensko delo. Res hudo prizadeta družina!

glijla ubrala neko določeno pot, se nikoli ni obrnila, nego je šla po njej do kraja. V Avstraliji, Južni Africi in Kanadi listi opozarjajo angleško vlado, naj nikar ne klone sprčo groženj, nego naj nadaljuje svojo politiko in svojo borbo do kraja, ker bi se drugače po vsem svetu omajalo zaupanje v Anglijo in bi nastala panika med množicami, ki so zveste demokratskim načelom in so zrasle v duhu sedanje civilizacije.

Poljska ne prizna dogovora v Moskvi

Pariz, 29. sept. br. Državni podtajnik zunanje ministristva Champetier des Ribes je danes popoldne sprejel poljskega poslanika Lukaszewicza. Po tem razgovoru je poslanik izjavil novinarjem, da poljska vlada v nobenem primeru ne more sprejeti ureditve poljskega vprašanja, kakor je bila določena danes v Moskvi. Poljska vlada se zanaša na končno zmago zavznikov in na popolno obnovo poljske narodne države.

Nemško-ruski cilji na Balkanu

Essen, 29. sept. br. »Essener National Zeitung« je danes objavila članek pod naslovom »Nemški in ruski cilji«. Kakor zatrjujejo, izvira članek z avtoritativnega mesta. List v njem razpravlja o nemških in ruskih interesih na evropskem jugovzhodu in naglašuje, da se morajo naravni interesi evropskega jugovzhoda povsem uravnati po naravnih učinkih nemško-ruskega sodelovanja. Neutralsko Balkano je zagotovljena po njegovi gospodarski usmeritvi. Nemški cilj je zagotoviti Balkano gospodarski razvoj z vsestransko izmenjavo blaga med Nemčijo in balkanskimi državami. Enako željo ima tudi Rusija. Pozicije Balkana so sedaj določene po politiki Nemčije, Rusije in Italije. Na Balkanu ni mesta za nobeno drugo politiko.

Rumunija ojačuje posadke v Besarabiji

New York, 29. sept. br. Iz Bukarešte poročajo, da je začela Rumunija z vso naglico ojačevati posadke na meji v Besarabiji. Predvsem je bil izmenjan 5. armadni zbor, namestu katerega je bil odposlan v Besarabijo 2. armadni zbor, ki je najmodernejše motoriziran.

52. francosko vojno poročilo

Pariz, 29. sept. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je noćoj objavilo svoje 52. vojno poročilo, ki se glasi: »Intenzivni topniški boji vzhodno od Seare, posebno južno od Saarbrückena in Pirmasensa. V akciji so bila tudi opazovalna in lovška letala z obeh strani.«

Danes je prezident republike Lebrun v spremstvu svojega adjutanta potetil severovzhodno fronto. Ogledal si je francoske postojanke na pomembnem odseku in je bil tudi v stikih s poveljniki in vojaštvom.

Prvi kanadski ekspedicijski kor

Otava, 29. septembra. br. Kanadska vlada je sedaj objavila, da bo v kratkem poslala v Anglijo svojo prvo ekspedicijsko vojsko, ki se je formira in oborožuje. V kratkem se bodo že pričeli transporti teh čet. Istočasno se v Kanadi ustanavlja še drug armijski zbor, ki bo služil za obrambo Kanade same.